

204
Pg. f. 204

ግጽጳጳ: ትግሥት : ዘልዛ : ስዎጳጳ ::

Seu

GRAMMATICA
LINGUÆ AMHARICÆ

Quæ vernacula est

HABESSINORUM

IN USUM EORUM QUI CUM ANTIQUA
HAC ET PRÆCLARA NATIONE CHRISTIANA
CONVERSARI VOLENT.

Plura habes in Præfatione.

AUTORE

IOBO LUDOLFO.

FRANCOFURTI AD MOENUM,
Prostat apud **JOHANNEM DAVID. ZUNNERUM.**

Impressit MARTINUS JACQUETUS.

Anno Christi cIo Iæc xcviiii.

FRANCOPURTI AD MOENIUM

201

GRAMMATICA
LINGUE AMHARICÆ

Quæ vernacula est

HABESSINORUM

IN USUM FORUM QUI CUM ANTIQUA
HAC ET PRÆCLARA NATIONE CHRISTIANA
CONVERSARI VOLUNT.

Plura habes in Præfatione.

AUCTORE

IOH. LUDOLFO.

FRANCOPURTI AD MOENIUM
JOHANNEM DAVID ZUNNII

IMPRESSE MARTINIUS JACOBETUS

Anno Christi 1707

PRÆFATIO.
IOBUS LUDOLFUS

Benevolo Lectori. S.

Grammaticam *linguæ Amharicæ* hîc tibi tradimus, Amice Lector! fat rudem & imperfectam, fateor, quia prima: quia à nemine unquam tentata, multo minus edita; ideoque nunquam audita nec visa. Diu profecto dubitavi, num publici juris facerem, antequam occasio daretur eam perficiendi, aut insigni aliquo tractatu Amharico confirmandi: Etenim paucis tantum fragmentis, & brevi cum *Gregorio Habessino-Amharenfi* conversatione usus sum. Ad hæc multa alia editionem impediabant, defectus genuinorum typorum, & idonei amanuensis, quem typographo præficerem. Tandem veritus, ne labor iste eodem mecum fato fungeretur, posthabitis typographiæ molestiis atque impensis illum vulgare decrevi, certâ spe fretus, eum usui futurum iis, qui cum Habessinibus commercia & amicitiam instituere voluerint.

Est lingua ista Habessinorum vernacula, ልዩኒ: አዋጋራ፤ *Lingua Amharica* ab illis dicta. Nomen habet ab *Amhara*, regno Habessiniae præcipuo, in quo, ut & in vicinis regionibus (quas illi Regna vocant) *Shoa*, *Bagemdra*, *Gojama*, *Hangota* & *Ifata*, tametsi paulò differentibus dialectis, in vulgari omnium usu habetur. Vocatur etiam ልዩኒ: ንጉሥ: *lingua regia*. Ea enim sola in castris regiis, quocunque demum transferantur, usitata est.

In aliis regionibus huic imperio subjectis variæ eæque inter se dissimiles obtinent linguæ. In *Dembea*, ubi hucusque castra regia posita fuerunt, alius prorsus auditur sermo. *Damota*, *Gafata*, *Gonga* & *Enarea* peculiare habent linguas, ut taceamus *Setos*, *Shatos*, *Agavos*, denique peregrinos *Galleos*, dialectis vel linguis inter se discordantes. Hâc tamen linguâ, quam omnes totius Regni primores & honoratiores callent, ubique intelligeris. Adeo ut illis, qui ad Habessinos proficisci, vel cum iis negotia gerere velint, non utilis modò, sed necessaria sit.

In usum venit hæc lingua, cùm deficiente familia *Zagea*, in *Tigra* imperitante, Rex novus è regno *Shewa*, Amharæ vicino,

P R Æ F A T I O

cino, quæreretur, & sequentibus temporibus è famosa illa rupe Amharæ, in qua Regum filii custodiebantur, Reges peterentur, qui cum familiaribus suis Amharicè loquebantur. Etenim mutata sede regia non rarò & linguæ mutantur. Quod Romæ & toti Italiæ post sedem Romani Imperii Constantinopolim translata contigisse videmus, idem in hoc regno contigit. *Axumma*, Tigrae metropolis, priscorum Habassia Regum, à Salomone (uti ferunt) descendentium, sedes erat; unde *Axumita* dicti fuerunt, ante concilium Chalcedonense in Ecclesia Christiana notissimi. Regnum illorum invaserat *familia Zagæa*, improbæ cujusdam foeminae operâ, quæ omnes antiquæ illius stirpis posteros è medio sustulit, unico tantum superstite, qui procul intra Africam in Schevam regnum profugit, generis sui propagator. Post istos rerum motus, lingua Tigrensis (*Tigranam* aliqui vocant) seu Axumitica, quam nunc Æthiopicam vocamus, paulisper in defuetudinem venit, & vicissim Amharica nostra invaluit, vestigiis illius in Tigra manentibus. Remansit tamen Æthiopicæ linguæ sua dignitas & puritas in S. Scriptura & cultu sacro: in priscis Patrum Ecclesiæ scriptis, aliisque libris antiquis: nec non in Regum diplomatibus atque rescriptis. Propterea non aliter ac apud nos Latina, doctioribus tantum cognita est, nec acquiritur nisi studio. Quam ob rem ארז: ווה: *Lingua studii*, vel ארז: פרח: *Lingua librorum*, vocatur. Quo cognomento Gregorius linguam Latinam sæpe appellabat, addito tantum *Europa* nomine.

Cæterum Æthiopicam in Habessinia vix quisquam loquitur. Gregorius eam mei gratia loqui cogebatur, quippe nullam aliam callebat: meque vicissim oportebat primo balbutire, donec etiam confabulari cum illo discerem. Sed peregrinis rebus, aut noviter inventis, vetus ista lingua non sufficiebat, idcirco Gregorius Amharica vocabula, si opus foret, admiscebat, quod imperitiores sæpe faciunt, si Æthiopicè scribere necesse habeant; ut propterea Amharicam quoque addiscere non inutile futurum sit.

Perdifficilis quidem est hæc lingua, sicuti per omnes Grammaticæ nostræ partes videre licet; pronunciatione imprimis, ut ad plurima vocabula viro Europæo obmutescendum planè sit. Nam præter quatuor illas literas Æthiopicas פ: מ: ג: ג: seu ט: etiam Amharicas quasdam habent, nobis vulgo ignotas, nempe פ: פ: & מ: (Nam א: ז: ה: & ח: quas in syllabario à nobis pro-

pro-

AD LECTOREM.

proposito spectas, in Europa dantur) ut facile credam *Plinio* Lib. V. in princ. asserenti: *Populorum Africae oppidorumque nomina, praterquam ipsorum linguis, vel maxime esse ineffabilia.*

Verum enim verò, qui ex nostris opusculis linguam hanc discere voluerit, Æthiopicam prius calleat necesse est, si feliciter progredi velit; non tantum ob utriusque convenientiam, sed & quod exempla plerumque ex illa proferamus, quæ illius ignarus non capiet. Ad hæc significatio multarum Amharicarum vocum ex illa petenda est. Ita enim se habet respectu Æthiopicæ, sicut *Gallica* vel *Hispanica* respectu linguæ *Latinae*, ut alteram alteri opitulari necesse sit. Nam passim usurpant Habessinii vocabula, phrasæ, epitheta atq; loquendi formulas Æthiopicas, constructione & terminatione retentâ, veluti ስብከተ : ለእግዚአብሔር : *Laus Deo!* አግዚአብሔር : ይወዳል : *Deus velit, seu Deo volente,* & similia, quæ merè Æthiopica sunt. Haud secus ac si quis dicta & vocabula Latina linguis vernaculis, vel Græca Latino sermone immisceat.

Cæterum Grammatica ista, utut exigua, non exiguo nobis constitit labore; quippe neminem præeuntem habuimus. Gregorius artem Grammaticam ne primis quidem labris degustaverat, & ne minimum quidem vocabulum technicum ex illa noverat, ut mihi indicare potuisset, quò hæc vel illa vox spectaret. Igitur me sæpe conjectare oportebat, ad quem locum in Grammatica status & formatio alicujus vocis referenda esset. Plurimum verò æstuavi, priusquam decernerem, quid ad regulam, quid verò ad exceptionem pertineret; præsertim antequam elisiones literarum, & crasæ varias ex celeritate pronunciationis ortas, animadverterem; ut taceam sexcenta alia dubia, quæ in peregrinissima hac lingua resolvenda erant. Non enim secundum Grammaticæ analogiam, sed merè secundum pronunciationem voces formabat & describebat Gregorius. Ex. gr. ሆይ : ስብከተ : pro ሆይ ስብከተ : ስብከተ : *qui non patiens est vir, id est: Impatiens.* Atque sic modò particulas negativas literæ præcedenti annectebat: modò formativas personarum Futuri contrahebat: modo radicales gutturales omittebat, ut multum me discruciaret, priusquam scirem, quid esset; prout in Grammatica de vitiis Orthographicis *Lib. I. Cap. VIII. & IX. Can. 4. & 5.* notavi. In *vocabulario Italico-Amharico*, quod secum circumferebat, tantum *Præsens, Præteritum & Infinitivum* posuerat, reliqua tempora, ut & personas temporum fœ-

P R Æ F A T I O

mininas planè omiserat; quæ aliundè conquirendæ, vel ex exemplis conjiciendæ & à me supplendæ erant. Quæ cuncta me sæpiùs tanto tædio afficiebant, ut nisi boni publici studium in patientia & constantia me continuisset, laborem istum maturè deseruissem.

Nulli adhuc, quod sciam, in hac lingua extant libri manuscripti: præter *Vocabularium Æthiopico - Amharicum*, illi ስዕርዕርዕ: *Sauçau* i. e. *Scalam* vocant, Arabum more, qui ejusmodi vocabularium (quale Athanasius Kircherus *Copto-Arabico-Latinum* edidit) *السلام الكبير Scalam magnam* appellant. In hoc quærunt, si forte significationem vocabuli alicujus Æthiopici non intelligant. At Amharicæ linguæ imperito talis liber inutilis est.

Retulit mihi Gregorius, Patres Societatis Jesu libros quosdam Biblicos secundum versionem vulgatam Amharicè transluisse; sed illi vel in Indiam translati, vel in Æthiopia aboliti fuerunt. Sed nec dum inter Habessinios convenit, quomodo linguam suam scribere velint vel debeant, uti ex hæsitatione Gregorii & fragmento, quod in fine hujus opusculi reperies, intelligere potui. Idem olim in *Latina* nec non *Germanica* nostra linguâ, cum primùm scribi cœpissent, usu venit, quæ diversimodè à diversis exarabantur, ut vetera documenta ostendunt; donec viri docti in ratione & modo scribendi consentirent.

Lexicon quoque *Amharico-Latinum* conscripsimus, quod proximè prælo subjicietur. In illud omnes voces retulimus, quas partim ex ipso Gregorio: partim ex *Vocabulario* ejus, cujus supra mentio facta, hausimus. De isto Lectorem celare non possumus, quod id pro usu suo secum habuerit, cum mecum in Germania esset, mutilum prorsus atque mancum; Italica enim vocabula ab imperito quodam Italo sine ordine & sine methodo negligentissime conscripta erant: *Amharica* Gregorius addiderat. Istud postea in *Bibliothecam Regis Gallie*, nescio quo casu, delatum fuit, ubi illud denuò reperi.

Quo loco summoperè prædicandam habeo insignem Dn. Gallezii benevolentiam (*l' Abbé Gallois*) tunc temporis *Bibliothecæ Regiæ Præfecti*, qui mihi domi meæ describendum concessit vocabularium illud, nemini aliàs utile futurum. Satis enim intelligebat *Bibliothecas* esse instar thesauri, qui nisi aperiatur & distribuatur, inutile pondus terræ censeripotest; secus ac multi alii *Bibliothecarii*, qui putant fascinari libros, si à docto quodam

dam

AD LECTOREM.

dam viro aspiciantur & tractentur ; cujusrei exemplum habui *Lutetie Parisiorum*, in *Bibliotheca Seguieriana*, cum libros Æthiopicos sat multos ibi perlustrassem, atque rogatu heredum catalogum illorum frigida adhuc tempestate perfecissem, postea ne quidem descriptionem istius obtinere potui.

De ipsa Habessinorum natione nunc filere præstat, quam parum dicere. Gentem esse Christianam per antiquam constat, quæ priscas suas sedes, postquam ex Arabia in Africam transierat, per multa secula obtinuit, & contra Mohammedanos invalescentes defendit. Populum esse præclaræ ac fidæ indolis, & probitatis spectatæ, in toto Oriente notum. Quamobrem servi hujus nationis, à Musulmannis bello capti, pluris veneunt quam aliarum gentium mancipia. *Pueros Habesinos esse indolis aureæ, & majoris innocentia, quam quisquam crediderit*, testes fide digni referunt: ad hæc ingenii præstantissimi, ut inter eos vix stupidus aliquis reperiatur. *S. Scripturæ* tam amantes sunt, ut non adolescentes tantum, sed etiam virgines memoriter ediscant *Psalms Davidis, & Epistolas S. Pauli*. Denique & formâ præcellunt cæteros omnes *Africani generis Æthiopes*, simos, turgidis labris & contortis capillis deformes, maledicti *Chami* (ut multi viri docti censent) posteros. Nostris faciebus in nullo, nisi colore cedunt; adhæc comam alunt, & mirificè ornant, à benedicto *Semo* (ut probabile est) descendentes. Plura qui de iis scire volent, nostram *Historiam Æthiopicam cum Commentario* legant Lib. I. cap. 14. n. 98.

De consilio nostro paucis Lectores monebimus, ne forte putent, nos solo novitatis studio, aut famæ captandæ gratiâ, talia à functionibus nostris publicis aliena, tractare. Cognitionem rerum & linguarum Æthiopicarum, tanquam talentum benevolentia divinâ nobis peculiariter concessum, minimè otiosum penes nos pati volumus, sed illud excolere, propagare, atque impigrè vulgare conati sumus, nullis neque laboribus neque sumptibus parcentes. Quandoquidem non nobis tantum, sed multis prudentibus viris, qui statum hujus regni, & incolarum ingenium penitiùs inspexerunt, operæ pretium visum fuit, amicitiam atque commercia cum illis instituire. Etenim interesse putaverunt & Reipublicæ Christianæ & Rei literariæ, ut nostras pacis belli que artes cum illis liberè communicaremus. Plurimos enim circumcirca barbaros, atque gentiles habent, qui ad cœtum fidelium aggregari possent, si arte Typographicâ donarentur,

P R Æ F A T I O.

tur, è qua libros, è libris doctrinam, & è doctrina viros pios atq; doctos pararent, tanto operi suffecturos. Habent enim in Habassia præter *S. Scripturam* (ut diximus) venerandos Ecclesiæ Patres, *Chrysostrum*, *Gregorios* vulgò notos, & alios Æthiopicè verfos. Inprimis *Concilia antiqua*, è quibus variæ lectiones pro nostris Codicibus colligi possent. De quibus lege *Historiam nostram Æthiopicam* cum *Commentario* Lib. III. cap. 4.

Porro studiosos celare nolumus, nos *Lexicon & Grammaticam Æthiopicam*, opera à nobis dudum edita, nunc verò triplo vel quadruplo auctiora, ad prælum parata habere. Ut & illa cum *Psalterio Æthiopico* in lucem edamus, animum & ansam nobis præbet doctissimus Amanuensis noster *M. Johannes Henricus Michaelis*, *Hale* in Academia Fridericiana *Facultatis Philosophicæ Adjunctus*, bonâ quadam fortuna nobis oblatus. Is, egregiâ Orientalium linguarum ipsiusque Æthiopicæ peritia cum vera pietate conjuncta præditus, curas typographicas in se recepit, & singulari diligentia atque judicio in corrigendis typothetarum schedis utitur; ut me non tantum tædioso illo labore inter alia negotia graviora levare, sed etiam, si quid humanitus mihi accideret, de continuando opere meque pariterque alios studiorum nostrorum amatores, securos reddere possit; idque non sine fructu publico & studiosorum emolumento, si ipsum ad Academicos labores, post opus confectum, redire contigerit.

Postremò de autoritate, quam in concinnanda hac Grammatica adhibuimus, dicere superest. Solent primi & novi alicujus operis inventores, (& quidem jure merito) autorum loca, quibus nituntur, allegare; id nos, quia nullus liber impressus extat, facere non potuimus. Manuscripta enim & fragmenta, quibus nos usi sumus, nemo alius possidet; sic frustra fuisset aliud quid allegare. Id enim, præter ea quæ ipsi nunc publicamus, nemo inquirere potuisset; Veluti *Luca Cap. XI.* usque ad vers. 14. quò continetur *Oratio Dominica. Symbolum, Apostolicum* vulgò dictum. *Formule colloquendi* à Gregorio acceptæ. *Carmen Amharicum* ipsius Gregorii. Cætera vel ex illius ore, vel ex vocabulario supra descripto hausimus, & quantum valuimus, per omnes Grammaticæ partes, methodò inter Orientales Grammaticos usitata, dispensavimus, ut res ipsa demonstrat. Sic viâ semel strâtâ factu facillimum erit inventis addere, & quæ nos fugerunt, emendare atq; supplere. Vale! & nostro labore ad DEI gloriam & proximi utilitatem feliciter utere. Dabam Francofurti Cal. Septembr. Anno Dom. MDCCXCVIII.

non:

በስጦ: ስብ: ወወለዮ: ወወገረስ:

ቆደስ: ወ ስዎላክ::

IOBI LUDOLFI
GRAMMATICÆ
AMHARICÆ

LIBER PRIMUS,
DE
ORTHOGRAPHIA.

CAPUT PRIMUM.

De Literis.

Literæ Habessinorum in Amharica lingua eadem sunt ac in Æthiopica, eodemque modo per *septem ordines* secundum vocalium sonos variantur; nisi quod viginti sex characteribus *septem* alios addant, figura & potestate Æthiopicis affines, quos in hac tabella cognoscere poteris.

Tabula literarum Amharicarum,

ä	u	i	ā	ē	ē	ō
ሸ Shä	ሸ Shu	ሸ Shi	ሸ Shā	ሸ Shē	ሸ She	ሸ Shō
ቸ Tja	ቸ Tju	ቸ Tji	ቸ Tjā	ቸ Tjē	ቸ Tjē	ቸ Tjo
ኘ Nja	ኘ Nju	ኘ Nji	ኘ Njā	ኘ Njē	ኘ Njē	ኘ Njo
ኸ Cha	ኸ Chu	ኸ Chi	ኸ Chā	ኸ Chē	ኸ Chē	ኸ Cho
ዘ Ja	ዘ Ju	ዘ Ji	ዘ Jā	ዘ Jē	ዘ Jē	ዘ Jo
ደ Dja	ደ Dju	ደ Dji	ደ Djā	ደ Djē	ደ Djē	ደ Djo.
ጠ Tsha	ጠ Tshu	ጠ Tshi	ጠ Tshā	ጠ Tshē	ጠ Tshē	ጠ Tsho

Quarum genuinam pronuntiationem syllabarium sequens docebit.

Itaque, si figuras simplices computes, *Triginta tres* habebis; si verò omnes simul cum vocalibus & Diphthongis numeraveris, *Ducentas quinquaginta & unam* omninò reperies, ut sequens syllabarium commonstrat, præter characteres numericos, & nonnullos peregrinos; de his infra C. 2. de illis verò Lib. III. c. 4. agitur. Coniunximus autem in sequente syllabario Literas Amharicas cum Æthiopicis affinibus, ut quasi perfectam synopsin totius literaturæ Amharicæ ob oculos ponamus.

SYLLABARIUM AMHARICUM.

	Ordo I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.		
Nom. Æth.	ገዕዝ:	ካዕብ:	ሠልክ:	ረብዕ:	ኃዕክ:	ሳዕብ:	ሳብዕ:		
Valor.	A.	U.	I.	A.	E.	ε. obscur.	O.		
	breve. f. Angl.			longum.	long. five masc.	f. Fœmin. Gallicum.			
1	Hoj	ሀ ha	ሁ hu	ሂ hi	ሃ ha	ሄ he	ህ he	ሆ ho	ገ H
2	Lawi	ለ la	ሉ lu	ሊ li	ላ la	ሌ le	ል le	ሎ lo	ላ L
3	Haut	ሐ ha	ሑ hu	ሒ hi	ሓ ha	ሔ he	ሕ he	ሖ ho	ሐ ረ
4	Maj	መ ma	ሙ mu	ሚ mi	ማ ma	ሜ me	ሚ me	ሞ mo	መ M
5	Saut	ሠ sa	ሡ su	ሢ si	ሣ sa	ሤ se	ሥ se	ሦ so	ሠ S
6	Rees	ረ ra	ሩ ru	ሪ ri	ራ ra	ራ re	ራ re	ራ ro	ረ R
7	Sât	ሰ sa	ሱ su	ሲ si	ሳ sa	ሴ se	ስ se	ሶ so	ሰ S
8	Shât	ሰ sha	ሱ shu	ሲ shi	ሳ sha	ሴ she	ስ she	ሶ sho	ሰ Sh. Ang.
9	K'af	ቀ k'a	ቁ k'u	ቂ k'i	ቃ k'a	ቄ k'e	ቅ k'e	ቆ k'o	ቀ K Æth.
10	Bet	በ ba	ቡ bu	ቢ bi	ባ ba	ቤ be	ብ be	ቦ bo	ቀ B
11	Tawi	ተ ta	ቲ tu	ቲ ti	ታ ta	ቲ te	ቲ te	ቲ to	ተ T
12	Tjawî	ቲ tja	ቲ tju	ቲ tji	ቲ tja	ቲ tje	ቲ tje	ቲ tjo	ቲ Tj.
13	Harm	ሄ ha	ህ hu	ሆ hi	ሃ ha	ሄ he	ህ he	ሆ ho	ሀ ረ
14	Nahas	ኔ na	ኑ nu	ኒ ni	ና na	ኔ ne	ኖ ne	ነ no	ኔ N
15	Gnahas	ኘ gna	ኙ gnu	ኚ gni	ኛ gna	ኜ gne	ኝ gne	ኞ gno	ኘ Ng. Gall.
16	Alph	አ a	ሁ u	አ i	አ a	አ e	አ e	አ o	አ N
17	Kaf	ከ ka	ከ ku	ከ ki	ከ ka	ከ ke	ከ ke	ከ ko	ከ K
18	Chaf	ከ cha	ከ chu	ከ chi	ከ chá	ከ ché	ከ ché	ከ cho	ከ Ch. Germ.
19	Wawe	ዐ wa	ዑ wu	ዒ wi	ዓ wa	ዔ we	ዕ we	ዖ wo	ዐ W. Ang.
20	Ain	ዐ a	ዑ u	ዒ i	ዓ a	ዔ e	ዕ e	ዖ o	ዐ V
21	Zai	ሀ za	ሁ zu	ሂ zi	ሃ za	ሄ ze	ህ ze	ሆ zo	ሀ Z. Gall.
22	Jai	ሀ ja	ሁ ju	ሂ ji	ሃ ja	ሄ jé	ህ jé	ሆ jo	ሀ j. Gall.
23	Jaman	ዐ ja	ዑ ju	ዒ ji	ዓ ja	ዔ je	ዕ je	ዖ jo	ዐ j. Germ.
24	Dent	ዐ da	ዑ du	ዒ di	ዓ da	ዔ de	ዕ de	ዖ do	ዐ D.
25	Djent	ዐ dja	ዑ dju	ዒ dji	ዓ dja	ዔ dje	ዕ dje	ዖ djo	ዐ Dj.
26	Geml	ገ ga	ገ gu	ገ gi	ገ ga	ገ ge	ገ ge	ገ go	ገ G.
27	T'ait	ጠ t'a	ጡ t'u	ጢ ti	ጣ t'a	ጤ t'e	ጥ t'e	ጦ t'o	ጠ T. Æth.
28	T'shait	ጠ t'sha	ጡ t'shu	ጢ t'shi	ጣ t'sha	ጤ t'she	ጥ t'she	ጦ t'sho	ጠ Tsh.
29	P'ait	ዐ p'a	ዑ p'u	ዒ p'i	ዓ p'a	ዔ p'e	ዕ p'e	ዖ p'o	ዐ P. Æth.
30	T'zadai	ዐ tz'a	ዑ tz'u	ዒ tzi	ዓ tza	ዔ tze	ዕ tze	ዖ tzo	ዐ Tz. Æth.
31	T'zappa	ዐ tz'a	ዑ tzu	ዒ tzi	ዓ tza	ዔ tze	ዕ tze	ዖ tzo	ዐ Tz. Æth.
32	Af	ረ fa	ሩ fu	ሪ fi	ራ fa	ራ fe	ራ fe	ራ fo	ረ F
33	Pfa	ተ pa	ቲ pu	ቲ pi	ታ pa	ቲ pe	ቲ pe	ቲ po	ተ P

Apostrophus ad litteram K' & reliquas peculiarem denotat pronunciationem.

Sequuntur *Diphthongi*, certis tantum literis & ordinibus, quibus suppositæ sunt, competentes.

	1. Ord.	3. Ord.	4. Ord.	5. Ord.	6. Ord.
1.	ቀ k'ua	ቁ k'ui	ቃ k'ua	ቄ k'ue	ቅ k'ue
2.	ሀ hua	ህ hui	ሃ hua	ሄ hue	ህ hus
3.	ከ kua	ከ kui	ከ kua	ከ kue	ከ kue
4.	ገ gua	ገ gui	ገ gua	ገ gue	ገ gue

CAP. II.

De Figuris literarum.

I **F**igura literarum, ut vides, merè sunt Æthiopicæ, septem Amharicis auctæ; quarum valor in prisca *Axumitarum* lingua non reperitur. Ideò characteres priscos certis apicibus vel uncinulis signare voluerunt, quo novum eumque affinem valorem exprimerent; ex. gr. Æthiopicum **ሰ**: S. **ሀ** Sin. apicibus notarunt hoc modo **ሰ**: ut fieret **ሀ** *Shin*. Sic ex **ኘ**: N. fecerunt **ኘ**: ñ *Hispanicum*, Gn. Italicum, & ita porro.

Sed ut verum fateamur, nonnullis bene carere potuissent, quia, ut nobis videtur, **ሰ**: Axumitarum olim habuit valorem **ሀ**. Ergò apicibus istis non opus habuissent. Eadem ratio est literæ **ኘ**: Germ. & Polon. **ch**. pro qua frustra repererunt **ኘ**:

2 Cæterum observo, Habessinios in pingendis literis Amharicis inter se nondum satis convenire; nam in *fragmentis Amharicis Bibliotheca Seguieriana* **ሠ**: Amharicum seu **ሠ**: Æthiopicum hoc pacto variatum & per septem ordines depictum reperi:

ሠ: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**:

Deinde pro **ኘ**: vel **ኘ**: reperi **ኘ**: Pro **ኘ**: sexti ordinis, in dictis fragmentis reperi **ኘ**: ut cum Gregorius scripsit **ኘኘኘ**: *Otiosus*, ibi **ኘኘኘ**: reperitur; & sic in aliis aliter. De quibus infra cap. VII. de *Orthographia Amharica* pluribus dicitur.

3 Præter characteres istos verè Amharicos, quos in præcedente Syllabario Lectoribus dedimus, Gregorius quoque mihi sequentes *peregrinos* dedit, in peregrinis tantùm vocibus, præsertim *Europæis* usitatos, veluti:

ሠ: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**:
Mja. Mju. Mji. Mja: Mje. Mje. Mjo.

Quamvis nesciam quem usum hæc figura habeat, nullum enim unquam vocabulum illâ scriptum reperi. Nec in ulla lingua Europæa valor iste reperitur, nisi forte apud *Polonos*, qui tale M. liquidum habent, & puncto superno notant hoc modo: **ḿ**. at nullum planè cum iis commercium habuit Gregorius.

4 Alia ratio est sequentium characterum, quibus Gregorius *valores Italicos* exprimere solebat, ut V. *Vau* per **ሠ**: *Bet* uncinulis notatum hoc modo:

ሠ: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**:
Va. Vu. Vi. Va. Vē. Vē. Vo.

Exempli gratia *Venetia* scribebat **ሠሠH.P**: *Venezia*; Ubi simul nota, quod Z. *Lombardicum*, **ḿ** *Germanicum*, & C. *Polonicum* exprimere nequeant, ac ob id per **H**: Z. *Gallicum* malè fati reddant.

5 **ሠ**: apice notabat modò sequente: L. *liquidum* Grammatici quidam vocant. *Itali* per **gl**. exprimunt. *Galli* per duplex **ll**. in voce *Fille*. *Hispani* simpliciter per duplex **ll**. *Lusitani* per **lh**.

veluti: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**:
Hispan. llä. llu. lli. llā. llē. lle. llo.

Exempli gratiâ Italicum *Voglio* Latin. *Volo*. Gregorius scribebat **ሠሠ**:

Figuras numericas reperies infra apud adjectiva numeralia.

CAP. III.

De Potestate Literarum.

I **D**e valore & pronuntiatione Æthiopicarum literarum tam consonantium quàm vocalium, in Grammatica nostra Æthiopica satis diximus. Quatuor illæ **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: **ሠ**: seu **ሠ**: prolatu difficillimæ, non nisi auditu disci possunt. Novi qui accesserunt characteres, ad valores Amharicæ Linguae significandos, hic à nobis exponentur.

2 **ሠ**: est **ሀ**. *Hebraicum*, **ሠ**. *German.* **ch**. *Gallicum*. At nos in exprimendo hujus literæ valore

Lib. I. cap.
IV. & V.

valore Sh. *Anglorum* retinuimus, ex gr. Ϡ ϣ : Showa. Nomen Regni est. *Gall.* Choa, *Lusit.* Xoa.
 Ϡ : nō fallor est *Bohemorum* T. liquidum: T *Hungarorum* cum appposito Y. quod quidem 3
 non auditur, nec syllabam efficit, sed tantū T. emollit, ut in monosyllabo Tyuk *Gallina*, quod 4
Amharicè scriberetur Ϡ ϣ : *Germ.* Ϡ ϣ .

Ϡ : Valor est *gn.* Italis & Gallis notissimus. Hispanis nō con tilde, ut vocant: Germanis pin-
 guior sonus est quā n. ut: Ϡ ϣ : Nos: *Egnā* Gallis, non *Enja* Germanis.

ϣ : est Ϡ *Hebr.* Ϡ *Arabicum.* Ϡ *Germanicum* ante a. o. u. necnon *Polonorum* & *Bata-* 5
vorum Ϡ ϣ . At *Anglis*, *Gallis* & *Italis* valor est ignotus. Sed ipsi *Habessini* hanc literam ϣ : cum
 Ϡ : in scriptura saepe confundunt; Nam differentia in prima & secunda Præteritorum Ϡ ϣ :
 & Ϡ ϣ : vix auditur, nec sonus differt, nisi in vocalibus. Promiscuè enim scribunt Ϡ ϣ
 Ϡ ϣ : & Ϡ ϣ : *Si*. Igitur hanc novā literā carere potuissent, ut supra dictum, nam Ϡ ϣ :
 Ϡ ϣ : *Sennaj cheder*: Gregorius scripserat: *Sennaj hader*: Ϡ per ϣ *Germanicum* effe-
 rendo.

Ϡ : est *Gallorum* J in voce *Jour* dies, vel illorum g. ante e. & i. *Polonicum* Ϡ . quod multo 6
 lenius sonat, quā *Germanorum* Ϡ .

Ϡ : Ut mihi videtur est *Bohemorum* d. liquidum in voce *sed*. Lat. *sede.* & *sed* *Murus.* & 7
 Ϡ : *Potus.* Bohemicè legendum *ced*. Germanus scriberet *Sedj* / *sed* parū appositè.

Ϡ : vix describi potest, nec sui similem in aliis Linguis habet. Est enim Ϡ : cum sibilo li- 8
 tera Ϡ . Sh. proferendum, quasi Ϡ . *Polon.* *tsch* *Germanicum* in voce *Teutsch*; sed cum reper-
 cussione quadam nobis planè insolita.

CAPUT IV. De Divisionibus Literarum.

L Itera hīc, ut in aliis Orientalibus Linguis, dividuntur *Primò* secundum Organa in 1

Dentales Ϡ : ϣ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ :

Gutturales Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ :

Labiales Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ :

Linguales Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ :

Palatinas. Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ :

Ex his *Gutturales* in hac Lingua, pariter ac in *Æthiopica*, varios in Grammatica pariunt ef-
 fectus, ut suō locō docebitur. *Verba* autem, quæ talem literam in una vel altera radicali habent,
 nos vocamus *Gutturalia*.

Linguales & Palatinæ subdividuntur in *cognatas* & *extraneas*. Cognatæ Linguales sunt Ϡ : 2
 Ϡ : & Ϡ : Extraneæ verò reliquæ. Cognatæ Palatinæ sunt: Ϡ : Ϡ : & Ϡ : Extraneæ verò Ϡ :

Deinde distinguuntur in radicales & serviles. *Radicales* possunt esse omnes; at *serviles* sunt 3
 interdum sequentes, æque ac apud *Æthiopes*: Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ :
 Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Ϡ : Reliquæ nunquam fiunt serviles.

Porro quoad pronunciationem *litera sexti ordinis* dividuntur in *sonantes* & *mutas*. *Sonan-* 4
tes sunt, quando vocalis earum, E. scilicet *fæmininum* Gallorum, profertur & auditur: *Muta* verò,
 quando prorsus quiescit. Cujus divisionis usus cernitur Canone I. & alibi,

CAPUT V. De Potestate & Quantitate Vocalium, nec non Diphthongorum, earumque lectione.

P Otestas & quantitas vocalium eadem prorsus est quæ in Lingua *Æthiopica*, & iisdem ferè 1
 regulis comprehenditur. Nam *primi ordinis* vocalis legitur ut A. *Anglicum*, & *Germani-*
cum, & E. *Belgicum*, sed obscurissimè.

Secundus ordo per U. *Germanicum*, *Italicum*, & Ou. *Gallicum* exprimitur.

Tertius per I. clarum.

Quartus per A. longum; ut all. *Anglorum*.

Quintus per E clarum, seu ut *Tzere* *Hebræorum*. E. *masculinum* Galli vocant, seu é ac- 3
 centu notatum; idque semper, quamvis accedat consonans muta, ut: Ϡ Ϡ : quod *Jaréd* le-
 gendum non *Jaréd*, ut vulgò.

De

- 4 De sexto ordine, præter ea, quæ in Grammatica nostra Æthiopica docuimus, bene notandum, quòd exactè referat sonum τ̄ E. *Fœminini* Gallorum in vocibus *que, se, ne, me, de, ce,* &c. At apud Gallos hîc valor in monosyllabis in vocalem desinentibus occurrit; Apud Habessinios verò integra vocabula in consonantem finientes, & syllabæ hoc solò sonò constantes dantur, ex. gr. ጥፋሠከት: quod Gallus rectè legerit: Tè-fè-sè-hèt per e. *sum fœmininum*, observatis modò regulis pronounciationis, ut dicas Tèf-sèht. De cæteris Lectorem ad Grammaticam nostram Æthiopicam remittimus, libenter fatentes, difficillimam esse hujus Linguae lectionem, acque pronounciationem valdè obscuram, nec nisi auditu, ipsòque usu accedente accuratè disci posse.
- 5
- 6 *Quantitatis* ratione *primus* & *sextus* ordo tantùm *brevis* est, reliqui quinque *pròducuntur*, ut in Æthiopica Lingua. Unum ergò vel alterum ordinem intelligimus, cum *Vocalem longam* nominamus.
- 7 *Diphthongorum* eadem est ratio & pronounciatio ac in Lingua Æthiopica.

CAPUT VI. De Accentu

PAUCA admodum Lectori tradere possumus, nunquam enim cum Gregorio nostro Amharicè confabulati sumus. Verborum singularium pronounciationem ex eo audivimus sequentem:

- 1 In *Præterito*. Prima radicalis tertiæ personæ masculina tonum habet, ut ፈተን: *Fátana*. ለተን: *Afátana*. ተፈተን: *Tafátana*. ለበተን: *Asfátana*. At Tertia fœminina in ultima tonum habet, ut ነበረች: *Nabaràtj*. ፈተንች: *Fatanàtj*.
- 2 Utraque secunda *Præteriti*, ut & prima persona, in secunda radicali tonum habet, ut ነበርክ: *Nabàrch*. ነበርክ: *Nabàrsh*. ነበርኩ: *Nabàrchue*.
- 3 Personæ plurales in ultima syllaba tonum habent, ut ነበሩ: *Nabarà*. ነበሩትኩ: *Nabaràtjich*. ነበሩን: *Nabarèn*.
- 4 *Præsens* per omnes personas in fine tonum habet.
Futurum in prima radicali tonum habet, exceptà secunda singularis fœminini, & pluralibus in *u*. desinentibus, quæ tonum habent in ultima.
Subjunctivus in prima syllaba tonum habet, exceptis personis in *i*. vel *u*. desinentibus.
Participium Futuri tonum sequitur. In genere nota, Primam radicalem plerumque tonum habere, nisi vocales longæ *i*. & *u*. illum ad se trahant. Cætera usus docebit.

CAPUT VII. De Geminacione Literarum.

- 1 **G**EMINATIONEM literarum Hebræi per *Dagesh*: Arabes per *Teshdid* suum indicant; at Æthiopes nullam talem notam habent, ea igitur usu & rationibus addiscenda est. Gregorius per () eam indicaverat, hoc modo ሙፊ: *Doluit*. Ego per *Teshdid* Arabum hoc modo ሙፊፊ: *dolet*, significare volui, de qua sequentes observari possunt regulæ:
- 2 I. *Litera elisa sequentem geminat*; quod fit (1.) concurrente *simili* vel *cognata* in verbis alteram radicalem geminantibus, secundum Can. I.
(2.) In *Præsenti*, *Futuro* & *Infinitivo Passivorum*, accedentibus servilibus formativis, quæ characteristicam ጥ: expellunt, prout docemus in Can. II.
- 3 II. *Media radicalis verborum passivorum tertiæ conjugationis geminatur*; ut: ተፈተን: *Tafattana*. Probatum fuit ጥፋፋለ: *Takabbala*. *Acceptit*, & ita porro.
- III. In vocibus nonnullis, usu & sermone discendis.

CAPUT VIII.

De Orthographia Linguae Amharicæ, & vitiis quæ contra eam committuntur.

A 3

Quod

Lib I. cap. VIII. & IX.

Quod inter omnes gentes usu venit, ut prius, quam inter viros doctos de Orthographia con-
veniat, linguæ diversimodè scribantur; quod antiquissimis temporibus vernaculis Euro-
pæ, imò ipsi linguæ Latinæ contigit, ut cum olim *Lecio* scriberetur pro *Legio*. *Macestra-*
ius pro *Magistratus*. *Tricenta* pro *Triginta*, &c. Idem hîc contingere videmus. Nam potius elo-
cutionem quàm analogiam in scribendo secutus fuit Gregorius. Quæ literæ pronunciando ab-
sorbentur, eas scribendo omisit; cùm tamen illas analogiæ & etymi cognoscendi causâ retinere
debuisset.

Inprimis *Gutturales U: h: z: k: & O:* talem cacographiam inducunt. Nempe cùm
præformativa h: vel prima radicalis in Præsenti vel Futuro omittitur, & per literas *h̄t̄ez̄:*
absorbetur, ut:

h̄ōz̄āh̄: } pro { *h̄h̄ōz̄āh̄:* Credo.
h̄h̄z̄āh̄: } *h̄h̄h̄z̄āh̄:* Displicet mihi. *h̄* malè omisso.
h̄h̄z̄āh̄: } *h̄h̄h̄z̄āh̄:* Displicet tibi.
ph̄z̄ā: } *ph̄h̄z̄ā:* Displicet illi.

Imò & *præformativa & prima radicalis* gutturalis simul nonnunquam eliditur, ut:

h̄āōp̄ō: } pro { *h̄āh̄ōp̄ō:* Non novi.
pēt̄h̄: } *pēh̄t̄ōh̄:* Qui non patiens est vir.
i. e. Impatiens.

adeò, ut cùm vides vocalem longam in servilibus literis, putes latere literam *h̄:* vel aliam gut-
turalem, ut: *pāh̄:* qui es, pro *phāh̄:* Luc. XI, 2. Idem contingit in *Pronominibus*, ut
Can. IV. dicitur.

In *Particulis*, tam *Adverbiis* quàm *Præpositionibus* dupliciter peccatur, cùm non tantùm gut-
turales absorbentur, sed illæ etiam cum verbis in unum vocabulum combinantur; ut: *h̄z̄p̄p̄*
z̄t̄h̄: pro *h̄z̄p̄: h̄p̄z̄t̄h̄:* Sicuti feci. Et sic tam literæ *h̄t̄ez̄:* quàm particulæ ab-
sorbent gutturales sequentes, quod antequàm animadverterem, non parum negotii mihi facessit.

Antistæchon, aliàs *Antithesis*, hîc quoque occurrit; cum videlicet unum elementum pro
altero ponitur, ut cum pro *ōōz̄t̄:* Venire, dicitur *ōz̄t̄:* à *ōz̄:* Venit. Æth. *ō*
z̄h̄:

ōt̄h̄ā: Plantare. } pro { *ōt̄h̄ā:* à *t̄h̄ā:* Plantavit.
ōt̄h̄t̄: Delere. } *ōt̄h̄t̄:* ab *h̄m̄z̄:* Delevit.

Nisi negligentia librarii intervenerit, veluti cum *t̄h̄ā:* Hortus alibi scribitur *t̄h̄ā:* vel
cum ipse Gregorius *h̄:* secundæ confundit cum *h̄:* primæ personæ Præteriti. Nam pro *h̄p̄*
p̄h̄āz̄: Misisti mihi, scripsit *h̄p̄p̄h̄āz̄:* Misi mihi. Epist.

Denique datur etiam vitiosa *metathesis* vocalium, ut in lingua Æthiopica, nam pro *t̄ōz̄*
h̄z̄: Commendavit semet, reperitur *t̄ōz̄h̄z̄:* & ita porro.

CAPUT IX.

Canones & regulæ quædam generales, in di- versis orationis partibus utiles.

Can. I.

Litera sexti ordinis muta à simili vel cognatâ sequente eliditur,
Lista verò in pronunciando geminatur, ut:

h̄ōp̄āh̄: Amo. } pro { *h̄ōp̄p̄āh̄:*
h̄ōp̄: Amabo. } *h̄ōp̄p̄:*

Quin & due sæpe voces in unam coalescunt, ut:

ōz̄ō: quis est? } pro { *ōz̄: z̄ō:*
ōz̄ō: quid est? } *ōz̄: z̄ō:*

Can. II.

Litera *t̄:* sexti ordinis muta in verbis eliditur, etiam non se-
quente simili vel cognata; ut: *ōt̄t̄:* Dormire, pro *ōt̄t̄t̄:* à verbo *t̄t̄:*
Dormivit. Regulariter autem eliditur *characteristica t̄:* passivorum tertiæ conjugationis,
præformativis in *Præsenti. Futuro & Infinitivo* accedentibus, ut:

h̄z̄

$\aleph\aleph\aleph\aleph\aleph\aleph$: } $\aleph\aleph\aleph\aleph\aleph\aleph$: Probor.
 $\aleph\aleph\aleph\aleph$: } pro $\aleph\aleph\aleph\aleph$: Probabor.
 $\aleph\aleph\aleph\aleph$: } $\aleph\aleph\aleph\aleph$: Probari.

Sic: $\aleph\aleph\aleph\aleph$: pro $\aleph\aleph\aleph\aleph$: Colloqui.

Excipe

Verba primam radicalem gutturalem habentia, quam ipsa characteristica **T**: absorbet, ut infra Can. IV. & V. dicitur.

Can. III.

Diphthongus radicalis, sicut in Lingua Æthiopica, ita \aleph hic per ordines congruos in omnibus temporibus verborum analogicè variatur; ut:

$\aleph\aleph\aleph$: Secuit. $\aleph\aleph\aleph$: secare
 $\aleph\aleph\aleph$: Ad S. Cœnam iuit. $\aleph\aleph\aleph$: sacra synaxi uti.

Talia autem verba nos vocamus Diphthongata.

Can. IV.

Alf primi vel sexti ordinis à precedente litera in pronunciatione simpliciter absorbetur; at cacographiam esse putavi, si id fiat scribendo, ut capite precedente dictum.

$\aleph\aleph\aleph\aleph$: } $\aleph\aleph\aleph\aleph$: Consentiens ego.
 $\aleph\aleph$: } $\aleph\aleph$: mihi.
 $\aleph\aleph\aleph$: } pro $\aleph\aleph\aleph$: tibi.
 $\aleph\aleph\aleph$: } $\aleph\aleph\aleph$: illi.
 $\aleph\aleph\aleph$: } $\aleph\aleph\aleph$: vobiscum.

Can. V.

Gutturali, primi vel quarti ordinis, ob celeritatem pronunciationis excidente, precedens litera in quartum transfertur ordinem; quamvis & hoc Orthographiæ vitio contingere putem.

$\aleph\aleph$: } $\aleph\aleph\aleph$: Visus fuit. à Rad. $\aleph\aleph$: Vidit.
 $\aleph\aleph\aleph$: } pro $\aleph\aleph\aleph$: Vides.
 $\aleph\aleph\aleph$: } $\aleph\aleph\aleph$: Dicere.

Ut mendas librariorum taceam, veluti cum pro $\aleph\aleph\aleph\aleph\aleph\aleph$: Non es lassus. scribitur $\aleph\aleph\aleph\aleph\aleph\aleph$:

Can. VI.

Litera \aleph : sexti ordinis, si à precedente litera ejusdem ordinis absorbeat, compensatur vocali \aleph , ut:

$\aleph\aleph\aleph\aleph$: pro $\aleph\aleph\aleph\aleph$: consentiens ille.

Idque in tertia persona Participii perpetuum est. Idem contingit in tertia persona Futuri, ut: $\aleph\aleph\aleph\aleph$: pro $\aleph\aleph\aleph\aleph$: Si petierit eum. vel ab eo. Luc. XI, 12.

Can. VII.

Fœmininorum terminatio tam in verbis, quàm in nominibus \aleph pronomibus, est \aleph : ut:

$\aleph\aleph$: audivit (vir.) $\aleph\aleph\aleph$: audivit fœmina.
 $\aleph\aleph\aleph$: Unus. Quidam. $\aleph\aleph\aleph\aleph$: Una, Quedam.
 $\aleph\aleph\aleph$: Tu (vir.) $\aleph\aleph\aleph\aleph$: Tu (fœmina.)

GRAM.

GRAMMATICÆ AMHARICÆ

LIBER SECUNDUS,

DE

ETYMOLOGIA.

Et quidem primùm
DE VERBO.

CAPUT I.

De Verbo in genere.

DE *Verbis* prius agemus, quàm de *Nominibus*, *Orientalium* linguarum more, quibus **1** *verbum* pro *Radice* est. At hîc non solum *verba trium*, vel *quatuor radicalium* reperiuntur, sed etiam *duarum*, quod huic linguæ peculiare est. Id autem contingit omnibus *verbis*, quorum *ultima radicalis* in lingua *Æthiopica* est *gutturalis*, ut:

ፀፀ:	} à	ፀፀአ:	Egressus est.
ሰፀ:		ሰፀሀ:	Audiuit.
ፀፀ:		ፀፀአ:	Venit.
ሰላ:		ሰላሀ:	Edit.

ፈፈ: reperitur pro ፈፈ: à ፈፈሀ: Timuit.

Ut & nonnullis in **P**: desinentibus, ut:

ሐሸ:	} à	ሐሸፆ:	Fricuit.
ሰፈ:		ሰፈፆ:	Consuit.
ላሸ:		ላሸፆ:	Rasit.

Plura reperies infra cap. XII.

Verbis accidunt quatuor:

1. *Qualitas.*
2. *Conjugatio.*
3. *Inflexio.* cap. 4.
4. *Figura.* cap. 16.

Qualitate verbum est vel *perfectum* vel *imperfectum*. Illud *radicales* suas per omnia tem- **2** *pora* retinet: Istud *unam* vel *alteram* earum secundum *certas* regulas amittit. Id verò contingit cum *secunda* *radicalis* *tertiæ* similis est. Talia *verba* *Grammatici* *Geminantia* vocant, *Arabes* *Syr- da*, de quibus agimus infra cap. XI. At quæ *primam* *radicalem* *secundæ* similem habent, *can- lum* *defectum* patiuntur; ut ፈፈላ: *Coxit.* ፀፈፈላ: *Coquere.* Præterea *pauca* *quædam* dan- tur *planè irregularia*; sicuti infra C. xviii. docebimus.

Conjugationes in *Amharica* *Lingua* *quatuor* tantum deprehendi, tam *trilateris*, quam *quadri- 3* *literis* & *biliteris* competentes. *Trilatera* *verba*, *sequentium* sunt *formarum*:

1. ፈፈፈ: *Examinavit, probavit.*
2. አፈፈፈ: *Examinare fecit, probari curavit.*
3. ፈፈፈፈ: *Probatum fuit*; mediâ *radicali* per *Teshdid* *geminatâ*.
4. አፈፈፈፈ: *Verbum* *hoc* *formæ* *tantum* & *exempli* *causa* *apponitur.* Nondum

enim *reperi* *verbum* *in* *istis* *quatuor* *Conjugationibus* *usitatum.* Porro *notandum*, *plures* *qui- 4* *dem* *unius* *eiusdemque* *conjugationis* *formas* *dari*, *eas* *tamen* *neque* *inflexione* *neque* *signifi- catione* à *se* *invicem* *differre*, *ideoque* *Conjugationes* *multiplicare*, *consentaneum* *nobis* *visum* *non* *fuit.*

Prima *Conjugatio*, quæ *simplicissimum* *thema* *continet*, *sub* *se* *complectitur* *verba* *prima, 5* *secunda* & *tertia* *Conjugationis* *Æthiopica*, nisi quòd *primæ* *Conjugationis* *forma* *mutetur*; nam pro ፈፈሀ: *Amharicè* *dicitur* ፈፈሀ: *Regnavit.* At *reliquæ* *formæ* *manent*, veluti ፈፈላ: *Fu- it.* *Mansit.* ፈፈላ: *Benedixit.* Huc quoque *pertinent* *verba* *diphthongata*, ut ፈፈላላ: *Us- sit, adussit.* At ፈፈላላ: *Pastinavit*, cum *vocali* *septimi* *Ordinis*, *contractum* *puto* *pro* ፈፈላላ: *atque* *pertinere* *ad* *quadrilatera* *contracta.*

Secun-

- 5 *Secunda conjugatio* complectitur verba quarta & quinta conjugationis Æthiopica, quæ de- Lib. II
rivantur à prima, præmissis Ḁ: Characteristico; eaque hîc unius tantum formæ sunt, nempe ḀḶ cap. I & II
ḶḶ: cui sese accommodant verba Æthiopica; ut ḀḶḶḶ: *Baptizavit*, pro ḀḶḶḶḶ:
Sic ḀḶḶḶḶ: pro ḀḶḶḶḶ: *Sacram cœnam præbuit* (alicui Sacerdos.) Amharica sunt: ḀḶḶḶḶ:
7: *Fecit*. ḀḶḶḶḶ: *Accepit*. ḀḶḶḶḶ: *Visit*. ut & nonnulla vocali longâ prædita, ut ḀḶḶḶḶ:
Commiscuit. ḀḶḶḶḶ: *Collegit*. ḀḶḶḶḶ: *Piscatus est*.
- 6 *Tertia conjugationis* Characteristica est litera Ḷ: quæ radicalibus primæ & secundæ
conjugationis præmittitur. Continet autem verba sexta, septima & octava conjugationis Æthio-
pica, exceptâ formâ ḶḶḶḶ: nam pro ḶḶḶḶ: dicitur ḶḶḶḶ: *Crucifixus fuit*: Pro
ḶḶḶḶ: *Natus fuit*. ḶḶḶḶ: pro ḶḶḶḶ: *Maledictus fuit*. ḶḶḶḶ: Sic ḶḶḶḶ:
ḶḶḶḶ: *Sedit*.
- 7 Ex Æthiopica lingua remanent verba ḶḶḶḶ: *Benedictus fuit*. ḶḶḶḶ: *Locutus est*.
Qualia etiam dantur Amharica; ut ḶḶḶḶ: *Cubitum ivit*. ḶḶḶḶ: *Lusit*. Et Diphthonga-
ta: ḶḶḶḶ: *Pexuit se*. ḶḶḶḶ: *Adustus fuit*.
At Æthiopica gutturalia variant, ut: ḶḶḶḶ: *Didicit*, à ḶḶḶḶ: nisi verbum hoc
inter Amharica quadrilitera referre malis. ḶḶḶḶ: *Mutuo accepit*. à ḶḶḶḶ:
- 8 *Quarta conjugationis* characteristica est syllaba ḶḶ: radicalibus præmissa, veluti: ḶḶḶḶ:
ḶḶḶḶ: *Fieri fecit*. ḶḶḶḶḶḶ: *Sedere fecit*. *Deposuit*. ḶḶḶḶḶḶ: *Abbreviavit*.
Eaque sub se continet verba decima conjugationis Æthiopica; sed apprime notandum, quod
verba à sexta conjugatione Æthiopica derivata, Characteristicam ḶḶḶḶ: integram retineant.
Ex. gr. à ḶḶḶḶḶḶ: fit Amharicè ḶḶḶḶḶḶ: *Latificavit*. à ḶḶḶḶḶḶ: *Didicit*, fit ḶḶḶḶḶḶ:
ḶḶḶḶḶḶ: *Docuit*. à ḶḶḶḶḶḶ: fit ḶḶḶḶḶḶ: *Respiravit*. In Amharicis verò characteristica
tertiæ conjugationis Ḷ: eliditur.
- 9 Tantum de trilateris: sequuntur quadrilitera, quæ sunt formæ ḶḶḶḶḶḶ: *Testatus est*.
ḶḶḶḶḶḶ: *Examinavit*. Quam formam imitantur & Æthiopica, nam pro ḶḶḶḶḶḶ: *Interpre-*
tatus est, dicitur ḶḶḶḶḶḶ: Pro ḶḶḶḶḶḶ: *Clandicavit*. ḶḶḶḶḶḶ: Huc pertinent verba
alteram radicalem geminantia, in quibus actionem continuatam & repetitam ut plurimum ob-
servare mihi videor; ut ḶḶḶḶḶḶ: *Radere, scabere*. ḶḶḶḶḶḶ: *Circumvolvere*.
- 10 Peculiaris forma est verbi ḶḶḶḶḶḶ: *Corroboravit, refecit*, quod contractū puto pro ḶḶḶḶḶḶ: per
Canonem V. idq; colligo ex derivato ḶḶḶḶḶḶ: *Robustus, Validus*, sicut à trilateris Æthiopicis fiunt
bilitera, ut à ḶḶḶḶḶḶ: fit ḶḶḶḶḶḶ: *Audivit*. Cæterum totidem conjugationes habent ac trilatera.
- 11 *Secunda conjugationis* sunt verba ḶḶḶḶḶḶ: *Famulatus est*. ḶḶḶḶḶḶ: *Notavit*.
Æthiopicam formam retinent ḶḶḶḶḶḶ: *Commendavit*. ḶḶḶḶḶḶ: *Gratias egit*, pro Æthio-
pico ḶḶḶḶḶḶ: Peculiarem formam habet verbum ḶḶḶḶḶḶ: *Veniam abeundi dedit*.
- 12 *Tertia conjugationis* sunt: ḶḶḶḶḶḶ: *Collimavit*. ḶḶḶḶḶḶ: *Obambulavit*.
Quarta conjugationis: ḶḶḶḶḶḶ: *Clandicare fecit*.

CAP. II.

De Conjugationum Significatione & Potestate.

- 1 **I**N prima Conjugatione verba sunt tam activa quam neutralia; tam transitiva, quam intransiti-
va, æquè ac apud Æthiopes. Formas autem admittunt, quas paulò ante diximus.
- 2 In secunda Conjugatione verba sunt transitiva vel simpliciter, ut ḶḶḶḶḶḶ: *Fecit*. Vel du-
pliciter, ut à ḶḶḶḶḶḶ: *Examinavit*. fit ḶḶḶḶḶḶ: *Examinari curavit*.
- 3 In tertia conjugatione verba communiter sunt passiva, ab activis primæ & secundæ conjuga-
tionis derivata, ut: ḶḶḶḶḶḶ: *Examinavit*, ḶḶḶḶḶḶ: *Examinatus fuit*. ḶḶḶḶḶḶ: *Tentavit*, ḶḶḶḶḶḶ:
ḶḶḶḶḶḶ: *tentatus fuit*. Dantur tamen in ea etiam quædam Neutra, ut: ḶḶḶḶḶḶ: *Sedit*, as-
sedit; ḶḶḶḶḶḶ: *Cubitum ivit*. Nec non verba reciproca, quæ Latinè reciprocum *Se* poscunt, ut:
ḶḶḶḶḶḶ: *scabere semet*; & respondent quintæ conjugationi Arabum *جاء*, mediam enim ra-
dicalem per Teshdid seu Dages geminant.
- 5 Peculiarem significationem habet verbum ḶḶḶḶḶḶ: *Accepit alio dante*, quasi diceret:
Traditum illi fuit; implicitâ significatione passiva: atque sic differt ab ḶḶḶḶḶḶ: quod significat:
sua sponte sumpsit.
- 6 Quædam vocali longâ prædita actionem cum alio denotare videntur, ut verba Octavæ con-
jugationis apud Æthiopes, veluti: ḶḶḶḶḶḶ: *Lusit cum aliquo*. ḶḶḶḶḶḶ: *Confessus est peccata*
sua (sacerdoti) ḶḶḶḶḶḶ: Æth. *Collocutus est*.

B

Quar-

Lib. II.
c.III.

Quarta conjugationis verba omnia *transitiva* sunt, eaque vel *simpliciter*, si primitivum sit intransitivum, ut: **ተዋወጠ**: *Sedit*. **አስዋወጠ**: *sedere fecit*, vel *deposuit*. Vel *dupliciter*, si primitivum sit transitivum; ut: **አዳረገ**: *Fecit*. **አስዳረገ**: *Fieri fecit*: vel *effecit ut alius aliquid faceret*.

CAP. III.

De Modis & Temporibus Habessinorum
eorumque significatione & usu.

Modos quatuor habent, ut multæ aliæ linguæ, videlicet: *Indicativum*, *Optativum* vel *Subjunctivum*; *Imperativum* & *Infinitivum*.

Tempora verò tria: *Præteritum*, *Præsens* & *Futurum*; quæ quidem in *Indicativo* occurrunt, in reliquis autem Modis præsens tantum. Porro tempus habent, Participio nostro respondens, quod propterea *Participium* vocamus. De quo infra pluribus agetur.

Tempus *Præsens* à *Futuro* distinctum quidem habent, ut ex Paradigmate liquet. Gregorius tamen passim pro *Futuro* posuit; ut in hac formula: **አንድ፡ ተቻለ፡ አዳርጋለኝ**: *Quantum possibile fuerit faciam*. **ይህን ወሰደ**: *Dabit ei*. Luc. XI, 8. 9. & seqq. **ከዚህ ላይ**: *Inde veniet* (ut) *judicet*, &c. Symb. Apost. art. 2. Et vicissim *Futurum* pro *Præsenti* in enunciatione negativa: ut **አይገርግም**: *Non timet*. Sic **ለብ፡ አልአገዝም፡ ነገራችኛ**: *Non intelligo sermonem vestrum*.

አልአሀወቅም: *Non novi*.

አይበቃም: *Non sufficit*.

አይወድም: *Non amat*.

ለምን፡ አትስተምህረኝ: *Quare non docetis me?*

Tam incerta apud Orientales sunt ista tempora.

Præteritum imperfectum Latinum exprimentur adhibito verbo auxiliari **ነበረ**: *Fuit*. sicuti **ጸሎት** **ሀለወ**: & Syri **לוי** *Fuit*: ut **ተከለሰ፡ ነበረ**: **ተከለሰ**: quod nobis mire sonaret: *Vult fuit tingat*. i. e. *Volebat tingere oculos sibi*.

At *Præteritum Imperfectum Optativi*, quod *Æthiopicè* exprimitur per **አም**: hinc effertur litera **ባ**: personis *Præteriti* præfixa, ut: **በወደደኝ**: **አሀወቅ**: *Optarem scire*. *Æthiopicè* **አምረተኛ**: **አአምር**: Gall. *Je voudrais savoir*.

Participium, seu potius *præsens Participii*, prorsus peculiare habent, quod nos statim post *Futurum* retulimus, quia ex illo per *Prosthesis* syllabæ **ም**: componitur, ut: **ምዳልኝ**: pro **ምዳልኝ**: *Respondens*. Luc. XI, 7. Plura habes in Notis ad Paradigma. At in prima tantum Conjugatione mihi occurrit. In reliquis nullum adhuc exemplum vidi.

Subjunctivum vel potius *Subjunctivi Præsens* habent

(1.) *Verba ab Æthiopicis desumpta*; ut:

አትፋረ: *Ne timeas*. *Æth.* **አትፋረህ**:

አትርሳ: *Ne obliviscaris*. *Æth.* **አትርሳህ**:

(2.) *Verba secunda conjugationis*; nam ab **አዳረገ**: fit **ዳርገ**: *Faciat*.

(3.) *Amharicanonnulla*; ut **አስደ**: *Dabo*. **አስደ**: *Dem*.

In reliquis verbis *Subjunctivus* similis est *Futuro*, maximè in illis quorum *prima radicalis* est *gutturalis* vel *Ordinis quarti*, & ob id nullam variationem admittit; quam ob rem non nisi ex sensu & particulis dignoscitur; ut **አትተወን**: *Ne finas nos*, à verbo **ተወ**: *sevit*. Luc. XI, 4.

Futurum Subjunctivi effertur inserta particula **ባት**: ut à **ከዚህ ላይ**: fit **ከዚህ ላይ ባት** **ም**: *Et qui ierit*. Luc. XI, 5.

Imperativus secundam tantum singularis & pluralis numeri personam habet; reliquas à *Futuro*, vel *Subjunctivo*, si detur, mutuatur. At in oratione negativa omnes personæ à *Subjunctivo*, vel eo deficiente, à *Futuro* petuntur. Caterum ut in reliquis linguis non *jubendi* tantum, sed & *monendi*, *hortandi* & *rogandi* vim habet. Ubi nota, cum honoratoribus in *plurali* agi, cum vilioribus famulis & juvenibus in *singulari*, ut in fine *Gram.* de loquendi formulis dicitur.

Infinitivus cum affixo æquè ac apud *Æthiopes* *Participio* nostro respondet; ut: **ተናገረ**: *loquens ego*, id est: *dum loquor*, seu *in loquendo me*. **በከተር**: **አስረኝ**:
i. e.

i. e. **ሰሐጸር**: **ጸሐጸኑ**: (Tu) *brevibus scribens, seu dum breviter scribis.* **ዘዮረኸ**: Lib. I l. c. IV.
 i. e. **ዐጠኸ**: *Incipiens (tu;) seu dum incipis (fœmina) Carm. Greg. 4.*

CAPUT IV.

De Inflexione Temporum & Personarum,
seu conjugandi ratione.

1 **I**nflexio omnium Conjugationum ratione Temporum & Personarum eadem est: quia hîc passiva non aliter terminantur quàm activa, secus ac apud Latinos; sed tantùm differunt characteristarum, aut literarum servilium præpositione, quas si noveris, facilè omnia verba conjugare poteris, modò sequentes observes regulas generales:

2 I. *Prima radicalis ordinis quarti, & gutturales omnes, quasi essent ejusdem ordinis, (cum tamen sint ordinis primi) ut & cæteræ vocales longæ, si fortè dentur, per omnes modos atque tempora invariata manent; ut:*

ሰረኸ: *Benedixit.* **ኸሰረኸለኹ**: *Benedico.* **ኸሰረኸ**: *Benedicam.* **ዐሰረኸ**: *Benedicere.*

ሐዋረ: *Complexus est.* **ኸሐዋረለኹ**: *Complexor.* **ዐሐዋረ**: *Complecti.*

Sic: **ዋረረ**: *Pastinavit.* **ኸዋረረለኹ**: *Pastino.* **ዐዋረረ**: *Pastinare.*

ዋጀ: *Emit.* **ዐዋጀት**: *Emere.*

3 II. *Præsens tam Indicativi quàm Subjunctivi, ut & Futurum, formativas personarum ኸትይ ኸትይ in sexto ordine regulariter admittunt; at si prima radicalis sit gutturalis, tunc & illæ, ut apud Æthiopes, in primo ordine collocantur; ut:*

ኸሐዋረለኹ: *Complexor.*

ተሐዋረለኸ: *Complecteris, & ita porrò.*

አሦወዋዎ: *Contractè አሦዋዋዎ; Non novit.*

De cætero observanda hic sunt, quæ de defectibus Orthographicis monuimus supra lib. I. c. 8.

4 Si **ተ**: *Characteristicum tertiæ Conjugationis*, ut Canone II. dictum, elidatur, ista conjugatio à prima, in verbis atque temporibus nonnullis, non nisi sensu & pronunciatione distinguitur, ut Cap. VIII. patebit.

De Numero.

5 *Numeros tantùm duos habent, Singularem & Pluralem. Duali æquè ac Æthiopes carent.*

De Personis.

6 *Personarum terminatio in omnibus Conjugationibus una eademque est, ut supra dictum. Prima singularis, nec non omnes personæ pluralis numeri communes sunt, secus ac in aliis Orientalibus Linguis, At secunda & tertia Singularis genere, & ob id terminatione distinguuntur, ut ex Paradigmateliquet.*

7 *Nota: Litera dentalis ኸ: vel ወ: ut & Linguales ደ: & ጠ: in secunda personâ Singularis fœmininâ Imperativi liquefcunt, & mutantur: ወ: vel ኸ: in ኸ: ut ተረወ: Surge ተረኸ: Surge fœm. ደ: in ደ: ut ኸ.ደ: I, vade. ኸ.ደ: I tu fœm. ጠ: in ጠ: Exemplum habes infra cap. VIII. ad Imperativum. Nec non in Infinitivo, ut አጠፋ: Exstinxit (ignem) Inf. ዐጠፋ: Exstinguere.*

CAPUT V.

Paradigma Verbi Perfecti trium literarum
primæ Conjugationis.

B 2

Pra-

Lib. II.
cap. V.*Præteritum.*

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	1. ንባረ:	Fuit, (a) mansit.	ንባረቲ:
	2. ንባረኻ:	Mansisti.	ንባረኸ:
	3. ንባረኡ:	Mansi.	

(a) Quæ significatio brevitatis gratia in sequentibus omissa, atramen intelligenda.

Plur.	1. ንባረ:	manserunt.
	2. ንባረኹ:	mansistis.
	3. ንባረን:	mansimus.

Præsens.

Sing.	1. ንባረ:	Maneo.	ንባረኡ:
	2. ንባረኻ:	manes.	ንባረኸ:
	3. ንባረኡ:	manet.	ንባረኸ:

Plur.	1. ንባረን:	Manemus.
	2. ንባረኹ:	manetis.
	3. ንባረኹ:	manent.

Futurum.

Sing.	1. ንባረ:	Manebo.	ንባረኡ:
	2. ንባረኻ:	manebis.	ንባረኸ:
	3. ንባረኡ:	manebit.	ንባረኸ:

Plur.	1. ንባረን:	Manebimus.
	2. ንባረኹ:	manebitis.
	3. ንባረኹ:	manebunt.

Participii Præsens.

Sing.	1. ንባረ:	Manens ego.	ንባረኡ:
	2. ንባረኻ:	manens tu.	ንባረኸ:
	3. ንባረኡ:	manens ille.	ንባረኸ:

Plur.	1. ንባረን:	Manentes nos.
	2. ንባረኹ:	manentes vos.
	3. ንባረኹ:	manentes illi, illæ.

Subjunctivus seu Præsens Subjunctivi.

Sing.	1. ንባረ:	Maneam.	ንባረኡ:
	2. ንባረኻ:	maneas	ንባረኸ:
	3. ንባረኡ:	maneant	ንባረኸ:

Plur.	1. ንባረን:	Maneamus.
	2. ንባረኹ:	maneatis.
	3. ንባረኹ:	maneant.

Imperativus.

Singul. 2.	ንባረ:	Mane.	ንባረ:
Plural. 2.		ንባረ:	manete.

Infinitivus.

ንባረ: Manere.

Notæ ad præcedentes modos & tempora.

Ad Præteritum.

Nihil peculiare notandum occurrit. Verba vocali longa prædita sequuntur regulam generalem primam, ut:

ንባረ: *Benedixit.* ንባረኻ: ንባረኡ: &c.ንባረን: ንባረኹ: *Abessin, Abessin; Peccavimus, Peccavimus;* dicunt in Confessionibus suis Habessin, testibus Patr. Societatis in *Relationibus Annalibus Æthiop.* p. 271.

Ad

9 *Ad Præsens & Futurum.*

Propter primam gutturalem literam formativam **አትይኝ** : è sexto transferuntur in primum ordinem, per reg. gen. II. præcedentis Cap. IV. ut:

አአዎኛለኹ : Credo.

ተአዎኛለኹ : Credis. &c.

Futurum autem eodem modo ut Æthiopicè inflectitur, nisi quod Personæ plurales sint communes.

De *Subjunctivo* vide regulam generalem cap. III. n. 7.

10 *Ad Participium.*

Hoc tempus formatur ex *Futuro*, præpositâ syllabâ **ዎ** : quod statim subjungere voluimus. At *formativa* **አ** primæ personæ, pronunciando absorbetur per *Can.* IV. Nam pro **ዎአኝ** **ዎኛ** : celeritate pronunciationis dicitur **ዎኛኛ** : & pro **ዎይኛ** : dicitur **ዎኛኛ** : per *Can.* VI. Sic : **ዎላዎኛዎ** : *Petens eum* vel *ab eo*, Luc. XI, 11. vel *si petierit*. **ዎላ** **ዎኛ** : *Petentibus* ibid. ሃ. 13.

11 *Ad Imperativum.*

Secundum hanc formam reperi **ዳዶር** : *Quiesce*; ut cum dicitur **ሠኛይ** : **ዳዶር** : *Bene quiesce*. Ruhe wol. Datur tamen etiam forma **ኛኛ** : ut **ሠዎር** : *Pone*. **ለዎኝ** : *Pete*. **ለዎኛ** : *Petite*. Luc. XI, 9.

12 *Ad Infinitivum.*

Paradigmatis forma regularis est; ut : **ዎጥሐል** : *Projicere*. **ዎጥረዎ** : *Descendere*. Sic & Diphthongata per *Canon.* III. ut à **ዎረኛ** : fit **ዎጥረኛ** : *Sacra coena uti*.

13 Excipe (1.) *Verba*, quorum prima radicalis *vocalem* aliquam longam possidet, ista enim manet, ut :

ላረኛ : *Benedixit*. **ዎላረኛ** : *Benedicere*.

Sic à **ዎረኛ** : fit **ዎጥረኛ** : *Pastinare*.

Eadem ratio est, si prima sit gutturalis, quæ literis *quarti ordinis* æquipollet, ut :

ሐረኛ : *Aravit*. **ዎሐረኛ** : *Arare*.

Sic : **ዎኛረኛ** : *Pudore affici*.

ዎኛካኝ : *Ægro animo esse*.

14 (2.) *Verba* primam radicalem geminantia, quæ eandem ac præcedentes formam habent; ut

ዎዎላ : *Coxit*. **ዎዎላ** : *Coquere*.

ዎዎኛ : *Occultavit*. **ዎዎኛ** : *Occultare*.

15 (3.) Nonnulla à **ዎ** : incipientia; ut :

à **ዎላኛ** : fit **ዎዎላኛ** : *Convertere aliquem*.

à **ዎካኝ** : *Ponderavit*. **ዎዎካኝ** : *Ponderare*.

Sic : **ዎዎረካ** : *Venenum præbere*.

Quamvis etiam alia reperiam, quæ formam regularem retinent, veluti **ዎዎረኛ** : *Eligere*. Et Æthiopica **ዎዎኛ** : *Consilium capere*. **ዎዎሆ** : *Hortari*.

16 (4.) Quædam alia incertâ de causâ; ut :

ዎሠዎር : *Ponere*. **ዎረኛ** : Æth. *Absolvere*.

17 (5.) *Sequentia* **ት** : in fine assumunt formâ prorsus peculiari.

ሰለት : *Fastidivit*. **ዎሰለት** : *Fastidire*.

ከገዎ : *Cunctatus est*. **ዎከገዎ** : *Cunctari*.

ከገኛ : *Exploratorem egit*. **ዎከገኛ** : *Explorare*.

Sic : **ዎላለት** : ab **አላለ** : *Amplificavit*.

Nota:

18 *Media radicalis* **ከ** : in Infinitivo mutatur in **ኸ** : ut **ተኸለ** : *Plantavit*. **ዎተኸለ** : *Plantare*. **ኸለ** : *Legumen coxit*. **ዎኸለ** : *Legumen coquere*.

CAPUT VI.

De Verbis gutturalibus.

Verba *Aethiopica gutturalia*, hoc est, quæ mediam radicalem gutturalem habent, *Aethiopicam* inflexionem in nonnullis temporibus retinent, & quidem *Futurum* in Præsentis & Futuri significatione; ut à ጠረ : fit

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing. 1.		አጠር : <i>Con dono. Misereor.</i>	
2.	ተጠር :	<i>misereris.</i>	ተጠረ :
3.	ይጠር :	<i>miseretur.</i>	ተጠር :
Plural.	ንጠር :	<i>Miseremur.</i>	
		ተጠሩ : <i>miseremini.</i>	
		ይጠሩ : <i>miserentur.</i>	

Sic ተጸጠቆ : ለኝ : *Scribetis mihi.* Greg.

Quamvis istud ipsum verbum etiam *Præsens Amharicum* habeat, ut:

Sing. አጠረሁ : *Misereor.*

ተጠረህ : *misereris.* &c.

Sic: ተስጠለኝ : *Rides.*

Participium.

ጠረኛ : *Condonans ego, &c.*

Gregorius mihi pro exemplo reliquerat, nesciens quò in Grammatica referendum esset:

ጠረኛሁ : ጠረኛህ : ጠረኛሁ : ጠረኛሁ : &c.

Consentiens ego, tu, ille; quod postea *tempus Participiale* verbi gutturalis esse cognovi.

Subjunctivi Præsens.

Sing. 1.	አጠር :	<i>Condonem. Ignoscam.</i>	
2.	ተጠር :	<i>Ignoscas.</i>	ተጠረ :
3.	ይጠር :	<i>Ignoscat.</i>	ተጠር :
Plural.	ንጠር :	<i>Ignoscamus.</i>	
		ተጠሩ : <i>ignoscatis.</i>	
		ይጠሩ : <i>ignoscant.</i>	

Sic: ይጠረኝ : *Ignoscat mihi.* አገዛአብሔር : ይጠርኝ : *Deus ignoscat mihi.* Greg.

Imperativus.

Sing.	ጠር :	<i>Ignosce.</i>	ጠረ : f.
Plur.		ጠሩ : <i>Ignoscite.</i>	

CAPUT VII.

Paradigma secundæ Conjugationis.

IN flexione non differt à prima Conjugatione, nisi per *prosthesin* literæ አ : quæ virtualiter latet in *servilibus* temporum *formativis*, quæ propterea in *quarto ordine* locantur, ተ : ጠ : ይ : ን : Quia verò verbum አጸገረ : *Manere fecit*, mihi nondum occurrit, propterea adhibere maluimus verbum communissimum አጸገረ : *Fecit.*

Præteritum.

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing. {	3. አጸገረ :	<i>Fecit.</i>	አጸገረች :
	2. አጸገረኝ :	<i>Fecisti.</i>	አጸገረኝ :
	1. አጸገረኝ :	<i>Feci.</i>	

Plura-

Mascul. Comm. Fœminin.

Plur. { 3. አደረጉ: *Fecerunt.*
2. አደረጉት: *fecistis.*
1. አደረግን: *fecimus.**Præsens.*Sing. { 1. አደርጋለሁ: *Facio.*
2. ታደርጋለህ: *Facis.* ታደርጋለህ: *f.*
3. ይደርጋል: *Facit.* ታደርጋለች: *f.*Plur. { 1. ናደርጋለን: *Facimus.*
2. ታደርጋለችሁ: *facitis.*
3. ይደርጋሉ: *faciunt.**Futurum.*Sing. { 1. አደርገ: *Faciam.*
2. ታደርገ: *facies.* ታደርገ: *f.*
3. ይደርገ: *faciet.* ታደርገ: *f.*Plur. { 1. ናደርገ: *Faciemus.*
2. ታደርገ: *facietis.*
3. ይደርገ: *facient.**Participium deficit.**Subjunctivus.*Sing. { 1. አደርገ: *Faciam.*
2. ታደርገ: *facias.* ታደርገ: *f.*
3. ይደርገ: *faciat.* ታደርገ: *f.*Plur. { 1. ናደርገ: *Faciamus.*
2. ታደርገ: *faciatis.*
3. ይደርገ: *faciant.**Imperativus.*Singular. 2. አደርገ: vel etiam አደርገ: *Fac.* አደርገ: *f.*
Plural. 2. አደርጉ: *Facite.**Infinitivus.*ወደረገ: & ወደረገ: *Facere.*

Notæ:

8 *Vocalis quarti ordinis tam in primâ quàm in secunda radicali conjugando retinetur, per Regulam generalem primam, ut አከግጥ: Collegit. አከግጥት: Collegi. አገኘኝ: አገኘኛት: Coniunxistis. Sic in Præsenti አከግጥለሁ: Colligo. ታገኘኛለህ: Coniungis.*

Ad Subjunctivum.

Hujus temporis exempla reperi in hoc ipso verbo, ut:

አታደርገ: *Ne facias.*ይደርገልህ: *Faciat tibi.*

Reliqua non differunt à Futuro, ut: አንደረገ: አደርገልህ ወ: *Ut non molestus sit ei.* Luc. XI, 8.
አታገኘህ: *Ne tentes.* Quæ verba primam radicalem primi ordinis in Imperativo & Infinitivo retineant.

Ad Imperativum.

10 Prior forma paradigmatis est, & fortè omnium verborum Æthiopicorum Conjugationis quartæ, ut: አደርገኝ: *Libera,* Luc. XI, 4. Alia verba sequuntur suum Futurum, ut modo dictum: Sic ab አከግገ: *Mutuo dedit,* fit አከግገኝ: *Mutuo da mihi.* Luc. XI, 5:

Ad

Ad Infinitivum.

Prioris formæ sunt:

ἁφῶλον: Sacram cœnam præbere, ab ἁφῶλον:

ἁνῶν: Honorare.

ἁποῦν: In exilium mittere.

ἁποφῶν: Baptizare.

Posterioris:

ἁποῦν: Tentare.

ἁφῶν: Accipere.

ἁνῶν: Mutuo dare.

ἁφῶν: Piscari. per reg. general. I. ab ἁφῶν: Piscatus est.

Exempla supra No. 8. allata ἁ: assumunt; ut

ἁνῶν ἁφῶν: Colligere.

ἁνῶν ἁφῶν: Coniungere.

CAPUT VIII.

Paradigma tertiæ Conjugationis.

Præteritum.

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	3. ἁφῶν:	Probatus fuit.	ἁφῶν: f.
	2. ἁφῶν:	Probatus fuisti.	ἁφῶν: f.
	1. ἁφῶν:	Probatus fui.	
Plur.	3. ἁφῶν:	probati fuerunt.	
	2. ἁφῶν:	probati fuistis.	
	1. ἁφῶν:	probati fuimus.	

De sequentibus temporibus lectori in memoriam vocamus *Canonem II.* ut sciat, characteristicam ἁ: à servilibus prefixis elidi, & primam radicalem, ut & secundam, per omnes personas pronunciando geminari.

Præsens.

Sing.	1. ἁφῶν:	ἁφῶν: Probor.	
	2. ἁφῶν:	probaris.	ἁφῶν: f.
	3. ἁφῶν:	probat.	ἁφῶν: f.
Sic: ἁφῶν: Accipiet.			
ἁφῶν: Aperietur.			
Plur.	1. ἁφῶν:	ἁφῶν: Probamur.	
	2. ἁφῶν:	probamini.	
	3. ἁφῶν:	probantur.	

Futurum.

Sing.	1. ἁφῶν:	ἁφῶν: Probabor.	
	2. ἁφῶν:	probaberis.	ἁφῶν: f.
	3. ἁφῶν:	probabitur.	ἁφῶν: f.
Plur.	1. ἁφῶν:	ἁφῶν: Probabimur.	
	2. ἁφῶν:	probabimini.	
	3. ἁφῶν:	probabuntur.	

Participium sicut in activo, ita & hinc syllabâ ἁφῶν: personis Futuri præpositâ formatur; nam à ἁφῶν: Locutus fuit, fit

Futurum ἁφῶν: Loquar.

ἁφῶν: Loqueris.

ἁφῶν: Loquetur. Hinc in tertia persona Participii pro ἁφῶν: ἁφῶν:

dupli-

duplici elisione scriptum reperi **ΠΟΛΥΛΟΓΟΣ**: *Loquens. Ut: ΠΟΛΥΛΟΓΟΣ: ΕΙΠΕΝ: ΠΟΛΥΛΟΓΟΣ: ΑΝΩ:* Lib. I I. c. VIII. IX
multa verba loquens Vir; multiloquus.

5 *Subjunctivus.*

In hac Conjugatione similis est *Futuro*, ut: **ΑΤΦΩ**: *Ne accipias.*

Imperativus.

Sing. 1. **ΤΑΤΕ**: *Probare tu* **ΤΑΤΕ**: *ε.*
 Plur. 2. **ΤΑΤΕ**: *probamini.*

Infinitivus.

ΟΤΕ: *Probari.*

Notæ.

6 Eodem modo conjugantur *Verba diphthongata*, nec non *vocali longâ prædita*, ut:

ΤΤΩ: *Combustus fuit.* **ΤΤΕ**: *Pexuit se.*
ΤΤΗ: *Confessus est peccata.* **ΤΤΩ**: *Lasit.*

Præt. **ΤΤΩ**: *Cubitus iit.*

Præf. **ΤΤΩ**: *Cubitus eo.*

Fut. **ΤΤΩ**: *Cubitus ibo.*

Part. **ΤΤΩ**: *Cubitus iens.*

Imp. **ΤΤΩ**: *Cubitus ito.*

Inf. **ΤΤΩ**: *Cubitus ire.*

Ubique hîc præcedente servili eliditur **Τ** *Characteristicum* hujus Conjugationis, ut modo diximus. Ast

7 Excipe *Verba*, à *gutturali incipientia*, quæ *characteristicam Τ*: retinent, ut:

ΟΤΩ: *Scabere se.* **ΟΤΩ**: *Dolere.* Quòd vulgo malè scribitur: **ΟΤΩ**:

Sic: **ΟΤΩ**: pro **ΟΤΩ**: *Lavare se.* **ΚΤΩ**: pro **ΚΤΩ**:

Confiteor, ponitur; uti notavimus *Canone V.*

8 *Ad Imperativum.*

Jam suprâ Cap. IV. monuimus, *dentales* in *secunda singulari* *foeminini* liquefcere, ideò dicitur: **ΤΦΩ**: *Sede tu vir.* **ΤΦΩ**: *Sede tu foemina.*

9 *Ad Infinitivum.*

Infinitivi una tantùm forma est, ut à **ΤΩ**: fit **Ω**: *Irrideri.* **ΟΤΩ**: *Comburi.* **ΟΤΩ**: *Pectere se.*

CAPUT IX.

De Quarta Conjugatione.

I **P**aradigma quartæ Conjugationis parum differt ab activo primæ Conjugationis, modo præponas syllabam **ΑΝ**:

Præteritum.

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	3. ΑΝΡΛΓ :	<i>Fieri fecit.</i>	ΑΝΡΛΓ :
	2. ΑΝΡΛΓ :	<i>fieri fecisti.</i>	ΑΝΡΛΓ :
	1. ΑΝΡΛΓ :	<i>fieri feci.</i>	
Plur.	3. ΑΝΡΛΓ :	<i>Fieri fecerunt.</i>	
	2. ΑΝΡΛΓ :	<i>fieri fecistis.</i>	
	1. ΑΝΡΛΓ :	<i>fieri facimus.</i>	

Sic: **ΑΝΦΩ**: *Deposuit.*

ΑΝΦΩ: *Abbreviavit.*

C

Præfens.

Lib. II.
c. IX. X.

		<i>Præfens.</i>		
		Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	1.		አስደርጋለኝ: <i>Fieri curo.</i>	
	2.	ተስደርጋለኝ: <i>fieri curas.</i>		ተስደርጋለሽ: <i>fieri curat.</i>
	3.	የስደርጋለ: <i>fieri curat.</i>		ተስደርጋለች: <i>fieri curat.</i>
Plur.	1.		ናስደርጋለን: <i>Fieri curamus.</i>	
	2.		ተስደርጋለችኝ: <i>fieri curatis.</i>	
	3.		የስደርጋለ: <i>fieri curant.</i>	

Futurum, Participium, ut & Subjunctivus, nondum mihi occurrerunt; sed non dubito, tempora hæc præmissâ syllabâ አስ: temporibus primæ conjugationis conformia esse.

		<i>Imperativus.</i>		
Singul. 2.	አስደርግ: <i>Fieri cura.</i>		አስደርግ: <i>fieri curate.</i>	
Plural. 2.			አስደርግ: <i>fieri curate.</i>	

Infinitivus.

ጸስደረግ: *Fieri facere.*

Sic: ጸስከፀር: *Abbreviare.*

ጸስፍግግ: *Deponere.* malè ጸስፍግግ:

Ista duo tempora, seu potius modi, alteram formam primæ conjugationis, suprâ Cap. V. in notis positam, sequuntur.

CAPUT X.
De Verbis Quadriliteris.

Verba *quatuor radicalium* totidem habent Conjugationes, eodemque modo personas terminant, ac trilatera. Confer, quæ suprâ de his verbis diximus Cap. I. hujus libri.

Paradigma primæ Conjugationis.

		<i>Præteritum.</i>		
		Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	3.	ጸስከረ: <i>Testatus est.</i>		ጸስከረች: <i>Testatus es.</i>
	2.	ጸስከርኝ: <i>testatus es.</i>		ጸስከርሽ: <i>testatus sum.</i>
	1.		ጸስከርኝ: <i>testatus sum.</i>	
Plur.	3.	ጸስከረ: <i>Testati sunt.</i>		
	2.	ጸስከረችኝ: <i>testati estis.</i>		
	1.	ጸስከርን: <i>testati sumus.</i>		

Præfens.

Sing.	1.	አጸስከረለኝ: <i>Testor.</i>		
	2.	ተጸስከረለኝ: <i>testaris.</i>		ተጸስከርለሽ: <i>testatur.</i>
	3.	የጸስከረለ: <i>testatur.</i>		ተጸስከረለች: <i>testatur.</i>
Plur.	1.	ንጸስከረለን: <i>Testamur.</i>		
	2.	ተጸስከረለችኝ: <i>testamini.</i>		
	3.	የጸስከረለ: <i>testantur.</i>		

Futurum.

Sing.	1.	አጸስከር: <i>Testabor.</i>		
	2.	ተጸስከር: <i>testaberis.</i>		ተጸስከረ: <i>testabitur.</i>
	3.	የጸስከር: <i>testabitur.</i>		ተጸስከር: <i>testabitur.</i>
Plur.	1.	ንጸስከር: <i>Testabimur.</i>		
	2.	ተጸስከረ: <i>testabimini.</i>		
	3.	የጸስከረ: <i>testabuntur.</i>		

Partici-

Participium nondum mihi occurrit; at eodem modo, ac in antecedentibus, formandum puto. Lib. II. c. X.

4 *Subjunctivus.*

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing. 1.	ḥḥḥḥḥ:	ḥḥḥḥḥ: <i>Tester.</i>	
2.	ṯḥḥḥḥḥ:	<i>testeris.</i>	ṯḥḥḥḥḥ: f.
3.	ḥḥḥḥḥ:	<i>testetur.</i>	ṯḥḥḥḥḥ: f.
Plur. 1.	ḥḥḥḥḥ:	<i>Testemur.</i>	
2.	ṯḥḥḥḥḥ:	<i>testemini.</i>	
3.	ḥḥḥḥḥ:	<i>testentur.</i>	

Imperativus.

Sing. 2.	ḥḥḥḥḥ:	<i>Testare tu.</i>	ḥḥḥḥḥ: f.
Plur. 2.		ḥḥḥḥḥ: <i>Testamini.</i>	

Infinitivus.
ḥḥḥḥḥ: *Testari.*

5 Eodem modo conjugantur verba Diphthongata, ut ḥḥḥḥḥ: *Vellicavit unguibus.* ḥḥḥḥḥ: *ḥḥḥḥḥ.* ḥḥḥḥḥ: *Pupugit.* Præl. ḥḥḥḥḥḥḥ: *Pungo.* Inf. ḥḥḥḥḥḥḥ: *Pungere.* ḥḥḥḥḥḥḥ: *Interpretari.*
Nec non Geminantia, ut: ḥḥḥḥḥḥḥ: *Abundavit.* Præl. ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Abundat.* ḥḥḥḥḥḥḥ: *Molestus fuit.* ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Nemolestus sis.* Luc. XI, 7. ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Circumvolvunt fasciam capiti.* Inf. ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Sic:* ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Progerminare.* ḥḥḥḥḥḥḥ: *Radere.* ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Examinare.*
Excipe Verbum contractum ḥḥḥḥḥ: quod sic dicitur pro ḥḥḥḥḥḥḥ: quod habet in Infinitivo ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Corroborare.* *Reficere sese.* Item Verbum ḥḥḥḥḥḥḥ: *Didicit.* ex Æthiopico ḥḥḥḥḥḥḥ: in Infinitivo ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Discere.*

6 **Paradigma II. Conjugationis Quadriliterorum.**

Non differt à prima Conjugatione, nisi præponendo *Characteristicam* ḥ: ut: *Præteritum.*

ḥḥḥḥḥḥḥ: *Testari fecit.* ḥḥḥḥḥḥḥḥ: & ita porro.

Sic ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Notavit.* ḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Licentiam abeundi dedit.* nec non Geminantia; ut ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Serviit.* *Famulatus est.* Ut & verba Æthiopica formam suam retinentia, veluti: ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Commendavit.* ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Gratias egit.* Æth. ḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Gratiam habuit.*

Præsens.

ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Testari facio.* Sic ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Servio.* ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Veniam do abeundi.*

Futurum.

ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Testari faciam.* Sic ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Serviam.* ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Licentiam dabo.*

Subjunctivus.

ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Testari curem.*

Imperativus differt à prima Conjugatione:

ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Testari cura.* ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: f. & c.

At verbum ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: vocalem longam in secunda radicali ubique retinet. Nam reperio ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: cum affixo; *Licentiam damihi.* In plurali ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *dare.* & c.

Infinitivus.

ḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥḥ: *Testari facere.*

© 2

Sic

Lib. I I.
c. X. XI.

Sic ማለኩት: *Notare.* ማለገል: *Servire.* & Æthiopica ማገገጥ: *Commendare.*
ግግገገ: *Gratias agere.*
Excipe rursus ማስከት: *Licentiam dare.*

Paradigma tertiæ Conjugationis Quadrilaterorum.

8

P Ræmissâ characteristicâ ተ: & observatis conjugandi regulis generalibus, nihil præ trilitris peculiare habet hoc Paradigma, nisi forte in Infinitivo; ut:

Præt. ተለኩት: *Collimavit. Intuitus est.*Præfens. አለኩታለኩ: pro አተለኩታለኩ: *Intueor.*Futur. አለኩት: *Intuebor.*Subjunct. አለኩት: *Intuear.* Sic in tertia persona: ይግገገ: *Gratia illi sint dicta.*Imperat. ተለኩት: *Intuere.*Infinit. ማለኩት: *Intueri. Collimare.*Sic: ማስከት: *Gratiâ affici, remunerari.*

Vocalis longa si adsit, ubique obtinet; ut:

ተለለኩ: *Obambulavit.*ማለለኩ: *Obambulare.*

Paradigma quartæ Conjugationis Quadrilaterorum.

9

I Mitatur Paradigma secundæ Conjugationis, modò pro characteristicâ አ: hîc substituas characteristicam አስ: Exempli loco sit verbum አስከገሰ: *Claudicare fecit.* አስተገገሰ: *Respiravit.* አስገገገ: *Commendare fecit.*

Præfens. አስከገሰለኩ: *Claudicare facio.*Futurum. አስከገሰስ: *Claudicare faciam.*Subjunct. አስከገሰስ: (ut) *faciam claudicare.*Imperat. አስከገሰስ: *Claudicare fac.*Infinit. ማስከገሰስ: *Claudicare facere.*Sic: ማስገገገ: *Ital. Farsi raccomandare, malè ማስገገገ::*ማስተገገስ: *Respirare.*Excipe hîc rursus አስተግሀረ: *Docuit.* Luc. XI, 1. quod facit inPræsenti አስተግሀረለኩ: *Doceo.*In Futuro & Subjunctivo አስተግሀር: *Docebo.*in secundâ Plur. ተስተግሀረ: *docebitis.*Imperativo. አስተግሀር: *Doce.* Luc. XI, 1.Plur. አስተግሀረ: *docete.*Infinitivus regularis est ማስተግሀር: *Docere.*

Memor hîc esto *verborum Æthiopicorum sextæ Conjugationis*, quæ in Amharica Liugua inflexionem quadrilaterorum sequuntur, uti suprâ Cap. I. n. 8. monuimus.

CAPUT XI.

De Verbis Imperfectis.

I

E T quidem primò de iis, quæ secundam radicalem tertiæ habent similem.

Surda Arabes vocant, & talia sunt:

ገገገ: *Necessarium fuit.* ከከከ: *Collegit.*ከከከ: *Oluit.* ቀገገ: *Perforavit.*

Quorum imperfectio consistit in *elisione secundæ radicalis mure*, ob similem sequentem, ea propter geminandam; uti contingit in Præsenti & Futuro, per *Can. I. Lib. I. cap. 9.* Ubi igitur muta non est, ibi nulla contingit elisio, veluti in *Præterito*, quod regulariter conjugatur, ut:

Masc.

	Mascul.	Comin.	Fœminin.
Sing.	3. $\Phi\rho\rho$:	<i>Amavit.</i>	$\Phi\rho\rho\tilde{\tau}$: f.
	2. $\Phi\rho\rho\tilde{\eta}$:	<i>amavisti.</i>	$\Phi\rho\rho\tilde{\eta}$: f.
	1. $\Phi\rho\rho\tilde{\eta}$:	<i>amavi.</i>	
Plur.	3. $\Phi\rho\rho$:	<i>Amaverunt.</i>	
	2. $\Phi\rho\rho\tilde{\tau}\tilde{\eta}$:	<i>amavistis.</i>	
	1. $\Phi\rho\rho\tilde{\tau}$:	<i>amavimus.</i>	

Præsens.

Sing.	1. $\chi\omega\rho\lambda\tilde{\eta}$:	<i>Amo.</i>	
	2. $\tilde{\tau}\omega\rho\lambda\tilde{\eta}$:	<i>amas.</i>	$\tilde{\tau}\omega\rho\lambda\tilde{\eta}$: f.
	3. $\rho\omega\rho\lambda$:	<i>amat.</i>	$\tilde{\tau}\omega\rho\lambda\tilde{\tau}$: f.

Sic: $\chi\tilde{\eta}\tilde{\tau}\lambda\tilde{\eta}$: *Colligo.* $\rho\tilde{\eta}\rho\lambda$: *Necessarium est.*
 $\rho\tilde{\eta}\rho\lambda$: *Dolet.* cum inserto pronomine personali $\tilde{\eta}$:
 $\rho\tilde{\eta}\rho\tilde{\eta}\lambda$: *dolet tibi.*

Plur.	1. $\chi\omega\rho\lambda\tilde{\tau}$:	<i>Amamus.</i>	
	2. $\tilde{\tau}\omega\rho\lambda\tilde{\tau}\tilde{\eta}$:	<i>amatis.</i>	
	3. $\rho\omega\rho\lambda$:	<i>amant.</i>	

Futurum.

Sing.	1. $\chi\omega\rho$:	<i>Amabo.</i>	
	2. $\tilde{\tau}\omega\rho$:	<i>amabis.</i>	$\tilde{\tau}\omega\rho$: f.
	3. $\rho\omega\rho$:	<i>amabit.</i>	$\tilde{\tau}\omega\rho$: f.

Plur.	1. $\chi\omega\rho$:	<i>Amabimus.</i>	
	2. $\tilde{\tau}\omega\rho$:	<i>amabitis.</i>	
	3. $\rho\omega\rho$:	<i>amabunt.</i>	

Participium.

1. $\rho\tilde{\eta}\chi\omega\rho$: *Amans ego.*
 2. $\rho\tilde{\eta}\tilde{\tau}\omega\rho$: *amans tu.*
 3. $\rho\tilde{\eta}\rho\omega\rho$: *contr. $\rho\tilde{\eta}\omega\rho$: amans ille, &c.*
- Sic: $\rho\tilde{\eta}\chi\omega$: *Nocens, Noxius.* & ita porrò.

Subjunctivus Futuro similis est.**Imperativus.**

Sing. 2.	$\omega\rho\rho$:	<i>Ama tu.</i>	$\omega\rho\rho$: f.
Plur. 2.	$\omega\rho\rho$:	<i>amate.</i>	

Infinitivus.

	$\omega\omega\rho\rho$:	<i>Amare.</i>
Sic:	$\omega\tilde{\eta}\chi\omega$:	<i>Conscendere equum. Gall. Monter.</i>
	$\omega\tilde{\eta}\tilde{\tau}\tilde{\tau}$:	<i>Colligere.</i>

Equidem reperi etiam formam $\omega\omega\rho\tilde{\tau}$: *Amare.* sed an non mendosa sit, dubito.

Paradigma secundæ Conjugationis.

SI Canon I, ut in præcedente Paradigmatē dictum, observetur, nihil habet difficultatis. Exempla hujus Conjugationis sunt: $\chi\omega\rho\rho$: *Amare fecit.* $\chi\omega\rho\rho$: *Diffudit aquam.*

Præsens.

	$\chi\omega\rho\lambda\tilde{\eta}$:	<i>Amare facio.</i>
	$\tilde{\tau}\omega\rho\lambda\tilde{\eta}$:	<i>amare facis.</i>
	$\rho\omega\rho\lambda$:	<i>amare facit. &c.</i>
Sic:	$\rho\omega\rho\lambda$:	<i>Spargit. Diffundit. & ita reliqua tempora.</i>

Lib. I I.
cap. XI.

Infinitivus.

Regularis est $\Theta\Phi\text{R}\text{P}$: *Facere amare.*

Sic: $\Theta\Phi\text{R}\text{P}$: *Spargere aquam vel pulverem.*

Paradigma tertiæ Conjugationis. 7

$\text{T}\Phi\text{R}\text{P}$: *Amatus fuit.*

Sequitur inflexionem verborum perfectorum, observatô Canone I. supra dictô.

Infinitivus $\Theta\Phi\text{R}\text{P}$: *Amari*, regularis est.

Paradigma quartæ Conjugationis. 8

T Alium verborum exemplum nondum nobis occurrit, id tamen secundum inflexionem perfectorum & *Can. I.* conjugandum esse, nullatenus dubitamus.

Nota.

Alia *defectiva* non observavi. Etenim ex præcedente verbo $\Theta\Phi\text{R}\text{P}$: *Amare*, & $\Theta\Phi\text{Z}\text{P}$: *Descendere*, colligendum est, verba primâ radicali Θ : nullum defectum pati. Deinde literæ Φ : & P : in reliquis linguis defectus causæ, hîc latent in vocalibus U. O. & I, atque bilitera efficiunt.

CAPUT XII.

De Verbis duarum radicalium, quæ
Bilitera vocabimus.

Verba *duarum radicalium* in hac lingua dari, statim in primordio hujus libri studiosis indicavimus; Verùm *defectiva* dici non possunt, uti nec quadrilitera *Abundantia*. Ea autem tripliciter inflectuntur;

1. *Quædam differunt in conjugatione Præteriti, quorum Infinitivus desinit in T: præmissâ formativâ Θ : ut: $\Theta\text{M}\text{T}$: Bibere.*
2. *Alia in utroque differunt; nam Θ præterita aliter inflectunt, & infinitivum purum habent sine servili T: ut $\Theta\text{T}\Theta$: Relinquere.*
3. *Denique bilitera in vocalem longam desinentia, suo modo conjugantur; quo pertinent Æthiopica à verbis tertiam radicalem gutturalem habentibus formata, ut ex exemplis eorumque paradigmatis mox constabit.*

Ad primam classem regulariter spectant verba, quorum prima radicalis est Ordinis primi 2 vel quarti, qualia sunt:

$\text{H}\Lambda$: *Habuit. Dixit.*

HP : *Vidit.*

HM : *Dedit.*

MM : *Bibit.*

HN : *Fricuit.*

HZ : *Suit. Confuit.*

ZZ : *Timuit.*

ZP : *Absolvit.*

ΦP : *Expectavit.*

$\Phi\Lambda$: *Frixit.*

ΛM : *Rasit.*

$\Phi\Lambda$: *Valuit.*

ΦZ : *Natavit.*

ΦP : *Emit.*

Excipe verbum $\text{T}\Theta$: *Sivit.* $\text{F}\Lambda$: *Potuit.* & alia nonnulla, de quibus infra.

Præteritum.

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	3. HM :	<i>Dedit.</i>	HMT : f.
	2. HMH :	<i>dedisti.</i>	HMN : f.
	1. HM :	HMH : <i>dedi.</i>	
Plur.	3. HM :	<i>Dederunt.</i>	
	2. $\text{H}\text{M}\text{T}\text{H}$:	<i>dedistis.</i>	
	1. HMZ :	<i>dedimus.</i>	

Præsens.

Præfens.

4	Mascul.	Comm.	Fœminin.		
Sing.	1.	ἄνωμα:	Do.		
	2.	τήνωμα:	das.	τήνωμα:	
	3.	εἰνωμα:	dat.	τήνωμα:	
Plur.	1.	ἄνωμα:	Damus.		
	2.	τήνωμα:	datis.		
	3.	εἰνωμα:	dant.		

Futurum.

5	Sing.	1.	ἄνωμα:	Dabo.	
		2.	τήνωμα:	dabis.	τήνωμα:
		3.	εἰνωμα:	dabit.	τήνωμα:
Plur.	1.	ἄνωμα:	Dabimus.		
	2.	τήνωμα:	dabitis.		
	3.	εἰνωμα:	dabunt.		

Participium.

6	Sing.	1.	ἄνωμα:	Dans ego.	
		2.	ἄνωμα:	dans tu.	ἄνωμα:
		3.	ἄνωμα:	dans ille.	ἄνωμα:
Plur.	1.	ἄνωμα:	Dantes nos.		
	2.	ἄνωμα:	dantes vos.		
	3.	ἄνωμα:	dantes illi.		

Subjunctivus.

7	Sing.	1.	ἄνωμα:	Dem.	
		2.	τήνωμα:	des.	τήνωμα:
		3.	εἰνωμα:	det.	τήνωμα:
Plur.	1.	ἄνωμα:	Demus.		
	2.	τήνωμα:	detis.		
	3.	εἰνωμα:	dent.		

Imperativus.

8	Sing. 2.	ἄνωμα:	Da.	ἄνωμα:
	Plur. 2.		ἄνωμα: date.	

Infinitivus.

ἄνωμα: & ἄνωμα: Dare. Luc. XI, 13.

Notæ.

Ad Præteritum.

Exempla primæ & secundæ personæ Præteriti, quæ differunt à verbis secundæ classis, plurima reperi: Veluti ἄνωμα: Habeo. ἄνωμα: Habes. ἄνωμα: Vidi. & in Plurali. ἄνωμα: Emimus. ἄνωμα: Absolvimus. Luc. XI, 7.

Ad Præfens.

Cujus exempla reperi ἄνωμα: Bibo.
ἄνωμα: Timet.
Sic: ἄνωμα: Video.
ἄνωμα: malè ἄνωμα: Vides.
ἄνωμα: pro ἄνωμα: Vides. f.
Sic: ἄνωμα: pro ἄνωμα: Dico.
per Can. I; & reg. II. Cap: IV. hujus libri.

Ad

Ad Futurum.

II

ḤḤḤ: reperitur Luc. XI, 13. Negative **Ḥ.Ḥ.Ḥ.Ḥ**: *Non timet.* in præsentis significatione.

Ad Subjunctivum.

12

Hoc tempus aliquoties sic formatum reperi, ut :

ḤḤḤḤ : *Dem tibi.* Luc. XI, 7.

ḤḤḤḤ : *Bonum diem det tibi.* (Dominus). Gall. *Dieu vous donne le bon jour.*

Cum affixo **ḤḤḤḤ** : *Det ei.*

Prima radicalis ordinis quarti per omnia tempora manet, per Regulam primam general. Cap. IV. propterea Subjunctivus à Futuro non differt; ut : **ḤḤḤḤ** : **ḤḤḤḤ** : **ḤḤḤḤ** : *Emam; emes vel emas; emet vel emat.*

Ad Imperativum.

13

ḤḤ : *Da,* cum affixo **ḤḤḤ** : *Da nobis.* Luc. XI, 3. Sic : **Ḥ.Ḥ.** : *Vide.* At verbum **Ḥ.Ḥ.** : *Exspectavit,* habet **Ḥ.Ḥ.** : **Ḥ.Ḥ.** : *Exspecta m. & f.* Cum aff. **Ḥ.Ḥ.Ḥ** : *Exspecta me.* Sic : **Ḥ.Ḥ.** : *Age, vale.* Pl. **Ḥ.Ḥ.** : *Valete.*

Ad Infinitivum.

14

Prima Infinitivi forma horum verborum est *communissima*, ut :

ḤḤḤḤ : *Bibere.* **ḤḤḤḤ** : *Exspectare.*

ḤḤḤḤ : *Emerere.* **ḤḤḤḤ** : *Radere.*

ut & Gutturalium :

ḤḤḤḤ : *Fricare.* **ḤḤḤḤ** : *Videre.*

ḤḤḤḤ : *Contractè:* **ḤḤḤḤ** : *Dicere.*

Alteram formam habent sequentia :

ḤḤḤḤ : *Timere.* **ḤḤḤḤ** : *Frigere.*

ḤḤḤḤ : *Clarum, purum esse.* **ḤḤḤḤ** : *Suere. Consiuere.*

§. II. De secunda classe Biliterorum.

15

Ad secundam classem pertinent verba **ḤḤ** : finali in Infinitivo destituta. Ea ferè sunt, quæ *vocalem quinti vel septimi ordinis* in prima Radicali habent, pleraque ex defectivis Æthiopicis derivata, & ad unum omnia sunt neutra, seu *significationis intransitiva*. Quibus accedunt alia nonnulla, ut ex sequentibus exemplis constabit.

Ḥ.Ḥ. : *Ivit, ambulavit.* **Ḥ.Ḥ.** : *Mansit.*

Ḥ.Ḥ. : *Cucurrit.* Æth. **Ḥ.Ḥ.** : *Clamavit.*

Ḥ.Ḥ. : *Jejunavit.* Æth.

Huc refer pauca alia *primi vel quarti Ordinis vocalem* aut *diphthongum* habentia, quæ usus docebit; veluti

ḤḤ : *Sivit, reliquit.* **ḤḤ** : *Fuit, factus est.* ab Æth. **ḤḤ** :

ḤḤ : *Potuit,* ex Æth. **ḤḤ** :

Excipitur autem **ḤḤ** : *Pauper fuit;* quod tamen *vocalem quinti ordinis* in prima radicali possideat, tamen præcedentem conjugationem sequitur; habet enim in Infinitivo **ḤḤḤḤ** :

Tempora, in quibus verba hæc à prima Classe differunt, hinc referemus :

17

Præteritum.

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	1. Ḥ.Ḥ. :	<i>Ivit.</i>	Ḥ.Ḥ.Ḥ. :
	2. Ḥ.Ḥ.Ḥ. :	<i>Ivistis.</i>	Ḥ.Ḥ.Ḥ.Ḥ. :
	3. Ḥ.Ḥ.Ḥ.Ḥ. :	<i>Ivi.</i>	
Plur.	1. Ḥ.Ḥ.Ḥ. :	<i>Iverunt.</i>	
	2. Ḥ.Ḥ.Ḥ.Ḥ. :	<i>ivistis.</i>	
	3. Ḥ.Ḥ.Ḥ.Ḥ. :	<i>ivimus.</i>	

Sic

Sic reperi : 3. **ጥወ** : Reliquerunt.
2. **ጥዋጥሩ** : reliquistis.
1. **ጥወኝ** : reliquimus.

18 *Præsens & Futurum non differunt à præcedente Paradigmate, modo prima radicalis suas vocales retineat. Exempla quæ reperi, sunt :*

In Præsenti.

ጥኩዋል : It, ambulat. **ጥኖራል** : Manet. **ጥኑኖል** : Est.

In Futuro.

አጠኘል : Clamabo. **አኖር** : manebo.
ጥጥል : Potes. **ጥጥል** : potest. in Præs. significat. **ጥኑኝ** : Erit. Luc. XI, 13.

In Participio.

ጥጥኖር : Persistens, Manens, pro **ጥጥጥኖር** :

Subjunctivus.

Futuro similis est ; ut **አጥጥወ** : Ne sinas, Cum affixo : **አጥጥወኝ** : Ne sinas nos. Luc. XI, 4.

Exceptio.

19 (1.) Literæ quinti & septimi Ordinis hîc mutantur : illæ in tertium, hæ in secundum ordinem, more Æthiopico ; ut :

አኩዋ : Ambulem. **አጠኘል** : Clamem.

Sic reperi : **አጥጠኘል** : Ne clames.

20 (2.) Diphthongus ordinis primi in ordinem sextum transfertur ; ut :

ጥኑኝ : Sit. Fiat (voluntas tua). Luc. XI, 2.

Imperativus.

21 Sequitur plerumque regulas & formam *Subjunctivi*, ut :

Sing. 2. **ኩዋ** : I, vade tu. **ኩዋ** : f.

Plur. 2. **ኩዋ** : Ite.

At **ኖራ** : facit **ኖር** : **ኖራ** : Mane, sede. **ኖራ** : manete, sedete.

A **ጥወ** : sit **ጥወ** : sine, relinque, cum affixo : **ጥወወ** : relinque illud.

Infinitivus.

Hic potissimum differt à classe prima, ut :

ጥኩዋ : Ire. **ጥኖር** : Manere.

ጥርጸ : Currere. **ጥጠኘል** : Clamare. **ጥጸጥ** : Jejunare.

Item : **ጥጥወ** : Relinquere. **ጥኑኝ** : Esse.

ጥጥል : Possè.

22 §. III. De tertia classe Biliterorum in vocalem quarti Ordinis desinentium.

Talia sunt pleraque ex Æthiopicis derivata, ut supra num. 1. & Cap. I. n. 1. monuimus.

Ex. gr. **ረኅ** : à **ረኅዐ** : Oblitus est. **ረዋ** : à **ረዋሐ** : fuit.

ወገ : à **ወገዐ** : Papugit. **ረተ** : à **ረተሐ** : Solvit.

Et plurima Amharica ; ut :

ጥተ : Pulsavit. Luc. XI, 10. **ሐረ** : Cacavit.

ሰቆ : Suffecit.

ሐገ : Clausit.

ገገ : Fretuit.

ገገ : Intravit.

In quibus A quarti Ordinis in flectendo ubique retinetur, exceptis personis, quæ in U. vel I. desinunt, nec non secundâ fœmininâ singularis Præsentis, ut ex sequenti Paradigmate Conjugationis prima liquet.

D

Præte

Lib. I I.
C. XII.

Præteritum.

23

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	3. ጸጸ፡	Flavit.	ጸጸ፡
	2. ጸጸ፡	flavisti.	ጸጸ፡
	1. ጸጸ፡	ጸጸ፡ flavi.	
Plur.	3. ጸጸ፡	Flaverunt.	
	2. ጸጸ፡	flavistis.	
	1. ጸጸ፡	flavimus.	

Sic reperio : ጸጸ፡ ጸጸ፡ Venisti. ጸጸ፡ Venerunt. Sic : ጸጸ፡ Oblitus sum.
Carm. Greg. ጸጸ፡ Clausimus. Luc. XI, 7.

Præsens.

24

Sing.	1. ጸጸ፡	ጸጸ፡ Flo.	ጸጸ፡
	2. ጸጸ፡	flas.	ጸጸ፡
	3. ጸጸ፡	flat, &c.	
Sic : ጸጸ፡ Pungo. ጸጸ፡ Sufficit. ጸጸ፡ Veniunt.			

Futurum.

25

Sing.	1. ጸጸ፡	ጸጸ፡ Flabo.	
	2. ጸጸ፡	flabis.	ጸጸ፡
	3. ጸጸ፡	flabit.	ጸጸ፡
Plur.	1. ጸጸ፡	Flabimus.	
	2. ጸጸ፡	flabitis.	
	3. ጸጸ፡	flabunt.	

Participium.

1. ጸጸ፡ Flans ego. &c.

Subjunctivus.

26

Sing.	1. ጸጸ፡	ጸጸ፡ FLEM.
	2. ጸጸ፡	fles. & ita porro.

Sic : ጸጸ፡ Ne obliviscaris.

Alia verba Subjunctivum Futuro habent similem ; veluti : ጸጸ፡ ጸጸ፡ ut ingrediamur. Luc. XI, 4.

Imperativus.

27

Sing. 2.	ጸጸ፡	Fla.	ጸጸ፡
Plur. 2.		ጸጸ፡ flate.	
Sic : ጸጸ፡ Exi. ጸጸ፡ Intra. ጸጸ፡ Audi fœm. ጸጸ፡ Intrate. ጸጸ፡ Pulsate. Luc. XI, 9.			

Infinitivus.

28

ጸጸ፡ Flare.
Sic : ጸጸ፡ Audire. ጸጸ፡ Implere. ጸጸ፡ Edere. ጸጸ፡ Vomere. ጸጸ፡ Intrare. ጸጸ፡ Pungere.

At hîc prima radicalis gutturalis vel quarti Ordinis, invariata manet ; ut : ጸጸ፡ Cacare.

ጸጸ፡ Dormivit. facit ጸጸ፡ Dormire. eliso ጸጸ፡ per Can. II.

Nota. 1.

29

Contra genium Linguæ est, si ex Æthiopismo ultima gutturalis aliquando in scriptura retineatur, ut : ጸጸ፡ Lucere. pro ጸጸ፡ ab Æthiopico ጸጸ፡ Luxit. ጸጸ፡ Differere. ጸጸ፡ Laborare. nisi differentia causâ id factum sit, ut cognoscatur origo & diversitas significationis ; nam alterum est ab Æthiopico ጸጸ፡ Ordinavit, alterum à ጸጸ፡ Laboravit.

Nota 2.

Nota 2.

Lib. II.
c. XIII.

Peculiare *antistæchon* reperitur in verbo פּוֹר : nam pro פּוֹר : in *Subjunctivo* dicitur פּוֹר : *Adveniat* regnum tuum. Luc. XI, 2. In *Infinitivo* pro פּוֹר : dicitur: פּוֹר $\text{וְ$: *Venire*. Plura habes in secunda Conjugatione.

CAPUT XIII.

De secunda Conjugatione Biliterorum.

I Conjugandi ratio eadem est quæ primæ Conjugationis, & eadem est differentia in *personis Præteriti & in Infinitivo*. Alia enim verba desinunt in servilem ת : alia carent illâ; Tantummodo in Præterito præmittitur ח : *Characteristicum* secundæ Conjugationis. Literæ ח ת פּוֹ : ut & פּוֹ : Infinitivi, possident vocalem *ordinis quarti*. Quæ verò verba primam aut secundam classem inflectendo sequantur, usus docebit.

2 Ad primam spectat verbum חָזַק :

Præteritum.

	Mascul.	Comm.	Fæminin.
Sing.	3. חָזַק :	<i>Reperit.</i>	חָזַקְתְּ :
	2. חָזַקְתָּ :	<i>reperisti.</i>	חָזַקְתְּ :
	1. חָזַקְתִּי :	חָזַקְתִּי : <i>reperi. &c.</i>	

Præsens.

Sing.	1. חָזַק :	חָזַקְתִּי : <i>Reperio.</i>	
	2. חָזַקְתָּ :	<i>reperis.</i>	חָזַקְתְּ :
	3. חָזַקְתִּי :	<i>reperit. & ita porro. Luc. XI, 9. 10.</i>	

Futuri, Participii, & Imperativi nullum exemplū deprehendi, ea autem analogicè formanda puto.

Infinitivus.

חָזַק : *Reperire.*

Sic: חָזַק : *Purificare*, ab חָזַק : *purificavit.*

3 Ad Classem secundam pertinent sequentia:

חָזַק : *Vesperam transegit.*

חָזַקְתָּ : *vesperam transegisti.*

חָזַקְתִּי : *vesperam transegerunt.* Infin. חָזַקְתִּי :

חָזַק : *Medicatus est.* חָזַק : *Medicari*, seu *Mederi.*

Ut & verba *vocali longa* prædita, ut:

חָזַק : *Glomeravit.* in Infin. חָזַקְתִּי : *Glomerare.*

4 Item in *vocalem quarti Ordinis* desinentia non differunt à prima Conjugatione, modò *characteristicæ* hujus Conjugationis observentur. Ex. gt.

Præteritum.

חָזַק : *Sustulit aliquid humi jacens.*

חָזַקְתָּ : *sustulisti, &c.*

Præsens.

5 Sing. 1. חָזַק : *Tollo.*

2. חָזַקְתָּ : *Tollis.* חָזַקְתְּ : &c.

Sic: חָזַק : *Educo, extraho.*

Futurum.

חָזַק : *Tollam.*

חָזַקְתָּ : חָזַקְתְּ : *Tolles. &c.* Sic: חָזַק : *Afferam.* Adeoque prima persona *Futuri* non differt à *tertia Præteriti*, nisi per Alph quarti ordinis.

Participii & Subjunctivi nullum exemplum reperi.

Imperativus.

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing. 2.	አኃህ፤	Tolle.	አኃሺ፤
Plur. 2.		አኃህ፡	Tollite.

Infinitivus.

ጻኃህ፡፡ Tollere.

Sic ab አረላ፡ Bullire fecit, fit ጻረላ፡፡

አጸኛ፡ Didicit. ጻጸኛ፡ Discere.

አባረ፡ Accendit. ጻባረ፡ Accendere.

አገገ፡ Intrare fecit. ጻገገ፡ Introdúcere.

አጠፋ፡ Extinxit. ጻጠፋ፡ Extinguere. Perdere.

Nota.

Rursus hic occurrit *antistæchon* in verbo አዎጸ፡ de quo in præcedente Conjugatione 7 diximus. Nam pro አዎጸ፡ in *Imperativo* dicitur አኃጸ፡ *Affer.* in *Infinitivo* ጻኃጸ፡ *Afferre.* *Infinitivus Participialis* est አኃጸ፡ *Afferens ego.* q. d. *in offerendo me.* Ex *Æthiopico* አዎጸ, አዎ፡ Luc. XI, 6.

CAPUT XIV.

De tertia Conjugatione Biliterorum.

P Leraque verba significatione sunt *Passiva*, pauca *Neutra*.

Primæ Classis sunt:

ተሰጠ፡ *Datus fuit.* ተገኘ፡ *Repertus fuit.*

ተቀኘ፡ *Cantavit.* ተሰጠ፡ *contr. ጋጠ፡ Visus fuit.*

Secundæ Classis.

ተቻለ፡ *Æthiop.* ተክህለ፡ *Possibile fuit.*

Tertiæ Classis.

ተካህ፡ *Surrexit.* in Plurali ተካህ፡ *Insurrexerunt.*

ተረህ፡ *Latatus est.* ተዎጠ፡ *Pulsatus fuit.* ተከገ፡ *Clausus fuit.*

Observatis conjugandi regulis generalibus & conjugationis biliterorum specialibus, nihil 2 hic amplius peculiariter notandum occurrit.

Præsens.

አሰጠላኡ፡ *Trador.* ሰጠ፡ *Dedit.*

ተሰጠላኡ፡ *daris.*

ይሰጠል፡ *datur.*

Futurum.

አሰጠ፡ *Dabor.* አተዎ፡ *Relinquar.*

አገኝ፡ *Reperiar.* Negative in præsentis significatione አይገኝም፡ *Non reperitur.* Omissio ubique ተ፡ characteristico per *Can. II.* Et sic tempora ista non differunt à prima conjugatione, nisi pronuntiatione per *Teshdid*, & sensu.

Excipe.

Prima radicalis gutturalis non elidit characteristicam conjugationis, sed ab ea potius eliditur, 3 quamvis malè, ut:

አተጠላኡ፡ pro አተሰጠላኡ፡ *Videor.*

አተይ፡ pro አተከይ፡ *Videbor.*

ዎተጠ፡ pro ዎተሰጠ፡ *Videri.*

Infini-

Infinitivus.

ዐሰጠት: *Dari.* ዐቀኘት: *Cantare.*
 ዐረሠት: *Insurgere.* ዐዐተት: *Pulsari.*
 ዐዘገት: *Claudi.* ዐረሠት: *Letari.*

4 At *Infinitivus Ethiopicus* cum affixo, Participium representans, hîc aliâ formâ exprimitur, ut: ተረሠደ: Gregorius reddidit: ተረሠደ: *surgens ego.* Luc. XI, 7.

CAPUT XV.

De quarta Conjugatione Biliterorum.

1 Verba bilitera *quarta Conjugationis* non differunt inflexione à præcedentibus, modò præmittas syllabam አስ: ut:

አስጠፀ: *Ostendit.* ልብ: አስገዘ: *Animum advertit, i. e. Commonefecit.*
 አስረረ: *Perterrefecit.* አስረሠ: *Tollere jussit.*

Sic etiam quæ derivantur à *tertia Conjugatione*, ut: አስተረሠ: *Exhilaravit.* à ተረሠ: *Latatus fuit.*

In Presenti & Futuro.

2 Literæ አት. ጸኝ: possident Vocalem ordinis quarti; ut: ምስረረል: cum inserto affixo: ምስረርኸል: *Exterret te.*

Infinitivus.

ዐስጠፀት: *Ostendere.*
 ልብ: ዐስገዘት: *Commonefacere.*
 ዐስረሠት: *Facere ut quis tollat.*
 ዐስተረሠት: *Exhilarare aliquem.*

CAPUT XVI.

De Figura seu verbis conjunctis.

1 *Abessini verba composita* propriè dicta non habent, ideò eorum loco peculiari planè modò particulam aliquam, *periphrasin adverbii* denotantem, per personas verborum variatam, verbo suo adjungunt, & quasi simul conjugant. Ex. gr. Particula ንብር: *simul, una*, per pronomina affixa personalia variatur, ut sequitur:

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	1. ንብር:	ንብረ: <i>Una ego.</i>	
	2. ንብረኸ:	una tu.	ንብረኸ:
	3. ንብር:	una ille.	ንብረሳ: <i>illa.</i>
Plur.		1. ንብረኝ: <i>Una nos.</i>	
		2. ንብረኹ: <i>una vos.</i>	
		3. ንብረው: <i>una illi.</i>	

Quæ quidem Latinè sic componi non solent. Vocabulum istud adjunctum eodem modò per omnia tempora manet. Principale verbum tantùm more solitò conjugatur, hîc pactò:

Præteritum.

Sing.	3. ንብር: ኸ.ፀ: <i>Simul ivit.</i>	ንብረ: ኸ.ፀ: ኸ: <i>Simul ivisti.</i>	ንብረ: ኸ.ፀ: ኸ: <i>Simul ivi.</i>
	2. ንብረኸ: ኸ.ፀ: ኸ: <i>Simul ivisti.</i>	ንብረኸ: ኸ.ፀ: ኸ: <i>Simul ivistis.</i>	
	1. ንብር: ኸ.ፀ: ኸ: <i>Simul ivimus.</i>		
Plur.	3. ንብረው: ኸ.ፀ: ኸ: <i>Simul ivimus.</i>		
	2. ንብረኹ: ኸ.ፀ: ኸ: <i>Simul ivistis.</i>		
	1. ንብረኝ: ኸ.ፀ: ኸ: <i>Simul ivimus.</i>		

D 3

Præsens

Lib. II.
c. XVI. &
XVII.

		Mascul.	Comm.	Fœminin.	
<i>Præsens.</i>					
3					
Sing.	1.		ጎብረ፡ ጎጥኤዳለኛ፡	<i>Simul eo.</i>	
	2.	ጎብረኛ፡ ጎጥኤዳለኛ፡	<i>simul is</i>	ጎብረሽ፡ ጎጥኤዳለሽ፡	
	3.	ጎብሮ፡ ይጥኤዳለ፡	<i>simul it.</i>	ጎብረ፡ ጎጥኤዳለች፡	
Plur.	1.		ጎብረን፡ ጎጥኤዳለን፡	<i>Simul imus.</i>	
	2.		ጎብረችኛ፡ ጎጥኤዳለችኛ፡	<i>simul itie.</i>	
	3.		ጎብረው፡ ይጥኤዳለው፡	<i>simul eunt.</i>	

Futurum.

1.	ጎብረ፡ ጎጥኤዳለ፡	<i>Simul ibo.</i>
2.	ጎብረኛ፡ ጎጥኤዳለ፡	<i>simul ibis. & ita porro.</i>

Participium.

ጎብረ፡ ዋግጎጥኤዳለ፡ *Simul ego iens. &c.*

Subjunctivus.

ጎብረ፡ ጎጥኤዳለ፡ *Simul eam. &c.*

Imperativus.

Sing. 2.	ጎብረኛ፡ ጎጥኤዳለ፡	<i>Simul ito.</i>	ጎብረሽ፡ ጎጥኤዳለ፡
Plur. 2.			ጎብረችኛ፡ ጎጥኤዳለ፡ <i>simul itote.</i>

Infinitivus.

ጎብሮ፡ ወጥኤዳለ፡ *Simul ire.*

Composita apud Latinos cum Præpositione inseparabili *re* : apud Italos *ri* : Amharicè adjunctam habent particulam ደግሜ፡ *Iterum, rursus.* ut : ደግሜ፡ ግለጽ፡ *Ritrovare.* wiederfinden / quasi dicas : *Rursus invenire.*

CAP. XVII.

De Verbis impersonalibus.

Verba *impersonalia* apud Latinos propriè sunt, quæ sub una tantùm persona, videlicet tertia, in *Præterito*, *Præsenti*, & *Futuro* usurpantur : vel cum personalia impersonaliter accipiuntur, quod hic fit, dum verba regularia in *tertia persona præsenti* impersonaliter significant, ubi Germanicè adhibemus particulam *Es* ; ut : ደረሰዎል፡ *Fulgurat, Es bliget.* ሐወደ፡ ይወርዳል፡ *Nix descendit. i. e. Ningt.* ርጅ ምክንያት፡ *Polonicè Śnieg / Nix, Deszcz pada.* *Pluvia decidit. Pronomina autem personalia tertiæ præteriti annectuntur. ex. gr.*

Præteritum.

		Mascul.	Comm.	Fœminin.	
2					
Sing.	1.		ጎብረኝ፡	<i>Fuit mihi, i. e. Habui.</i>	
	2.	ጎብረኛ፡	<i>habuisti.</i>	ጎብረሽ፡	
	3.	ጎብረው፡	<i>habuit.</i>	ጎብረች፡	
Plur.	1.		ጎብረን፡	<i>Habuimus.</i>	
	2.		ጎብረችኛ፡	<i>habuistis.</i>	
	3.		ጎብረውን፡	<i>habuerunt.</i>	

Ita & defectiva ስለ፡ & ፍረ፡ *Est vel Fuit, in habendi significatione* ; nisi quod ስለ፡ in tempore *præsenti* sit exponendum, sicut Æthiopicum ሀለ፡ ut :

Sing.	1.		ስለኝ፡	Æthiop. ሀለኝ፡	<i>Est mihi, i. e. habeo.</i>
	2.	ስለኛ፡	<i>Habes.</i>	ስለሽ፡	
	3.	ስለው፡	<i>habet.</i>	ስለች፡	
Plur.	1.		ስለን፡	<i>Habemus.</i>	
	2.		ስለችኛ፡	<i>habetis.</i>	
	3.		ስለውን፡	<i>habent.</i>	

Quam-

Quamvis idem verbum etiam perfectè conjugetur, ut supra *Cap. XII. n. 9.* de Biliteris primæ classis diximus. Sic quoque $\text{L}^{\circ} \text{L}^{\circ} \text{L}^{\circ} \text{L}^{\circ}$: quod idem significat. Hæc de *Præterito*.

4 Eodem modo *Futurum* ultima radicali in primam Ordinem translata suffixa admittit, ut à

- $\text{P}^{\circ} \text{F}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: *Possibile est*, fit
- $\text{P}^{\circ} \text{F}^{\circ} \text{A}^{\circ} \text{Z}^{\circ}$: *Possibile est mihi. Possum.* Negative $\text{A}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{F}^{\circ} \text{A}^{\circ} \text{Z}^{\circ}$: *Non possum.* Luc. XI, 7.
- $\text{P}^{\circ} \text{F}^{\circ} \text{A}^{\circ} \text{H}^{\circ}$: *Potes.*
- $\text{P}^{\circ} \text{F}^{\circ} \text{A}^{\circ} \text{O}^{\circ}$: *Potesst*, seu *possibile est ei*; & ita porro.

5 Non minus impersonaliter conjugatur verbum *Surdum* $\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ}$: *Doluit*, vel *Dolet mihi*,
Es hat mir wehe gethan.

	Mascul.	Comm.	Fæminin.
Sing.	1. $\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{Z}^{\circ}$:	$\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{Z}^{\circ}$: <i>Doluit</i> , vel <i>dolet mihi.</i>	
	2. $\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{H}^{\circ}$:	<i>Doluit tibi.</i>	$\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{H}^{\circ}$:
	3. $\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ}$:	<i>Doluit illi.</i>	$\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ}$: & ita porro.

6 Ad *Præsens* quod attinet: Tertia persona hujus temporis impersonaliter accepta, miramur poscit *pronominum* personalium *infectionem*, ut ea neque præfixa, neq; suffixa, sed *infixa* dici mereantur; ex. gr. Tertia persona singularis Verbi modo expositi $\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ}$: in præsentis est $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: quæ secundum infixata personalia hoc pacto variatur:

Præsens.

Sing.	1. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	$\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: <i>Dolet mihi</i> , <i>Es thut mir wehe.</i>
	2. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{H}^{\circ}$:	<i>dolet tibi.</i>
	3. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ}$:	<i>dolet illi.</i>
-
Plur.	1. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>Dolet nobis.</i>
	2. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{Z}^{\circ}$:	<i>dolet vobis.</i>
	3. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>dolet illis.</i>

7 At verbum biliterum $\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ}$: radicalem *quarti Ordinis* constanter retinet; ut: $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:
Sentit. Impersonaliter, *Sensibile est*; Germ. *Es ist empfindlich*. Sic variatur:

Sing.	1. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	$\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: <i>Sentio</i> , q. d. <i>sensibile est mihi.</i>
	2. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{H}^{\circ}$:	<i>sentis.</i>
	3. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ}$:	<i>sentit.</i>
-
Plur.	1. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>Sensibile est nobis: seu sentimus.</i>
	2. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{Z}^{\circ}$:	<i>sentitis.</i>
	3. $\text{P}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>sentiunt.</i>

Hac ratione dicitur: $\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: $\text{H}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: ad verbum: *Magna letitia sensibilibus mihi est*, i. e. *Magnam letitiam sentio*. Adeoq; semper *tertia persona* hoc casu retinetur.

8 Aliud verbum impersonale Gregorius quidem mihi descripsit, usum verò non docuit. Si quid divinare valeo, est è genere verborum reciprocorum, qualia Germani & Galli habent, quæ reciproca pronomina infinitivis præmittunt, ut: *Sich rühmen / Se vanter. Sich setzen / S'asseoir.* eaq; secundum personas variantur. Sic verbum $\text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{M}^{\circ}$: *Sedit*. hoc pacto conjugatur:

Sing.	1. $\text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{M}^{\circ} \text{A}^{\circ} \text{H}^{\circ}$:	$\text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{M}^{\circ} \text{A}^{\circ} \text{H}^{\circ}$: <i>Zeh setze mich.</i> q. d. <i>Assideo me.</i> Jem'
	2. $\text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{M}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>du setzest dich.</i>
	3. $\text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{M}^{\circ} \text{A}^{\circ} \text{H}^{\circ}$:	<i>er setzet sich.</i>
-
Plur.	1. $\text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{M}^{\circ} \text{A}^{\circ} \text{H}^{\circ}$:	<i>Wir setzen uns.</i>
	2. $\text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{M}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>ihr setzet euch.</i>
	3. $\text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{M}^{\circ} \text{A}^{\circ} \text{H}^{\circ}$:	<i>sie setzen sich.</i>

Sic reperio: $\text{A}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: $\text{T}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: *Ital.* E pesato giusto. *Iuste ponderatum est.*

Verum ista variant; nam à $\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{O}^{\circ}$: *Maledictus fuit*, derivatum reperio: $\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{O}^{\circ} \text{P}^{\circ}$

$\text{A}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: sine expositione aut temporis definitione.

9 Verbum duarum radicalium tertiæ Conjugationis eodem modo variatum reperio, sicuti à $\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{U}^{\circ}$: *Latatus est*. assumpto T° : vel T° : quasi pro tertia radicali, fit:

Sing.	1. $\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{U}^{\circ} \text{T}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	$\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{U}^{\circ} \text{T}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{A}^{\circ}$: <i>Hilaris sum.</i>
	2. $\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{U}^{\circ} \text{T}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>hilaris es.</i>
	3. $\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{U}^{\circ} \text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>hilaris est.</i>
-
Plur.	1. $\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{U}^{\circ} \text{T}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>Hilares sumus.</i>
	2. $\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{U}^{\circ} \text{T}^{\circ} \text{H}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>hilares estis.</i>
	3. $\text{T}^{\circ} \text{Z}^{\circ} \text{U}^{\circ} \text{T}^{\circ} \text{P}^{\circ} \text{A}^{\circ}$:	<i>hilares sunt.</i>

Imper-

Lib. II. Impersonale præteritum $\Theta\zeta\rho\varphi\alpha$: reperio insolitæ planè formationis. Nam Grego- 10
 c. XVII. rius in vocabulario suo cum Infinitivum posuisset $\mu\sigma\rho$: $\sigma\omega\zeta\rho$: q. d. *Nivem cadere.*
 & XVIII. *Nevicare.* Ningere. & Præsens $\mu\sigma\rho$: $\rho\omega\zeta\rho\alpha$: *Nix cadit. Nevica.* Ningit; addit
 quoque Præteritum $\mu\sigma\rho$: $\Theta\zeta\rho\varphi\alpha$: *Nix cecidit. Hænevicato.* Ninxit. Ni fallor ita
 se habet ac verbum $\tau\varphi\sigma\mu$: quod modo posuimus, ubi tertia persona Præteriti retinetur,
 & secundum diversitatem personarum variatur; ita & hîc tertia persona verbi $\Theta\zeta\rho$: *descendit.*
 eodem modo mutatur: ut, sicuti dicitur $\tau\varphi\sigma\varphi\alpha$: in tertia conjugatione, ita etiam di-
 cendum sit $\Theta\zeta\rho\varphi\alpha$: in prima conjugatione, & ita porro. Sicuti apud Latinos tertia tantum
 persona in verbis impersonalibus *Oportet, Decet*, assumtis pronomibus personalibus, *Me, Te,*
Nos, &c. manet, ita & in hac lingua tertia persona Præteriti desinens in *âl*, interpositis affixis per-
 sonalibus, adhibenda videtur. Confer doctrinam de affixis Lib. VI. c. 3.

Datur tamen etiam impersonale absolutam sine affixo: $\rho\varphi\alpha$: *Præstat. Expedit*; ut:
 $\iota\alpha\zeta\iota\tau$: $\rho\varphi\alpha$: *Præ illo præstat.*

Num autem verba talia fortè frequentativa sint, vel aliam quandam emphasim habeant,
 suo tempore cognoscemus.

Huc quoque pertinet verbum $\lambda\alpha$: *Dixit*, quod ad hanc formam conjugatur, ut: 11

$\eta\sigma$: $\iota\alpha\lambda\tau$: *Sto quietus. Sileo.* q. d. *Pax! St! dico.*

$\eta\sigma$: $\iota\alpha\lambda\eta\alpha$: *Siles, taces.*

$\eta\sigma$: $\iota\alpha\lambda\varphi\alpha$: *Silet, tacet.*

Mendosè scribitur in Gregorii Vocabulario. At mihi videtur ab Æthiopico $\iota\upsilon\alpha$: deri-
 vari, gutturali malè expressâ, quia reperio: $\sigma\zeta$: $\rho\iota\upsilon\alpha\alpha$: $\rho\eta$: $\zeta\zeta$: *Quid significat*
istares? Gall. Que veut dire cela? Quid hoc sibi vult? Deinde in Imperativo reperio: $\eta\sigma$:
 $\iota\alpha$: *St, dic.* i. e. *Tace, Sile.* de quo mox capite sequenti.

CAPUT XVIII. De Anomalis.

Nunc ad planè anomala pervenimus, quæ in hac lingua verè & merè sunt defectiva, ut: 1

- I. $\iota\alpha$: *Dicens.* Luc. XI, 2. quod Gregorius ipse exponit $\lambda\zeta\eta$: $\rho\iota\alpha$:
 2. $\rho\eta$: ab Arab. $\epsilon\lambda\omega$. *Quæsit. Voluit. Libet.* (dum dicit.)
 3. $\iota\upsilon\alpha$: *Dixit. Significavit.*
 4. ζ : Quod non nisi cum affixis personalibus reperitur, & verbum Substan-
 tivum, *Sum, es, est*, repræsentat.
 5. $\zeta\lambda$: Æth. $\zeta\upsilon$: *Age, Veni.*
 6. $\varphi\alpha$: *Wal*, quod significat & sonat *Vale.*
 7. $\rho\lambda\sigma$: Æthiop. $\lambda\alpha\sigma$: *Non datur.* Ital. *non c'è.*
 8. $\rho\varphi\alpha$: *Est. Existit.*

II. Verbum $\rho\eta$: sic conjugatur:

Præteritum.

	Mascul.	Comm.	Fœminin.
Sing.	3. $\rho\eta$:	<i>Voluit, quæsit.</i>	$\rho\eta\tau$:
	2. $\rho\eta\tau\alpha$:	<i>voluisti.</i>	$\rho\eta\eta$:
	1. $\rho\eta\tau$:	<i>volui.</i>	

Plur.	1. $\rho\eta$:	<i>Voluerunt.</i>
	2. $\rho\eta\tau\tau$:	<i>voluistis.</i>
	3. $\rho\eta\zeta$:	<i>voluimus.</i>

Præsens.

Sing.	1. $\rho\eta$:	$\lambda\eta\iota\alpha\tau$: <i>Volo. Quæso, obsecro, peto.</i>
	2. $\tau\eta\iota\alpha\tau$:	<i>vis.</i>
	3. $\rho\eta\alpha$:	<i>vult.</i>

Præsens hoc pro Optativo accipitur, cum dicitur $\lambda\eta\iota\alpha\tau\iota\alpha$: $\rho\eta\alpha$: Ital. *Dio lo*
voglià. Deus velit. Plural.

Mascul. Comm. Fœminin.

Plur. 1. ንብሉኝ: Volumus. 2. ትብሉኝ: Vultis. 3. ይብሉ: volunt.

Futurum.

Sing. አብኝ: Volo. ትብኝ: vis. ይብኝ: vult. Ita pro Præsenti positum reperi.

Participium cum Subjunctivo nondum mihi occurrit.

Imperativus.

Sing. 2. ብ: Quare. ብ: Plur. 2. ቡ: Quarite. Cum አ: Paragogico ቡአ: reperitur Luc. XI, 9.

Infinitivus.

ዐብኹ: Velle. Querere.

6 De hoc verbo notandum, quod impersonaliter sæpe accipiatur, adeoque reddendum sit per Libet, ut: አለብኝ: Non libet. Nisi dicere malis præformativam primæ Futuri elisam hîc esse, atque sic dici pro አለኝ: Ital. Non voglio. Nolo habet Gregorius in Præsenti. ከኝ ይብኝ: አለብኝ: Nihil libet, seu Nihil volo. ubi ኝ: negativum præcedenti voci adhæret.

ፆብኹ: P. ካለ: Quantum voluerit. Luc. XI, 8.

አኝኹ: ፆብኹ: Quidquid volueris. P: & ኹ: significant id quod; ኹ: Tu, tibi. Nam ኹ: propter affixum in primum ordinem mutatum est, ኝ: verò nota tantum est Accusativi. Quidquid tibi libuerit.

7 III. Verbum ባላ: Dicere. Significare. ex Æthiopismo suam irregularitatem retinet; quia tantum in Præsenti & in Imperativo occurrit, ut:

Præsens.

Sing. አብሁለኝ: Dico. ትብሁለኝ: dicis. ይብሁለ: dicit. quod habuimus capite præcedente in fine.

Imperativus.

Sing. 2. ባለ: Dic. ባለ: f. Plur. 2. ባሉ: Dicite. Luc. XI, 2.

8 IV. Anomalon ኝ: per se non occurrit, sed tantum cum affixis personalibus secundum personas utriusque numeri in Præsenti variatum, ut:

Sing. 1. አኝ: ኝ: Ego sum. 2. አኝኹ: ኝኹ: Tu es. አኝኹ: ኝኹ: 3. አርኹ: ኝኹ: Ille est. አርኹ: ኝኹ: Illa

Plur. 1. አኝ: ኝ: Nos sumus. 2. አላኝኹ: ኝኹ: Vos estis. 3. አርኹ: ኝኹ: Illi, illa sunt.

9 V. ኝአ: Æth. ኝሀ: Veni. ut: ኹ.ፆ: ዐይ: ኝአ: Vade aut veni

10 VI. In Imperativo tantum occurrit verbum ቀለ: Vale. in Plurali ቀሉ: Bene sit vobis, tam abeuntibus, quam venientibus dicitur. Vide Lexicon. ab Æthiopico ቀሀለ: Diem transegit (bene.)

11 VII. ቀለኝ: respondet Æthiopico አለኝ: Non est, Non datur. Gregorius exposuit አይኝኝ: Non reperitur. Ital. Non c'è. ኹኝኹ: ቀለኝ: Veni non datur. Ital. Non vi è licenza. Sæpe redditur per Non tunc, non habet. ut: ፋርኹ: ቀለኝ: Æthiop. ፋርኹ: አለኝ: Nullus est metus. Et infixio pronomine personali: ዐርኹ: ቀለኝ: Æth. ዐርኹ: አለኝ: Aurum non est mihi.

- Lib. I I. II. **Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : Est. Sed negativè tantùm reperitur cum fervilibus negativis : **Ḳ.Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : 12
 C. XVIII. **Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : Non est. **Ḳ.Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : Bonum non est. **Ḳ.Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : Ita non est. Semel reperi, encliticâ negativâ ad præcedentem vocem trajectâ. ut : **Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : **Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : *Mundus non est. Impurus est.*
 Aliud impersonale negativum reperio, quod resolvere nondum possum, cum dicitur : **Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : 13
Ḳ.Ḳ.Ḳ. : **Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : *Homo cui non est veritas vel justitia.* **Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : **Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : *Incorporeus, q. d. corpus cui non est.*

Additamentum.

Ante conclusionem hujus libri monere voluimus lectorem nostrum :

I. Ut memor sit ex Grammatica nostra Æthiopica : *Gutturales U : Ḳ : Ḳ : Ḳ : & Ḳ :* in primo & quarto Ordine eundem sonum habere, & propterea ab imperitis scribis promiscue usurpari. Ubi igitur analogia vocalem longam poscit, sicuti in præformativâ Ḳ : Præsentis Futuri & Subjunctivi quartæ conjugationis, ibi illud in quarto ordine locandum putet ; quod in aliis quoque occasionibus observandum. Ḳ : tamen in Præpositionibus pronuntiatur Ḳ. Gall. *Hai.*

II. Suprà Capite IV. hujus libri §. 7. studiosum hujus linguæ monuimus, *dentalem W :* vel Ḳ : & *linguales Ḳ : & Ḳ :* in secunda persona singularis fœminina Imperativi (adde & Futuri) mutari ; **W** vel Ḳ : in Ḳ : ut fiat Ḳ : Ḳ : verò in Ḳ : & Ḳ : in Ḳ : Nunc verò diligentiore inquisitione comperimus, **W** : vel Ḳ : vocalem i tertii Ordinis in dictis personis tanquam notam fœminini semper quidem possidere ; at Ḳ : & Ḳ : non in tertio, sed in sexto Ordine, nempe Ḳ : & Ḳ : plerumque reperiri. Num satis bene, experientia docebit.

FINIS LIBRI SECUNDI.

GRAMMATICÆ AMHARICÆ LIBER TERTIUS, DE NOMINE.

IN quo consideranda veniunt : Cap. I. *Terminatio* ; Cap. II. *Formatio* ; Cap. III. *Species* ; ubi Cap. IV. de *Numeralibus* agitur. Cap. V. *Genus* ; Cap. VI. *Numerus* ; Cap. VII. *Declinatio* ; Cap. VIII. *Motio & Comparatio* ; denique Cap. IX. *Figura.*

CAPUT I.

De Terminatione Nominum.

- N**Ullum nomen desinit in A. *primi ordinis*, sicut nec apud Æthiopes. 1
 In U. *secundi ordinis* pauca reperi, ut : **Ḳ.Ḳ.** : *Mundus.* quod per apocopen sic dicitur pro Æth. **Ḳ.Ḳ.Ḳ.** : Amharica sunt : **Ḳ.Ḳ.** : *Gulo.* **Ḳ.Ḳ.** : *Malus.*
 Æthiopica in I. *tertii Ordinis* hîc referre nihil attinet. ut : **Ḳ.Ḳ.** : *Zelotypus.* **Ḳ.Ḳ.** : 2
Deliciosus. Amharica dissyllaba sunt : **Ḳ.Ḳ.** : *Pulsator instrumenti cujusdam Musici.* **Ḳ.Ḳ.** : *Capricornus.*
 In A. *quarti Ordinis* plurima tam substantiva quam adjectiva terminantur, ut : **Ḳ.Ḳ.** : 3
Expediit in bellum. **Ḳ.Ḳ.** : *Saltus.* **Ḳ.Ḳ.** : *Verax.* **Ḳ.Ḳ.** : *Mancipium.* seu *Servus & Serva.*
 Quæ-

Quædam etiam in E quinti Ordinis, ut: $\Phi\Omega$: *Cantus, Canticum.* $\Phi\Omega$: *Butyrum.* Lib.III.
 At communissima sunt desinentia in literam Ordinis sexti, ut: FCIT : *Bonitas.* CZLZ C. II.
 IT : *Lenitas. Humanitas.* Et adjectiva pleraque.
 Dantur & nonnulla in O. septimi Ordinis, ut: OCN : *Mancipium bello captum.*

CAPUT II.

De Formatione Nominum.

Formas nominum Æthiopicorum hîc non trademus, eæ enim ex Grammatica nostra Æthio-
 pica discendæ sunt; merè autem *Amharica*, tam *nuda*, quàm *aucta*, sunt sequen-
 tes, quas secundum ordinem vocalium, in quas desinunt, lectoribus ob oculos ponemus.

I *Nuda* duarum literarum sunt, & quidem nominum Substantivorum;

In U. ut NIT : *Gulo.* de quo capite præcedente.

In I desinentes sunt;

NL : *Artifex, Opifex.* PR : *Capricornus.* HA : *Ebenum.*

In A quarti Ordinis.

NP : *Campus. Sylva.* WH : *Aqua.* NA : *Corpus.*
 NJ : *Æstas.* MA : *Sandalium.* PH : *Antrum. Una grotta*
 LH : *Cadaver humanum.* PL : *Olea arbor.* PP : *Mutus.* (Ital.)
 IT : *Odor.* ZL : *Arabicè. ٤٠٠٠ Calx.* NF : *Cumulus.*

In E. quinti Ordinis.

ZE : *Imperator Æthiopiae.* Hinc fit: ZEZ : *Imperatoris Æthiopiae titulus.* de quo mox.
 OL : *Nova. Nuncium bonum vel malum.* HT : *Matrona nobilis.* hinc fit: HTZ :
Regina Æthiopiae.

In E. mutum sexti Ordinis desinentia frequentissima sunt:

PZ : *Dies.* PZ : *dextra.* HN : *Glomer, Glomus.*
 MN : *Later.* ZP : *Nebula.* PC : *Sylva.*
 LT : *Frons. Antica castrorum.* LP : *Massa.* HN : *Placenta. Suec. Kafa.*
 PC : *Extremitas.* HT : *Fœmina.* NC : *Argentum.*
 PP : *Gossypium.* PZ : *Coxa.* HP : *Manus.* HP : *Venter.*

In O. Septimi Ordinis.

ZH : *Iter diurnum.* OR : *Pecten.* HC : *Auris.*
Aucta, à verbis biliteris derivata, quære infra num. 15. & 18.

Adjectiva duarum Literarum.

XL : *Purus, mundus.* NA : *Malus, fœdus.* NL : *Amplus, laxus.*
 NL : *Macilentus.* LA : *Alter.* HP : *Pauper.*
 PL : *Crudus.* LL : *meticulosus.* NH : *Malus.*
 NH : *Rudis; Ignorans.* NJ : *Bonus.* FC : *Bonus.*
 ZP : *plenius* ZPH : *Albus.*

Substantiva trium literarum sunt: In U. pauca, ut:

ZT : *Conjunctio, Commissio.*

In I. tertii Ordinis.

HPH : *Pondus.* ZLN : *Cometa.* MHP : *Custos.*

In A quarti Ordinis.

MLP : *Superior collegii vel sodalitatis alicujus.* MHP : *Arena.*
 OP : *Merces.* HTT : *Votum.* HPH : *Pulmo.*
 NAT : *Fastidium.* PPP : *Foramen.* PHT : *Angor, anxietas.*

E 2

PHH :

Lib. III.
C. II.

ΦΦΩ: Merenda, Ital. Collatione. ΦC4: Cinnamomum.
 ΩL: Matula. ΩHΦ: Argentum vivum. T L L: Mons.
 ΔΔ: Lectus. PΩP: Δ'ΩP: Sylva Afina, vel Sylvestris. i. e. Zecora Æth.
 Δ7P: Tubus. ΔP: Manica. 7ΩP: Forum.
 7CΦ: Bucca, Ital. Boccone. M'7T: Sura. M L Φ: Luna.
 MΩT: Lusus. 4Δ: Vestigium.

In E. longum seu masculinum Ordinis quinti.

MΩZ: Imperatoris Habessinorum titulus, quo compellari solet. Gall. Sire.
 77P: Mercator. ΔΩL: Animal ferox. ΩΩT: Coturnix.

In E. fœmininum sexti Ordinis.

ΩLΦ: Fusculum. ΩXΩ: Idem. 7ΩP: Chorda.
 ΩPΔ: Offensio, delictum. ΩPΦ: Amicus. H L Z: Saltatio.
 ΩM T: Coxa. ΦΩΩ: Arab. *صا* unde *Italicum* Camiscia, Gall.

Chemise. Indusium vel interula.

L4P: Diluculum. T57: Palatum. Φ7P: Cornu.
 Ω7P: Homo, Vir. M P X: Mus. 74P: Bombarda.
 ΩΩΔ: 74P: Bombardarius; q. d. Büchsenmeister. ΩP T: Lac.
 ΩAP: Chalybs. ΩCΦ: Podex. Ω47: Papula. Morbilli. Mor-
 viglioni. Gall. petite Verole.

ΩH7: Pondus. H L T: Cauda. HΩT: Nervus.
 77P: Scorpio.

ΦAΩ: Forma quævis cui quid imprimitur. ΩL P: Pulvis pyrius.
 M M T: Pullus gallinæ.

ΦL7: Juvenens jam aratro idoneus.

Ω7C: Capilli. ΔL C: Pila ad lusum. Δ5T: Mater.
 M P T: Avis. 7ΩΩ: Serpens. 7PΦ: Negotium.
 T77: Cimex. PΩΩ: Umbo. 4PΔ: Caper, Capra.
 7ΩP: Brachium. ΩC7: Civetta. Bibetkaze. M47: Manipulus.
 HΩΩ: Musca.

In O. septimi Ordinis.

ΔΦM: Res, Vasa. ΦHC: Regia stirpis vir vel fœmina. Gallicè: Prince ou
 Princesse du Sang.

Adjectiva trium literarum omnia in sextum Ordinem desinunt.

LΩΩ: Vilis pretii res. 777: Carum, pretiosum. L H Ω: Longus.
 MΩP: Mendax. ΩΩC: Bibax. 77C: Brevis.
 Φ77: Gracilis, tenuis. T A Φ: Magnus. T5Ω: Parvus.

Nomina participialia Adjectiva formæ 7ΩC: pleraque sunt Æthiopica, ut:

ΩAΔ: Plenus. C M Φ: Longinquus.

Quibus æquipollentia in lingua vulgari non semper habent, ideoque Gregorius vocabu-
 lum C7X: Calcitratus, Amharicè exposuit P T L 7 X: Qui calcitratus fuit. Dantur ta-
 men etiam Amharica nonnulla hujus formæ, ut:

7P M: Alacer. 7Ω7: Avarus. ΩP C: Niger.

Quædam pro Æthiopica forma 7ΩC: hîc habent formam 7ΩC: ut:

ΩΩΔ: pro ΩΩA: Coctus. ΦΦA: Idem.

Ab Æthiopicis defectivis trilateris derivata sunt: ΩΦ: Calidus, pro ΩΩΦ: Sic:
 ΩT: Mortuus, pro ΩΩT:

Substantiva quatuor literarum sive Quadrilitera.

In A. quarti Ordinis.

ΔΩP: Cuminum. HΩΩ: Palma genus sterile,

ΔΦΩP:

8

9

10

11

12

ἈΦΘΡῚ: Uter. Ital. Otre. ein ledern Sâgel. ἸΑΤῚΣ: Famulus. Ital. Ragazzo.
 ΦῶΖΜῚ: Vellicatio. ἸΖΖῚ: Colostrum.
 ἸΖῚΖῚ: Placenta, seu panis tenuis. ἸΔΘῚ: Juuenis.
 ἸΠΘῚ: Cicer. ἸΔΤῚΤ: Fulgur.
 ἸΦΖΜῚ: Nasus. ἸΔΦΘῚ: Passus.

In E. quinti Ordinis.

ἸΘῚΛῚ: Nebilis. ἸΝῚΩῚ: Pulvinus.

In E. sexti Ordinis.

ἸΖῚΗ: Calcanens. ἸΖΦῚΤ: Campana.
 ἸΜΦῚΤ: Lusius. ἸΜῚΡῚ: Mercurius. Planeta.
 ΦῶΝῚ: Jugum. ἸΔΦῚΤ: Forceps.
 ἸΖῚΘῚ: Collare. ἸΔῚΤῚ: Matrona.
 ἸΝῚΗ: Baculus.
 ἸΝῚΤῚ: Refectio. à ἸΝῚΤῚ: ἸΠῚΘῚ: Asthma. Vitium pulmonis.
 ἸΖῚΝῚ: Clavus. ἸΖῚΜῚΤ: Lignum.
 ἸΤῚΖῚ: Cedrus. ἸΦῚΡῚΝῚ: Palpebra.
 ἸΜῚΖῚ: Monile. ἸΗῚΡῚΡῚ: Patella.
 ἸΝῚΡῚΤῚ: Pulvillus.

In O septimi Ordinis.

ἸΖῚΡῚ: Pullaster. ἸΠῚΘῚΦῚ: Arundo.
 ἸΔῚΦῚ: Stimulus. ΦῚΔῚΦῚ: Mixtura. ἸΠῚΝῚΤῚ: Feria tertia hebdomadis.

Huc pertinent alteram radicalem geminantia, ut:

ἸΦῚῚ: Pavimentum. ἸΔῚΔῚ: Pullus, Fœtus.

Adjectiva quatuor literarum.

ἸΝῚΖῚ: Contrarius. ἸΝῚΤῚΘῚ: Fortis, validus. ἸΖῚΝῚῚ: Crudelis.

Quinque literarum paucissima dantur, ut:

ἸΖῚΦῚΛῚ: Ovum. Luc. XI, 12. ḐῚΦῚΝῚΛῚ: Coriandrum.

15 Hucusque fuerunt *Nuda*; sequuntur jam *Aucta*, & quidem ab initio tantum, præmissâ literâ Ὶ:

A Biliteris derivata sunt:

ῚΜῚ: Poculum vel vasculum quodvis, quo quid hauritur; in specie *Fistula Nico-*
tiana. Sabackspseiffe. ῚΜῚΦῚ: Potus, à ῚΜῚ: Bibit.
 ῚΛῚΤῚ: Novacula. à ῚΛῚΜῚ: Rasit.

A trilateris derivata, ut:

ῚΠῚΡῚῚ: Operculum. ῚΖῚΡῚῚ: Urbs. ῚΖῚΦῚῚ: Lecythus.
 ῚΖῚΡῚ: Via. ῚῚῚ: Typus, ex, gr. Aurifabri.
 ῚΖῚῚ: Lectus.

A defectivis prima Ὶ: derivata, quæ litera later in vocali septimi Ordinis O. ut:

ῚΦῚΜῚ: Mortarium, rectius quàm ῚΦῚΜῚ: à ῚΦῚΜῚ: *Tutudis* in mortario.
 ῚΖῚΡῚ: Lima. à ῚΖῚΡῚ: ut videtur.

16 Aucta in fine tantum litera Ὶ:

ΦῚΛῚῚ: Annulus. ῚΝῚΔῚῚ: Crumena. ῚΟῚῚ: Gigas.
 ῚΜῚΖῚῚ: Furfur. ῚΦῚῚῚ: Olla. ΦῚῚῚ: Pellis.
 ῚΟῚῚῚ: Exilium.

Datur tamen etiam desinens in Ὶ: ut:

ῚΛῚῚῚ: Salutatio. ab Æthiopico ῚΛῚῚῚ: Pax.

Lib. III.
C. II. III.

Quædam nomina concreta qualitatis augentur literâ φ : in fine, & desinunt in *âm.* ut: 17

$\varphi\Delta\eta\varphi$: Pulcher. Formosus. à $\varphi\Delta\eta$: Forma.

Quæ verò syllabâ $\zeta\tau$: & $\tau\zeta$: in fine augentur, ea habebis capite sequente.

Quadrilitera in fine aucta.

$\acute{\alpha}\zeta\acute{\alpha}\lambda\tau$: Hebr. $\alpha\lambda\psi\omega$. Catena.

$\eta\zeta\tau\zeta\tau$: Verruca.

$\kappa\zeta\varphi\zeta\zeta\tau$: Rana.

$\tau\acute{\iota}\zeta\tau\zeta\tau$: Allium, vel Cepe.

$\acute{\alpha}\zeta\acute{\iota}\alpha\tau$: Barba.

$\kappa\zeta\tau\acute{\iota}\alpha\lambda\tau$: Lacerta.

$\varphi\zeta\varphi\zeta\tau$: Pugillus. Ital. Pizzicata.

$\tau\acute{\iota}\zeta\tau\acute{\iota}\zeta\tau$: Supercilium.

Et hæc terminatio quarti Ordinis occurrit, ut:

$\varphi\zeta\alpha\alpha\tau$: Crumena.

Aucta ab initio & in fine.

Nomina Instrumenti assumunt φ : ab initio, & τ : vel ρ : in fine.

A Biliteris derivata sunt:

$\varphi\acute{\alpha}\tau\tau$: Subula. à $\acute{\alpha}\tau$: Suis. $\varphi\zeta\tau\rho$: Follis. à $\zeta\tau$: Flavus.

A trilateris derivantur:

$\varphi\rho\eta\rho$: Contr. pro $\varphi\rho\eta\eta\rho$: Pignus. $\varphi\theta\tau\tau\rho$: Obturaculum.

$\varphi\zeta\tau\zeta\rho$: Radula. à $\zeta\tau\zeta\tau$: Rasit. Fricuit. Schaben.

$\varphi\phi\lambda\tau\rho$: Claustrum.

$\varphi\chi\zeta\alpha\rho$: Ascia.

$\varphi\acute{\alpha}\tau\zeta\rho$: Mensura, q. d. Instrumentum mensurandi.

$\acute{\alpha}\tau\acute{\iota}\tau$: $\pi\rho\omega\tau\acute{\omicron}\tau\upsilon\pi\omicron\nu$. $\pi\rho\omega\tau\acute{\omicron}\rho\alpha\varphi\omicron\nu$. vulgò Originale.

C A P U T III.

De Specie Nominum.

P Rimitiva sunt $\acute{\alpha}\theta$: Vir. $\acute{\alpha}\tau$: Fœmina. $\eta\varphi$: Præses provincie. 1
Derivativa sunt vel *Verbalia*, vel *Nominalia*; tam Substantiva, quam Adjectiva.

Substantiva *Verbalia* denotant:

I. *Actorem*, quæ hîc, ut Æthiopicè, desinunt in I. ut $\lambda\lambda\alpha$: Mulio, q. d. Frenator jumentorum. ab Æthiop. $\lambda\tau\varphi$: Frenavit. 2

Sic $\varphi\tau$: Pulsator instrumenti alicujus. *Musicus instrumentalis*.

$\zeta\tau\zeta$: Examinator. Ital. *Offervatore*. sic scribitur in Vocab. Gregorii.

II. *Actionem*; quæ enim Latinè desinunt in IO, hîc desinunt in τ : ut à $\varphi\tau$: Pulsavit. 3
fit $\varphi\tau\tau$: Pulsatio tympani vel alius instrumenti.

Item in A. quarti Ordinis, ut:

$\zeta\tau\zeta$: Examen. Specimen. Eine Probe.

Denominativa sunt:

Nominalia abstracta, ab adjectivis derivata, quæ desinunt in $\zeta\tau$: ut: 4

$\varphi\phi$: Calidus.

$\varphi\phi\zeta\tau$: Caliditas.

$\rho\zeta\phi$: Siccus.

$\rho\zeta\phi\zeta\tau$: Siccitas.

$\kappa\zeta\varphi\alpha$: Humidus.

$\kappa\zeta\varphi\alpha\zeta\tau$: Humiditas.

$\tau\zeta$: Bonus.

$\tau\zeta\zeta\tau$: Bonitas.

Reperitur quidem etiam $\varphi\phi\tau$: $\rho\zeta\phi\tau$: $\kappa\zeta\varphi\alpha\tau$: & alia his similia; sed forma hæc est Æthiopica.

Ultima longa in sextum Ordinem transfertur, ut:

$\acute{\alpha}\tau$: Bonus.

$\acute{\alpha}\tau\zeta\tau$: Bonitas.

$\eta\zeta$: Pauper.

$\eta\zeta\zeta\tau$: Paupertas.

$\omega\zeta\rho\zeta$: Veneficus.

$\omega\zeta\rho\zeta\zeta\tau$: Veneficium. Necromantia.

Et

Et ab adjectivis Æthiopicis derivata, ut:

Lib. I II.
C. III & IV.

ክብር: *Honoratus.*

ክብርኒት: *Dignitas, Nobilitas.*

ደቀይ: *Ægrotus.*

ደቀይት: *Infirmitas. Ægrotudo.*

5 A substantivis derivata desinunt in ኛ: *Literâ finali Ṭ: è sexto Ordine in primum translata; ut ex abstractis fiant concreta, personæ qualitatem denotantia, ut:*

ኃጢአት: *Peccatum.*

ኃጢአተኛ: *Peccator.*

አኒት: *Veritas.*

አኒተኛ: *Verax.*

ገዕዝት: *Exilium.*

ገዕዝተኛ: *Exul.*

ቆኝአት: *Invidia.*

ቆኝአተኛ: *Invidus.*

ትዕቢት: *Superbia.*

ትዕቢተኛ: *Superbus.*

6 Eodem modo terminantur officia Virilia, ut:

አቃጠኛ: *Piscator.*

ሕረኛ: *Pastor.*

ሕጥኛ: *Sponsus.*

ዐጻጻፀኛ: *Depositarius. Protector.*

Etiam ታ: quarti ordinis in primum transfertur, ut:

አዎቢታ: *Obstinatio.*

አዎቢተኛ: *Obstinatus.*

Voces ተ: finali carentes illud assumunt, ut:

ሠራ: *Opificium.*

ሠራተኛ: *Opifex.*

ሕጻዎ: *Morbis.*

ሕጻዎተኛ: *Morbofus. Æger.*

7 Diminutivis æquæ ac Augmentativis Habessinici carent, ea verò per adjectiva ታኛገ: *Parvus*, & ታላቅ: *Magnus*, significant, ut:

ታኛገ: አቆጻዶ: *Parvus uter, utriculus.*

ታላቅ: አቆጻዶ: *Magnus uter.*

ታኛገ: ቤት: *Domuncula, das Häußgen.*

CAPUT IV.

De Nominibus Adjectivis Numeralibus,

quæ mihi Gregorius descripsit hęc pactõ:

አስጻተ: ታላቅ: በአዎኝርኛ: h. e.

Nomina Numerorum Amharicè.

I Cardinales numeri ad quæstionem *Quot?* sunt sequentes:

፩	1. አኝዶ: <i>Unus. F.</i>	አኝዶት: <i>Una.</i>	፲፮	16. ሀሠራ: ከዶከት: <i>Sedecim.</i>
፪	2. ታላት: <i>Duo. Due.</i>		፲፯	17. ሀሠራ: ሰብሳት: <i>Septendecim.</i>
፫	3. ሦስት: <i>Tres. Luc. XI, 5. tria.</i>		፲፰	18. ሀሠራ: ከዎኝት: <i>Octodecim.</i>
፬	4. አርሀት: <i>Quatuor.</i>		፲፱	19. ሀሠራ: ከሕጠኝ: <i>Novendecim.</i>
	Communiter አራት:		፳	20. ኹዶ: <i>Viginti.</i>
፭	5. ኝዎስት: <i>Quinquè.</i>		፳፩	21. ኹዶ: አኝዶ: <i>Viginti unum.</i>
፮	6. ከዶከት: <i>Sex.</i>		፳፪	22. ኹዶ: ታላት: <i>Viginti duo.</i>
፯	7. ሰብሳት: <i>Septem.</i>		፳፫	23. ኹዶ: ሦስት: & ita portò.
፰	8. ከዎኝት: <i>Octo.</i>			ገሉ: ታላቅ: ገዎከ: <i>Omnes numeri hoc pactõ procedunt, Gregorius ait.</i>
፱	9. ከሕጠኝ: <i>Novem.</i>		፳፬	30. ሠላሳ: <i>Triginta.</i>
፲	10. ሀሠር: <i>Decem.</i>		፳፭	40. አርጊ: Æth. አርብሀ: <i>Quadraginta.</i>
፲፩	11. ሀሠራ: አኝዶ: <i>Undecim.</i>		፳፮	50. ኝዎሳ: <i>Quinquaginta.</i>
፲፪	12. ሀሠራ: ታላት: <i>Duodecim.</i>		፳፯	60. ከዶከት: <i>Sexaginta.</i>
፲፫	13. ሀሠራ: ሦስት: <i>Tredecim.</i>		፳፰	70. ሰብሳት: <i>Septuaginta.</i>
፲፬	14. ሀሠራ: አራት: <i>Quatuordecim.</i>			
፲፭	15. ሀሠራ: ኝዎስት: <i>Quindecim.</i>			

፳፱

Lib. III.
C. V. & VI.

፳ 80. ስዓጊፆ፡ *Octoginta.*

፺ 90. ዘሐጠፍ፡ *Nonaginta.*

፻ 100. ሞአቶ፡ *Centum.*

፳፻ 500. ንግስተ፡ ሞአቶ፡ *Quingenta.*

፲፱ 1000. ፲ሐ፡ *Mille.* Gregor. አለፋ፡
ጠሀረብ፡ i. e. Arabicè ألف.

፲፱፻ 10000. ሀሠር፡ ፲ሐ፡ *Myrias.* Gre-
gorius: ሀሠረ፡ አለፋ፡ ጠሀረብ፡
Decies mille. عشرين ألف. Arabicè.

Ordinales numeri ad quæstionem *Quotus?* sunt sequentes: 2

1. ሐንዶ፡ *Primus.*

2. ዶገዳ፡ *Secundus.*

3. ሠስተ፡ *Tertius.*

4. አራተ፡ *Quartus.*

5. ንግስተ፡ *Quintus.*

6. ስፆስተ፡ *Sextus.*

7. ስፊስተ፡ *Septimus.*

8. ስግስተ፡ *Octavus.*

9. ዘሐጠፍ፡ *Nonus.*

10. ሀሠረ፡ *Decimus.*

11. ሀሠረ፡ ሐንዶ፡ *Undecimus.*

12. ሀሠረ፡ ዶገዳ፡ *Duodecimus.*

13. ሀሠረ፡ ሠስተ፡ *Decimus tertius.*

14. ሀሠረ፡ አራተ፡ *Decimus quartus.*

15. ሀሠረ፡ ንግስተ፡ *Decimus quintus,*
& ita porro.

20. ንዎ፡ *Vigésimus.*

30. ሠላሳ፡ *Trigésimus.*

40. አርባ፡ *Quadragesimus.*

50. ንግስተ፡ *Quinquagesimus, &c.*

Distributivi, ad interrogationem *Quoteni?* repetitione 3
ejusdem numeri significantur, ut:

ሐንዶ፡ ሐንዶ፡ *Unus, unus.* id est: *Singuli.*

ኦለ፡ ኦለ፡ *Duo, duo,* i. e. *Bini.*

CAPUT V.

De Genere Nominum.

Inanimata genere prorsus carere videntur, ut in lingua Anglica, Persica, & ferè in Æthiopi- I
ca; at *sexum habentia* masculino & fœminino genere in nonnullis verborum personis distin-
guuntur, ut in Paradigmatibus ostensum est; In *nominibus* verò non aliter quàm appositio-
ne vocabulorum ወንድ፡ vel ሰው፡ *Vir,* & ሴት፡ *Fœmina,* ut: ወንድ፡ ግርኝ፡፡ vel
ወንድ፡ ግርፆ፡ *Servus, Mancipium.* ሴት፡ ግርኝ፡ ሴት፡ ግርፆ፡ *Serva, ancilla.* In tan-
tum, ut etiam nonnunquam Æthiopica nomina masculina, à fœmininis sic distinguere so-
leant, ut: ቀናኢ፡ ሰው፡ *Zelotypus.* ቀናኢ፡ ሴት፡ *Zelotypa* fœmina. Interdum etiam per
verba fœminina sic distinguuntur, ut: ተረጋጋ፡ ነገረት፡ ዘዓዋ፡ ነገረት፡ *Voluptuosa*
erat, scortatrix erat, ubi nomen est masculinum, verbum verò fœmininum.

Animalium nomina pleraque *Epicœna* sunt, ideoque per አውራ፡ *Mas,* & አንስተ፡ *Fœ-* 2
mina, discernenda sunt, ut:

አውራ፡ ዶር፡ *Gallus.*

አንስተ፡ ዶር፡ *Gallina.*

ብረ፡ *Bos.*

አውራ፡ ብረ፡ *Taurus.*

አንስተ፡ ላዎ፡ *Vacca.*

አንስተ፡ ግዕ፡ *Ovis.*

Neutra Adjectiva Substantivè hîc non accipi, ex eo colligo, quod ubi Æthiopicè in Ora- 3
tione Dominicâ habetur: *Libera nos à malo,* ibi Gregorius vertit: ነቢስ፡ ነገር፡ *à malâ re.*

Numeralia Cardinalia, exceptô ሐንዶ፡ sunt communia.

CAPUT VI.

De Numero Nominum.

Numerus Nominum duplex est: *Singularis* & *Pluralis*; Duali carent. 1
Pluralis unam tantùm formam observavi, tam masculinorum, quam fœminino- 2
rum, in ስፊ. ut:

ወንድ፡ *Vir.*

ወንዶች፡ *Viri.*

ሴት፡ *Fœmina.*

ሴቶች፡ *Fœminæ.*

ገብዘ፡ *Hypocrita.*

ገብዞች፡ *Hypocritæ.*

Neque

Neq; tantum eorum, quæ in sextum, sed etiam quæ in quartum ordinem terminantur, ut : Lib. III. C. VII.

ፊላሮፕ : Cognatus.

ፊላሮፕቶ : Cognati.

3 Multæ tamen voces Æthiopice Pluralia quoque Æthiopica retinent, ut : ገገሠ : Terra Reges. ቃላት : Voces occulta, vulgò Cifra. Quamvis Amharicò more composita ; ut à ገገሠ : Discipulus. fit, retentò singulari primæ vocis, ገገሠቶ : pro quo Gregorius bis scripsit : ገገሠቶ : Discipuli. Luc. XI, 1. & similia ; quæ studiosus hujus linguæ ex Æthiopiismo cognita habere debet.

4 Imò, quasi Nomina numeros planè non haberent, singularem cum plurali verbi Substantivi defectivi ማህ : Sum, construunt ; ut : ማህ እኛ : Peccator sumus. pro ማህ እኛቶ : Aliud exemplum habes in Syntaxi. Lib. VI. Cap. I. n. 10.

CAPUT VII.

De Declinatione Nominum.

1 Declinatio Nominum in hac lingua ope literarum servilium P : & A : præfixarum peragitur ; Casus enim propriè dictos non habent, præter Accusativum, qui desinit in ን : Illos tamen nos perspicuitatis gratiâ nostrò more hîc dabimus. Una autem omnium nominum est declinatio, tam masculinorum quàm fœmininorum, ut sequitur :

	Singul.	Plur.
N.	ፊላሮፕ : Vir, Homo.	ፊላሮፕቶ : Viri.
G.	ገገሠ : viri.	ገገሠቶ : virorum.
D.	ለፊላሮፕ : viro.	ለፊላሮፕቶ : viris.
A.	ፊላሮፕን : virum.	ፊላሮፕቶን : viros.
V.	ፊላሮፕ : vir.	ፊላሮፕቶ : viri.

Sic Fœmininum.

	Singul.	Plur.
N.	ሴታ : Fœmina.	ሴታቶ : Fœminæ.
G.	ገሴታ : fœminæ.	ገሴታቶ : fœminarum.
D.	ለሴታ : fœminæ.	ለሴታቶ : fœminis.
A.	ሴታን : fœminam.	ሴታቶን : fœminas.
V.	ሴታ : fœmina.	ሴታቶ : fœminæ.

Sic etiam Adjectiva ለሰ : Malus. ለሰቶ : Mali. Luc. XI, 13.

Nota.

3 Accusativus assumit ን : quæcunque etiam vocalis præcesserit, ut : ማህን : Serpens. ማህን : serpentem. ገገሠን : Lapis. ገገሠን : Lapidem. Luc. XI, 11. Sic & Pluralia Æthiopica in an. assumto ን : ut : ማህን : Vivi. ማህን : Vivos. Symb. Apost. art. 2.

4 Ista Accusativi nota vulgò negligitur in vocabulis merè Æthiopicis, & nonnullis Amharicis; ut cum dicunt :

አንጸ : አሳት : Affer ignem, non አሳትን :

ጸሎት : አስተማረኝ : Orationem doce nos. Luc. XI, 1. Nisi accedat affixum, ut ;

ጸሎቱን : አስተማረኝ : Orationem suam cum absolvisset. Ibid.

Amharica sunt : ገገሠን : ገገሠን : Portamque clausimus. Luc. XI, 1.

ገገሠን : ገገሠን : Portam pulsate. Ibid. ሃ. 9.

ሰን : ቀን : ገገሠን : Bonum diem det illi.

Sic : ሰን : ለሰቶ : ገገሠን : Bonam noctem det illi.

ገገሠን : ገገሠን : ገገሠን : Panem qui petierit ab eo. Luc. XI, 11.

ገገሠን : ገገሠን : ገገሠን : Piscem si petierit ab eo. ibid ሃ. 12.

ገገሠን : ገገሠን : ገገሠን : Murem cepit. de quibus plura in Syntaxi. Lib. VI. Cap. I.

5 Accusativus etiam more Æthiopico regitur, ope suffixi tertia persona sequente ለ : ut in Syntaxi docebitur. Lib. VI. Cap. I. n. 7. Exprimitur quoque præfixo P : & suffixo ን : ut :

ገገሠን ለኛ : ቃላት : አልአንኝን : Ista verba non reperi. Greg.

Sic : ገገሠን ለኛ : Dominum Deum O. M.

ገገሠን ለኛ : ገገሠን ለኛ : Ut contemplaretur formam suam.

F

Termin-

Terminatio *Vocativi*, ut in nonnullis vocabulis Æthiopicis, ita hîc quoque in usu esse videtur; nam in Alyarezii Itinerario Æthiop. cap. 99. reperitur *Abeto, Abeto*: አቤተ: አቤተ: *Domine, Domine.* à Nominativo አቤተ:

CAPUT VIII.

De Motione & Comparatione.

Substantiva hîc non moventur, nam (ut supra cap. 5. de genere docuimus) non terminatione, sed appositione, si de hominibus agatur, ባደገ: *Vir*, vel ሴተ: *Fœmina*: Si de aliis animalibus, አጭራ: *As*, vel አንስተ: *Fœmella*, distinguuntur. At Æthiopicorum vocabulorum *motio* sæpè retinetur, ut: ሰአሊ: *Orator*. infœm. ሰአሊተ: ut: ሰአሊተ: ጭረተ: *Imploratrix gratiæ*, quæ gratiam orat. Greg. Carm. Nec non peregrinorum; ut: ጭረተ: *Monachus*. ጭረተ: *Monacha*. Id etiam in Adjectivis obtinet, ut: ሰጭረተ: *Cœlestis*. Solum ስንደ: *Unus*, facit: ስንደተ: *Una*. Et tamen reperio ስንደ: ሴተ: *Quedam fœmina*. Ein Weib.

Comparationis gradus nondum reperi, nisi quod præpositio ከ: *Præ*, efficiat comparativum; ut ከሰአሊተ: ጭረተ: *Sapientior præ Salomone*. ጭረተ: ሰጭረተ: *Optime bonum*, Italicè *Buonissimo*; sed gradus tantùm intensus est; Gallis *Tres bon*.

CAPUT IX.

De Figura.

Composita, ut in Lingua Æthiopica, ita & hîc sunt rarissima; & ferè ea tantùm, quæ ex Lingua Æthiopica fluxerunt, ut, sicuti paulò ante docuimus, ex ባደገ: *Puer*, & ጭረተ: *Psalms*, faciunt compositum ባደገ ጭረተ: *Discipulus*. in Plurali: ባደገ ጭረተ: *Discipuli*, q. d. *Pueri Psalmorum*, quia institutionem puerorum à *Psalms* ordiuntur.

FINIS LIBRI TERTII.

GRAMMATICÆ
AMHARICÆ

LIBER QUARTUS,

DE PRONOMINIBUS.

Quæ vel *separabilia* seu absoluta sunt, vel *inseparabilia*.

CAPUT I.

De Pronominibus Personalibus absolutis.

Pronomina personalia absoluta planè declinantur ut Nomina, nimirum ope præfixorum P: I & ለ: In accusativo quoque terminantur in ን: Ea verò sunt: አኔ: *Ego*. አንተ: *Tu*. አርሱ: *Ille*.

Pronomen primæ personæ, *EGO*, Communis generis est, ut:

	Singularis.	Pluralis.
Nom.	አኔ: <i>Ego</i> .	አኛ: <i>Nos</i> .
Gen.	ሞአኔ: <i>Mei</i> .	ሞአኛ: contr. ሞአኛ: <i>Nostrum</i> .
Dativ.	ለአኔ: contr. ለኔ: <i>Mibi</i> .	ለአኛ: contr. ለኛ: <i>Nobis</i> .
Accus.	አኔን: <i>Me</i> .	አኔን: <i>Nos</i> .
Vocativo	caret.	

Nota.

Nota.

- 2 1. Genitivus **P'K'k'**: usurpatur etiam pro possessivo *Mens*.
2. *Dativum* Singularem **Δ'z'**: *Mihi*. & pluralem **Λ'z'**: *Nobis*. quare inter affixa.

3 Pronomen secundæ personæ **T'v'**,
Singularis.

Mascul.		Fœm.
Nom. Δ'z't' :	<i>Tu</i> .	Δ'z't' :
Gen. P'Δ'z't' :	<i>Tui</i> .	P'Δ'z't' :
Dat. Λ'Δ'z't' : contr. Δ'z't' :	<i>Tibi</i> .	Λ'Δ'z't' :
	Δ'z'n' : vide inter affixa.	
Acc. Δ'z't'z' :	<i>Te</i> .	Δ'z't'z' :
Voc. Δ'z't' :	<i>ô Tu</i> .	Δ'z't' :

Pluralis Communis.

Nom. z'Δ'z't' : <i>Vos</i> .
Gen. P'z'Δ'z't' : <i>vestrum</i> .
Dat. Λ'z'Δ'z't' : <i>vobis</i> .
Acc. z'Δ'z't'z' : <i>vos</i> .
Voc. z'Δ'z't' : <i>ô vos</i> .

4 Pronomen tertiæ personæ **I L L E**.
Singularis.

Nom. z'c'it' : <i>Ille</i> .		z'c'it'p' : <i>Ille</i>
Gen. P'z'c'it' :	<i>illius</i> .	P'z'c'it'p' :
Dat. Λ'z'c'it' :	<i>illi</i> .	Λ'z'c'it'p' :
Acc. z'c'it'z' :	<i>illum</i> .	z'c'it'p'z' : <i>illum</i> .
Vocativo caret.		

Pluralis Communis.

Nom. z'c'it'p' : & z'c'it'z' : <i>Illi, illa</i> .
Gen. P'z'c'it'p' : <i>illorum, illarum</i> .
Dativ. Λ'z'c'it'p' : <i>illis</i> .
Accus. z'c'it'p'z' : <i>illos, illas</i> .

CAPUT II.

De Pronominibus Demonstrativis.

I **D**emonstrativum propinqui **E'z'n'**: *Hic, hoc*. & **H'z'n'**: *Iste, istud*. Ital. *Questo*, eodem modo declinatur.

Singularis.

Mascul.		Fœm.
Nom. E'z'n' : & H'z'n' : <i>Hic, hoc</i> .		H'z'n't' : <i>Ista</i> .
Gen. P'E'z'n' : & P'H'z'n' : <i>hujus, istius</i> .		P'H'z'n't' :
Dat. Λ'E'z'n' : & Λ'H'z'n' : <i>huic, isti</i> .		Λ'H'z'n't' :
Acc. E'z'n'z' : & H'z'n'z' : <i>hunc, hoc</i> .		H'z'n't'z' : <i>istam</i> .

Pluralis Communis.

Nom. z'Λ'H'z'n' : <i>Isti, ista</i> .
Gen. P'z'Λ'H'z'n' : <i>Istorum, istarum</i> .
Dat. Λ'z'Λ'H'z'n' : <i>istis</i> .
Acc. z'Λ'H'z'n'z' : & P'z'Λ'H'z'n'z' : <i>istos, istas</i> .

Lib. I V.
C. III & IV.

Demonstrativum *remoti* P: Ille. Ital. Quello.

2

	Mascul.	Singularis.	Fœminin.
Nom.	P: Ille, illud. Æth. ḤṬṬ:		Pṫ: & Ḥṫ: Ma.
Gen.	P.P: illius.		PḤṫ:
Dat.	Λ.P: illi.		ΛḤṫ:
Acc.	Pṫ: illum, illud.		Pṫṫ: illam.

Sic reperi: Pṫ: & ille. Luc. XI, 7. Et utrumque demonstrativum in accusativo, ut:
Pṫṫ: Ḫ.P: Pṫ: Istum, vel illum.
Pluralis Communis.
Nom. Ḫ.Λ.H.P: Illi, illa.
Gen. PḪ.Λ.H.P: illorum, illarum.
Dativ. ΛḪ.Λ.H.P: illis.
Accus. Ḫ.Λ.H.Pṫ: vel Ḫ.Λṫ: illos, illas.

CAPUT III.

De Pronominibus possessivis; relativis,
& interrogativis.

U Num tantum pronomen *possessivum* absolutum hucusque mihi occurrit; videlicet Ḫ.P: 1
vel ḫ.P: *Mens*. Et quidem in *Vocativo*, ut: Ḥṫ: ḫ.P: Ḫ.Λ.Δ: ḫ.P: *Rex mi, pu-*
illa mea. Voces inclamantium Regis misericordiam. Ḫ.T: Ḫ.P: *Domine mi*. Luc.
XI, 1. quod aliàs per Genitivum primæ personæ PḪṫ: *mei*, exprimitur. Idque etiam imitan-
tur reliqua pronomina personalia, ut: PḪṫṫ: *Tuus*. PḪ.C.ṫ: *Illius*. Cætera quære inter
affixa.

Relativum P: *Qui, quæ, quod*. Ital. *Il quale*. Æthiopicè H: utriusque generis & nume- 2
ri est.

Dativus Λ: simul continet relativum, ut: Λ.ṫ.T: *Illi qui* pulsaverit, Luc. XI, 10. Λ.P.ṫ.
Ḫ.T: *Illis, qui petunt hoc*; seu *petentibus id*. Luc. XI, 13.

Accusativum Pṫ: relativi P: sic divisum reperi, : ṫ.ṫ.ṫ.ṫ: P.T.ṫ.ṫ.ṫ: *Resice-*
re id quod perforatum est.

Reliqui casus per suffixum Ḫ: determinantur, ut mox in doctrina de suffixis docebitur.

Interrogativum est Ḫṫ: *Quis?* & ṫ.ṫ: *Quæ?* quid: ṫ.ṫ: Ḫ.ṫ: *Quæ res?* 3
Ḫ.ṫ.Ḫ: *Quis est?* & ṫ.ṫ.Ḫ: *Quid est?* vide supra Can. I.

CAPUT IV.

De Pronominibus inseparabilibus, sive affixis.

P Pronomina *inseparabilia affixa*, tam personalia quam possessiva, sunt sequentia: 1
Communia *primæ personæ*; quæ verbis affiguntur, sunt:

ṫ: Æthiop. Ḫ: *Mei, me*.

Δṫ: *Mihi*. Ḫ.P.P.ṫ.Δṫ: *Misisti mihi*. ṫ.Ḫ.Ḫ.Δṫ: *Scribetis mihi*.

Nominibus affiguntur sequentia:

E. quinti Ordinis literæ sexti Ordinis annexum Latinè exponitur: *Meus, mea,*
meum, ut: Ḫ.ṫ.P.ṫ: *Frater*. Ḫ.ṫ.P.ṫ: *Frater meus*. Ḫ.ṫ: *Soror*. Ḫ.ṫ: *soror mea*. Ḫ.P.ṫ:
Amicus. Ḫ.P.ṫ: *Amicus meus*. Si verò vocabulum desinat in I, vel A, tunc suscipiendo hoc
affixo assumit literam P: ut Ḫ.P.ṫ: *Dominus, Herus*. Ḫ.P.ṫ: *Domine mi*. Ḫ.ṫ.P: *Solus ego*.

Suffixa secundæ personæ tam personalia quam possessiva, quæ, secus ac apud Latinos, genus 2
personæ ad quam sermo est, sequuntur, ut in Syntaxi dicetur. Cap. III. §. III.

Mascul.

Fœmin.

ṫ:

Tui, te, Latinè *tuus, tua, tuum*.

ṫ:

Δṫ:

Tibi.

Ḫ.ṫ:

ut puto, quia
nondum occurrit.

Affixa

- 3 Affixa tertiæ personæ in verbis : Lib. IV. Cap. IV.
 ወ & ወ: Illi, illum. ቀ & ቀት: ለቀት: Illi, illam. ut አ ለወ: Dixit illi. Luc. XI, 1.
 Sic: ጸጋቸ: Donavit ei.
 የጸጋሰቀት: Fluxit illi (sanguis)
 ወሐረቀት: Misertus est illius.
 ለወ: ex uno exemplo colligo sic dici eodem modo ac ለኛ: & ለኛ: ut ኛት: ለተወወ:
 Ubi reliquit illum? interposito verbo ተወ:
- 4 In nominibus : masc. U vel O. fœm. ቀ: ut :
 ጸለቱ: Orationem suam. Luc. XI, 1. ወደደ: Amicus ejus. ኃቱ: Soror ejus.
 አለቅሱ: Luctus ejus. ኃዘኛ: Tristitia ejus. ወልክሳቀ: Forma ejus.
 ተ: Pro neutro Illud. reperi, ut: ስደደ. ተ: ለኛ: Mittite illud mihi. አለቀሞኛ
 ተወ: Non vidi illud. Æth. አ.ር.አ.ክወ:
 Pluralis Communis.
- 5 ኛ: Nos. ለኛ: Nobis. ut: ደኛጸ: ለኛ: Adveniat nobis. Luc. XI, 2.
 ትኛ: Noster. ኃ.ተ.ትኛ: Dominus noster.
 ትኛ: Vester. Præcedente scilicet A. quarti Ordinis, ut: ኃገራ. ትኛ: Lingua
 vestra, ut in Syntaxi de affixis nominum docebitur Lib. VI. cap. 3.
 ቀትኛ: & ለትኛ: Vobis, vos.
 ቀኛ: Illis, illos, illas. sequente scilicet ለ: ut dicitur in Syntaxi Lib. VI. Cap. I. n. 7.
 ለኛ: pro ለቀኛ: Illis. ut: ወለኛላኛ: respondit illis. Luc. XI, 1. 2.
- 6 Pro Æthiopico ደርኛወወ: Aperient ei Luc. XI, 10. reperio Amharicè ደኛ ፋቱላ
 ተላ: ubi ደኛ ፋቱ: significat Aperient; Quid verò sit ለተላ: nondum reperi.
 Doctrinam de infertione pronominum inseparabilium in ipsa verba, reperies in Syntaxi. Lib.
 VI. cap. 3.

GRAMMATICÆ AMHARICÆ

LIBER QUINTUS,

DE PARTICULIS.

Nempe: Adverbiis, Præpositionibus, Conjunctionibus & Interjectionibus, quæ pro diversa significatione in diversis Oratio-
 nis partibus collocantur; Nimirum una eademque vo-
 cula, vel litera, modo inter adverbia, modo inter præposi-
 tiones & conjunctiones reperitur.

CAPUT I.

De Adverbiis.

E A sunt vel Separabilia, vel Inseparabilia; utraque primo loco trademus, deinde conside-
 rabimus n. 9. Speciem, & n. 10. Figuram eorum.

Separabilia sunt:

Affirmandi & annuendi: ስኝወ: Utrique. Luc. XI, 13.

Dubitandi. ኃኝደ: Forsitan. Æthiop. ኃኝደወ:

F 3

Inten-

Lib. V.
Cap. I.

Intendendi. አንድገጥ፡አብዛኛቶ፡ Quanto magis. Luc. XI, 13. ረ.ገ. 4.ገ.፡ Mul-
tò magis vel minus, prout sensus poscit.

Interrogandi. ለወን፡ Quare? vel በአንተ፡ ወን፡ Ob quid? በወን፡ ነገር፡
Ob quam rem? ነገጥ፡ Ubi, quò? ነገጥ፡ Unde? q. d. ex ubi. አንድገጥ፡ & ወን፡ Quomodo?
ወን፡ Hebr. ומה Quando? አንድገጥ፡ ወን፡ Quantum tempus? i. e. Quamdiu? አንድገጥ፡
አንድገጥ፡ ወን፡ Ad quantum tempus? seu Quousque? Ubi nota, አንድገጥ፡ non tantum de tempore,
sed & de quavis alia quantitate interrogare, ut: አንድገጥ፡ ተለቆ፡ Quam magnus? & ita porro.

Loci.

Et quidem (1.) in Loco. ከገ፡ Hic. ወገ፡ Illic. አንድገጥ፡ ከገ፡ Hucusque.
በላጥ፡ Ante, antèrius. ኃላ፡ & በኋላ፡ Retrò, à tergo. ወንጥ፡ Intus.

(2.) Ad Locum. አንድገጥ፡ E regione. ወገ፡ Cis. ከገጥ፡ Circum. ከገጥ፡ Cir-
sumcirca. ወገ፡ Foris. Et composita plurima cum præpositione ከ፡ Ad; quam à Gre-
gorio per ä. Gall. Hai, pronunciari audivi, ut: ከከገ፡ ከከገ፡ Gall. Haizeya. Germ.
Häseja. q. d. Ad hic, i. e. Huc. ወገ፡ Illuc. Ital. Qua per qua. infra n. 11. ከገጥ፡ Huc
prope. Sinzu. ከገጥ፡ Sursum. ከገጥ፡ Deorsum. Sinunter. ከገጥ፡ Introrsum.
ከገጥ፡ Anterior. Antrorsum. ከገጥ፡ Retrorsum. ከገጥ፡ Ad dextram. ከገጥ፡ Ad
sinistram. Utraque vox Æthiopica est.

Aliàs Latina in orsum exprimuntur hic per præpositionem ወገ፡ Versus. Versum. ut ወገ፡
ላጥ፡ Antrorsum. ወገ፡ ኃላ፡ Retrorsum. ወገ፡ ቀን፡ Dextrorsum. ወገ፡ ገጥ፡ Sinistror-
sum.

(3.) De Loco. ከከገ፡ Inde, exinde. Symb. Apost. art. 2. ከከገ፡ ኃላ፡ Exinde,
retrò. Dahinden her. Item: Deinde.

Negandi. አ፡ vel አለ፡ Non. Vide inter inseparabilia.

Numeri. Adjectiva numeralia adverbialiter accipiuntur, ut: ወገ፡ Iterum, secu-
dum, i. e. secundâ vice. ወንጥ፡ Tertium. Tertio & ita porro.

Distributiva particula est አገ፡ quæ respondet Æthiopicis particulis fervilibus ለላ፡ &
በበ፡ ut: አገ፡ ወላ፡ Æthiop. ለላ፡ ወላ፡ Panis unicuique diei, seu singulis diebus
necessarius. Luc. XI, 3. አገ፡ ወገ፡ Æth. በበ፡ ከገ፡ Sensim. Pedetentim.

Optandi. Vide inseparabilia.

Qualitatis. በገ፡ Libenter. በገ፡ seu ገጥ፡ Bene. ut: በገ፡ አለ፡ Bene valeo.

Adverbia Linguarum vel Dialectorum desinunt in ኃ፡ ut: አንድገጥ፡ Amharicè. ወላ፡
Arabicè. de quibus infra.

Quantitatis. አንድገጥ፡ Quantum. ut: አንድገጥ፡ ተለቆ፡ In quantum possibile est.

ወገ፡ Parum, parumper. በወገ፡ Paucis, brevibus. አንድገጥ፡ Multum, Valdè.
ላጥ፡ Minus.

Remittendi. አገ፡ ወገ፡ አገ፡ ወገ፡ Æthiopicè በበ፡ ከገ፡ በበ፡ ከገ፡
Pedetentim, Paulatim. Ital. Pian, piano.

Similitudinis. አንድገጥ፡ Sicut. Æth. በበ፡ Idem habes paulò ante inter adverbia

Quantitatis. አንድገጥ፡ Æthiop. ከገ፡ Ita. Luc. XI, 2.

አንድገጥ፡ አንድገጥ፡ quare inter composita num. 11.

Temporis.

Et quidem (1.) Præsentis. አንድገጥ፡ Nunc, Jam. አንድገጥ፡ Adhuc. q. d. Nuncque.
Ital. Ancora. ወገ፡ Hodie አገ፡ ወላ፡ Quotidie. Or. Dom.

(2.) Præteriti. ወገ፡ Antea. ወገ፡ Idem; ut: ከከገ፡ ወን፡ ወገ፡
Multum temporis, i. e. Diu ante. ተለቆ፡ Heri.

(3.) Futuri. ኃገ፡ Cras. አንድገጥ፡ Usque. aliàs አንድገጥ፡ Donec.

(4.) Indefiniti. ወገ፡ Semper. ኃላ፡ ገጥ፡ Omni tempore. ወገ፡ Iterum.
ገጥ፡ አገ፡ Tempore quo, donec. ተለ፡ Cito, statim. አንድገጥ፡ አንድገጥ፡ pro አንድገጥ፡ አንድገጥ፡
nunc, hucusq. Si præcedat negativa in verbis, significat Nondum. ut: ከገጥ፡ አንድገጥ፡
አንድገጥ፡ Epistola mihi nondum venit.

Adverbia Inseparabilia nunc sequuntur.

በ፡ adhibetur ad Præteritum, loco imperfecti Subjunctivi, cum desideramus aliquid, ut:
በወገ፡ Utique amarem, id est: optarem. Æthiop. አንድገጥ፡

በ፡ quoque habes inter præpositiones.

ኃ፡ Affi-

Lib. V.
C.III, & IV. Usque.

Separabiles sunt: አንጾ: Sed. ወይ: Ant. ማን: Ut: postpositiva. አከከ: Ut. I

Inseparabiles sunt vel prefixa vel suffixa, ut: ሞ: ስ: ሲ: ስ: ፍ: ከ: ዣ: & similes.

Significatione autem sunt:

Adversativa. አንጾ: Sed. Verò. At. Si fortè præcedat ኘ: mutum, duas primas literas 2
per contractionem amittit, ut: አዎላንጾ: pro አዎላን: አንጾ: Libera nos autem Luc. XI, 4.

Causales. አንደ: Æthiop. ከፍ: Quòd. ለምድ: Quoniam.

Conclusiva. በአንተ: ከክ: Propter hoc. Propterea. አንከ. ሆከ: Ergo. Igitur. Luc.
XI, 13. Æthiop. አንከከ::

Conditionales. ማርፍ: Exceptò. ከርከል: Prater. Æthiop. አንከል: Praterquam, 3
nisi quòd. በይበል: Contractè. በበል: & ብበል: Idem. አንደኩን: Si. ut: ሞን:
ዎ: pro (ዎአ) ንጥኩ: አንደኩን: Gratiam reperero Si. Æth. ለአፍ: ለከብከ: 87:

Continuativa. ከ: Cum, postquam. ut: Orationem suam ከረጸፍ: Cum absolvis- 4
set. Luc. XI, 1. &c.

ጎ: vel ሲ: elisò ዎ: vel ኘ: respondet Æthiop. አፍ: Si, vel ስከ: Cum. ut:
ብአጠክ: Contr. ብጠክ: Cum clamavero. በለፍገፍ: pro በይለፍገፍ: Si pe-
tierit eum, vel ab eo. Luc. XI, 12. Sic በሠፍር: pro በይሠፍር: Si voluerit Deus; vel si
placuerit Deo. Utinam, si adverbialiter accipias.

ከ: Præfixum huc quoque pertinet; Æth. አንከ: Cum. Dum. ut: ከተረጸፍ: Cum
absolveris, scem. Carm. Greg.

Copulativa. ሞ: & ፍ: affixa respondent Æthiopico ኘ: Lat. que. Luc. XI, 7. Et, etiam, 5
quoque. ለዎዎክፍ: Voluntas tua quoque. በፍዎርፍ: Æthiop. በፍዎርኘ: In terra
quoque, i. e. & in terra. Luc. XI, 2. አርከፍ: Illeque. ib. ህ. 2. ለጠረ: ሆከፍፍ:
ዎዎር: Creator & cœli & terra. Symb. Apost. artic. 1.

ወ: Copulativum. Et. rarissimè & ferè tantum inter Æthiopica vocabula reperitur, ut:
ከፍዎር: ወዎር: Cœlum & terra.

Disiunctiva. ወይ: Vel, aut, sive; cum ሞ: Paragogico ወይፍ: Æth. አወ:

Finales, aliis Causales. ማን: Ut: ንጥ: ማን: Ingrediamur ut. Luc. XI, 4. 6
Est enim postpositiva, ut diximus.

አከከ: Idem. Ital. Accio. Uuff daß.

አንደ: አ: Æth. ከፍ: አ: Ut non. Ne.

Particula servilis ዣ: adhærens Futuro, illativa videtur. Ideo, idcirco. Et quidem post 7
verba motus; ut: Dico vobis, si non surrexerit ዎከፍ: ideo, vel in hunc finem, ut det ei,
Luc. XI, 8. ዎጸል: ዎረርዎክፍ: Veniet in hunc finem, ideo, ut iudicet, vel iudicaturus. Symb.
Apost. art. 2. Plura vide Cap. I. n. 10. inter Adverbia composita. Nescio tamen, annon sit parti-
cula assèverandi: Utique, Certò. & adhibeatur de re certò futura, vel reverà existente, quod ali-
quando usus docebit.

CAPUT IV. De Interjectionibus.

DAntur quædam Interjectiones, quæ cum verbis conjunctæ, certam emphasim designant, ut:
ዎፍ: St! Gall. Paix, paix là. i. e. Silentium! ut: ዎፍ: ማለት: q. d. St! dicere. I
Quasi Gallicè efferres. Paix dire. i. e. silere. Mira proflus Metallage, qui enim filet nihil
dicit. Æthiopes talia vocabula habent, ut: አሆ: በሂል: Æth. Oho dicere, i. e. assentiri, obedi-
re, quod equis tribuitur Jac. III, 3.

Approbantis, vel Laudantis. አንከ: Æth. አንደፍ: Euge. አንከ: አተክ:
Bene venisti. Germ. willkommen!

Blandientis. ኘኘ: Eja.

Comminantis, vel Dolentis. ዎይ: ዎይ: Va, ve! ዎይ: አል: Va dixit, id est,
Planxit.

FINIS LIBRI QUINTI.

GRAM.

GRAMMATICÆ AMHARICÆ

Lib. VI.
Cap. I.

LIBER SEXTUS, DE SYNTAXI.

CAPUT I.

De Syntaxi Verborum.

Et quidem I. de Constructione Verbi cum Verbo.

- 1 **I**nfinitivus Latinus in constructione cum alio verbo hîc exprimitur per *Futurum*, ut: **በወደ**
ደግሞ: **አሁን**: **የወይን**: *Optarem, ut sciam.* **ይደርስ**: **አይደለም**: *Venire non potest.* q. d. *ut veni-*
at, non potest. Ubi Æthiopes communiter adhibent suum *Subjunctivum* cum ellipsi *Conjunctionis*
finalis **ከ**: *Ut*; veletiam *Infinitivum*, ut: **አይደለም**: **አይደለም**: *Vellem scire.*
- 2 Imperfonale negativum **አይደለም**: *Impossibile est*, modò construitur cum *Futuro*, ut mo-
do dictum, modò cum *Infinitivo*, ut: **አይደለም**: vel **ለማይደለም**: **አይደለም**: *Ut colloquar, vel col-*
loqui impossibile est mihi. **አይደለም**: **አይደለም**: *Ut dem tibi, non est possibile mihi.* Luc. XI, 7.
- 3 Verbum **ነበረ**: *Fuit.* cum *Futuro* conjunctum *periphrasim* efficit *Imperfecti*, ut: **ነበረ**
ከል: **ነበረ**: *Stibio se tingebat* fœm. Vide supra Lib. II. C. 3. n. 4. & seqq.
- 4 Verbum **ሰጠ**: *Fuit.* *periphrasin Futuri participialis* efficit, ut: **ሰጠ**: **ሰጠ**: *Dabit,*
erit, i. e. *Daturus est.* Luc. XI, 13. ubi Æthiopicè simpliciter extat **ሰጠ**: *Dabit.*

II. De Syntaxi Verborum cum Nominibus.

- 5 Verba activa regunt nomina primò in *Accusativo*, ut: Num **ሰጠ**: **ሰጠ**: *Lapidem.* **ሰጠ**
ሰጠ: *Serpentem.* **ሰጠ**: *Scorpionem.* **ሰጠ**: *Dabit ei?* Luc. XI, 11. 12. Alia nomina
invariata manent, ut diximus Lib. III. Cap. 7. n. 4. Quæ verò, vel quando, præcisè docere nondum
possumus. Nam idem verbum **ሰጠ**: *Dedit.* mox reperitur cum *Nominativo* **ሰጠ**: **ሰጠ**:
ሰጠ: *Bonum donum dare.* ibid. v. 13.
- 6 Ubi nota, quod terminatio *Accusativi* **ን**: verbo sæpiùs annectitur, sive nomen præcedat,
sive sequatur, ut: **ሰጠ**: **ሰጠ**: **ሰጠ**: *Quis pulsat portam?* pro **ሰጠ**: **ሰጠ**: **ሰጠ**
ሰጠ: Sic: **ሰጠ**: **ሰጠ**: **ሰጠ**: *Perficere quam quis cogitavit rem.* i. e. *Executio-*
ni dare. **ሰጠ**: **ሰጠ**: pro **ሰጠ**: **ሰጠ**: *Alium ne vis?* At in *Pronominibus*
id non observatur, ut: **ሰጠ**: **ሰጠ**: *Hunc ne vis?*
- 7 *Secundo*; more Æthiopico per *affixum tertie personæ*, sequente **ለ**: præfixo, ut: Johannes
sicut **ሰጠ**: **ሰጠ**: **ሰጠ**: *docuit eos discipulos suos.* Luc. XI, 1.
- 8 *Infinitivus nominascens* non tanquam verbum, sed tanquam nomen, more duorum *Substan-*
tivorum construitur in *Genitivo*, qui præcedere interdum solet, ut:

ሰጠ: **ሰጠ**: *Aratio terra.* i. e. *Arare terram.*

ሰጠ: **ሰጠ**: *Commodatio suppellectilis.*

ሰጠ: **ሰጠ**: *Plantatio plantarum.*

ሰጠ: **ሰጠ**: *Cithara vel tympani pulsatio.* i. e. *Citharam*
vel tympanum pulsare.

- 9 Quod si *Infinitivus* in *Genitivo* construendus sit, tunc notam istius casus, nempe literam **ሰ**:
assumit, ut: **ሰጠ**: *Acuere.* **ሰጠ**: **ሰጠ**: q. d. *acuitionis lapis.* id est *Cos.*
- 10 *Nomina propria locorum* sine præpositione cum *Verbis* construuntur, ut: **ሰጠ**: **ሰጠ**:
In Dembea est. nisi mendosum sit.
- Nomina* cum anomalo **ኛ**: *Sum* constructa, in *Plurali* sunt *invariabilia*, ut: **ሰጠ**: **ኛ**:
Ignorans sum: in *Plurali* **ሰጠ**: **ኛ**: **ኛ**: *Ignorans* (pro *ignorantes*) *sumus*, *estis* & ita
porro. Conf. supra Lib. III. Cap. VI. n. 4.

Syntaxin Verborum cum *Pronominibus* affixis quære paulo post Cap. III.

G

CAP. II.

CAPUT II.

De Syntaxi Nominum.

Substantivum cum Substantivo rei diverse in Genitivo, qui regulariter hîc præcedit, construitur, ut: $\text{P}\text{O}\text{P}\text{P}:\text{O}\text{Z}\text{N}\text{C}:$ Columnabasis. $\text{P}\text{O}\text{U}\text{P}:\text{N}\text{T}:$ Mensa conclave, i. e. Cœnaculum. $\text{P}\text{Z}\text{T}\text{W}:\text{A}\text{P}:$ Regis filius; quod in Lingua Æthiopica secus est, ubi dicitur: $\text{O}\text{A}\text{P}:\text{Z}\text{T}\text{W}:$ Filius Regis.

At nomen aëtoris id non observat; dicitur quidem: $\text{P}\text{O}\text{X}\text{h}:\text{N}\text{T}:$ fusculi conclave, i. e. Culina; & tamen $\text{O}\text{X}\text{h}:\text{N}\text{Z}:$ fusculorum preparator. i. e. Coquus. sine P : reperitur. Nota hîc, quæ de Infinitivo nominascente cap. præcedente diximus, n. 8.

Adjectivum & Substantivum, si in Genitivo ponenda sint, prius poscit præfixam Genitivi nominam P : ut: $\text{P}\text{h}\text{A}:\text{Z}\text{N}\text{C}:$ Omnis rei.

Dantur quædam Adjectiva, quæ affixa personalia ad significandas personas requirunt; veluti NT : Solus. Nam sicuti Æthiopicè dicitur: $\text{N}\text{h}\text{T}\text{T}\text{P}:\text{N}\text{h}\text{T}\text{T}\text{N}:\text{N}\text{h}\text{T}\text{T}\text{E}:$ ita Amharicè $\text{N}\text{T}\text{P}:\text{N}\text{T}\text{h}:\text{N}\text{T}\text{O}:$ Solus ego, solus tu, solus ille. Attamen etiam $\text{N}\text{T}:\text{h}:$ reperitur.

Interrogativum NZT : Quot? vel Quantum? simpliciter cum nominibus conjungitur, ut: $\text{N}\text{Z}\text{T}:\text{P}\text{Z}:$ Quot dies? $\text{N}\text{Z}\text{T}:\text{O}\text{O}\text{T}$: Quotus annus? vel Quot sunt dies, vel anni? $\text{N}\text{Z}\text{T}:\text{H}\text{O}\text{Z}$: Quantum temporis est?

Terminatio Accusativi Z : non tantum verbis, nomine suo relicto, ut supra c. I. n. 6. diximus, sed etiam affixis postponi amat, ut: $\text{N}\text{O}\text{N}\text{Z}$: Nomen tuum (Maria!) AAZ : Orationem suam. Luc. XI, 1.

Ablativus instrumentalis hîc effertur ope præpositionis N : ut: $\text{N}\text{O}\text{Z}:\text{h}\text{O}\text{O}\text{A}\text{h}:$ Quo (scil. instrumento) extraham?

Urbium nomina cum præpositionibus construuntur, ut: $\text{N}\text{C}\text{O}\text{P}$: Ex Roma; secus ac Latine, ubi dicimus Româ.

De Enallage numeri.

Enallage numeri, tam in nominibus quàm in verbis, hîc est frequentissima; ut: $\text{P}\text{A}\text{P}\text{A}:\text{h}\text{L}\text{Z}$: Capra (caprarum) pastor. Aliud exemplum habes supra cum verbo ZZ : Cap. I. n. 10. Sic $\text{Z}\text{M}\text{h}\text{T}\text{Z}:\text{Z}\text{Z}$: Peccator (pro peccatores) sumus.

Numeri Cardinales plurales cum Nominibus Singularibus conjunguntur, ut: $\text{h}\text{L}\text{T}:\text{N}\text{A}\text{A}:$ Quatuor (pars) partes. $\text{h}\text{L}\text{T}:\text{M}\text{O}\text{P}\text{O}$: Quatuor (elementum) elementa.

Periphrasis Adjectivorum apud Orientales frequentissima, etiam hîc per Genitivum Substantivi efficitur, ut: $\text{P}\text{O}\text{P}\text{C}:\text{O}\text{Z}\text{Z}\text{P}$: Terra via, i. e. ster terrestris. $\text{P}\text{N}\text{T}:\text{h}\text{Z}\text{N}\text{h}$: Domus animal, i. e. domesticum.

CAPUT III.

De Syntaxi Pronominum.

Casus obliqui relativi P : Qui, Quæ, Quod, videlicet Latine cujus, cui, quem, determinatur per suffixum O : ut: $\text{P}\text{h}\text{P}\text{Z}\text{O}$: Qui non est ei, h. e. cui non est.

I. De Pronominum affigendorum ratione in Verbis.

Litera finales Præteriti accedentibus affixis primæ & secundæ personæ sine mutatione manent, ut: Deus $\text{L}\text{M}\text{L}\text{Z}$: creavit me. MAZ : Perit mihi. i. e. Perdidi. $\text{N}\text{M}\text{h}\text{N}$: Dedi tibi scem.

Litera finalis sexti Ordinis in Futuro, Participio, nec non Subjunctivo & Imperativo movetur in primum, ob affixa primæ & tertiæ personæ, ut: TNO : Dabis. $\text{N}\text{Z}\text{T}:\text{T}\text{N}\text{O}\text{Z}$: Quantum dabis mihi? $\text{h}\text{T}\text{T}\text{O}\text{Z}$: Ne sinas nos. $\text{P}\text{O}\text{h}\text{L}\text{Z}$: Ignoscat mihi. PP : Exspecta. PPZ : Exspecta me. NMZ : Da nobis. Orat. Dom. $\text{h}\text{P}\text{h}\text{Z}$: Libera. $\text{h}\text{P}\text{h}\text{Z}\text{Z}$: Libera nos. Luc. XI, 4. Sic: PZC : Est. PZO : Est ei. $\text{P}\text{O}\text{A}\text{O}\text{Z}$: Petens. $\text{P}\text{O}\text{A}\text{O}\text{Z}\text{O}$: Rogans eum. ibid. v. 11. $\text{P}\text{O}\text{C}\text{N}\text{O}$: Benedicat illi. $\text{P}\text{P}\text{h}\text{O}\text{O}$: Molestus est ei. Luc. XI, 8.

At affixa secundæ personæ h : & N : Tibi, te, nihil mutant in Subjunctivo, ut: $\text{h}\text{N}\text{O}\text{h}$: $\text{h}\text{P}\text{F}\text{A}\text{Z}\text{O}$: ut dem tibi, seu dare tibi non possum. ib. v. 7. $\text{h}\text{N}\text{h}\text{h}\text{N}\text{C}$: Deus. $\text{P}\text{N}\text{O}\text{h}$: det tibi. $\text{P}\text{O}\text{C}\text{N}\text{h}$: Benedicat tibi. $\text{P}\text{O}\text{h}\text{C}\text{h}$: Ignoscat tibi. Sic $\text{h}\text{N}\text{A}\text{N}\text{N}$: Serviam tibi scem. Greg. Carm.

II. De

CAPUT IV.

De Syntaxi Adverbiorum.

Negativa አል : Præterito præfigitur, addito suffixo negativo ዮ : ut:
 አልወደደዮ : Non amavit. አልአዎደዮ : Non attulit. አልተሳሳዮ :
 Non surrexit. Luc. XI, 8. ከ : Voluit. አልከዮ : Noluit.

Nec non Futuro in prima persona, cui præsentis significationem tribuit, ut Lib. II. c. 3. n. 3. indicavimus, veluti: አልአደክዮዮ : Non sum lassus. አልአሀወቆዮ : Nescio.

At reliquis personis Futuri singularibus & omnibus pluralibus solum አ : præmittitur, cum suffixo ዮ : ut:

አሀወቆዮ : Non novit. አደወደዮ : Non amat. አተወደዮ : Non venit.
 አደወደዮ : Non venit. ተላኝተ : አኝከደዮ : Vobiscum non imus.

Omittitur autem Enclitica ዮ : accedente præfixo relativo P : Qui, ut: Pአይከረር :
 Qui non mensuratur, i. e. Immensus. Pአይተሀንከ : ከወ : Impatiens vir.

Omittitur etiam, si significatio sit Imperativi negativi, quam à Futuro vel Subiunctivo representari diximus Lib. II. c. 3. n. 9. ut:

አተደርገ : Ne facias. አተወክር : Ne tentes. አተቀበለ : Ne accipias.

አተናገር : Ne loquaris. አተርሳ : Ne obliviscaris. አተጠኙክ : Ne clames.

Pronominibus suffixis postponitur, ut in exemplo capitis antecedentis n. 7. አልአገኘኝዮ :
 Non reperi illa, apparet. Pለኝዮ : Non est mihi. Luc. XI, 6.

Imperfonalia Anomala Pለዮ : & አይደለዮ : Non datur. Non est. Item ከ : Voluit. ዮ :
 suum encliticum ad vocem proximè præcedentem nonnunquam rejiciunt; ut:

ዮኝዮ : Pለ : q. d. Aliquid non est. i. e. Nihil est. Nihil refert.

ከኝዮ : አልከ : Nihil libet.

ኝ : Ne? Interrogativum inseparabile in personis verborum literam sexti ordinis in primum transfert; ut:

ኝደርኙ : Quievisti. ቸር : ኝደርከኝ : Quievisti ne bene? ቸር : አዎከከኝ : Vesperamne transigesti bene? At sæpe solo verbo sine hac enclitica interrogatio fit, ut Italicè: Vis altro? Vis aliud? idque ex sensu cognoscitur.

አኝደ : Sicut: tam verbis, quàm nominibus præfigitur, & per κακουργεῖαν ob celeritatem pronunciationis gutturalem sequentem absorbet, quam distinctim poni fatiùs foret; ut:

አኝደከተወሀረዋኝ : pro አኝደ : አከተወሀረዋኝ : Sicuti docuit eos. Luc. XI, 1.

አኝደኝተ : pro አኝደ : አኝተ : Sicuti tu.

Periphrasis Adverbiorum fit in hac lingua per verba nonnulla conjuncta, ex. gr. particula ኝከር :
 Conjunctim. Una, significans, per pronomina personalia affixa variatur. Prout docuimus Lib. II. c. 16. n. 1. Eodem modo & alia adverbia secundum personas terminantur; ut:

ዋደወኙክ : አኝደ : አደረገኙክ : Sicuti antea fecisti. Æth. በከዮ : ገበርከ : ዋደወ :
 Gregor.

Deinde more Æthiopico alio verbo circumscribuntur, ut: ረዋኝ : ደዋዮ : ከገኝ :
 Absolvimus, portamque clausimus, i. e. Jamdududum portam clausimus. Luc. XI, 7.

CAPUT V.

De Syntaxi Præpositionum.

Præpositioni በ : In. Verbum eleganter interponitur, ut: በልደዎችኙ : ጊዜ : In quo, I
 oraveritis tempore. Luc. XI, 2. በተቻለኝ : ጸገ : In quo possibile est mihi, modo; seu
 quoad potero. Ut & nomen aliud substantivum, ut: በወንጌላኝተ : ላተ : In magna-
 tam facie.

Cum affixo personali conjunctum in sextum ordinem transfertur, ut Æthiopicè በዎ : ex. 2
 gr. በኝ : Ad me. ut: ደረሰ : በኝ : Accessit ad me. Luc. XI, 6.

Præpositiones cum pronomibus personalibus, tam absolutis, quàm affixis, æqualiter con-
 struuntur, ut: ተክኔ : & ተኝ : Mecum, Luc. XI, 7. Sic: በአኝተኔ : Contractè pro
 በአኝተኔ : Propter me. Sic: በአኝተኝተ : በአኝተርሱ : በአኝተኝ : በአኝተላኝተ :
 በአኝተ : አርሳኝ : Propter te, propter illum, nos, vos, illos. በአኝተ : ከኙክ : Propter
 hoc.

hoc. Eam ob rem. Semper cum Nominativo, sive absoluto pronomine, secus ac Æthiopicè, ubi tantùm affixa inseparabilia admittunt, veluti: **በአንተላክ**: Propter te. **በአንተላክ**: Propter nos. **የከለዎ**: Mecum. **የከለክ**: Tecum, & ita porrò.

Lib. VI.
Cap. VI.
& VII.

CAPUT VI.

De Syntaxi Conjunctionum.

1 **C**onjunctio finalis **የጠን**: Ut; & conditionalis **አንደኛ**: Si. Quæ in aliis Linguis præponi solent, hîc postponi amant, ut:

ንንሳ: **የጠን**: Æthiop. **ከዎ**: **ንንሳ**: Ut ingrediamur. Luc. XI, 4.

አልተረገዘ: **አንደኛ**: Non surrexerit Si, i. e. si non surrexerit, ibid. v. 8.

2 Enclitica copulativa suffixa **ና**: conjungit duo Substantiva cum majore Emphasi, veluti cum duo Et Latinè ponuntur; vel cum dicimus, tam, quàm, ut:

ወርቅ: **ብር**: Et aurum, & argentum.

የከለዎ: **የከለክ**: Et cæli, & terra. Symb. Apost.

የሰጠኛ: **የሰጠኛ**: Tam ovium, quàm caprarum septum in campo.

3 Affixum copulativum **የ**: terminationem Accusativi **ን**: transfert in primum ordinem, ut: Judicaturus est **ከ.የጥንን**: **የ.ተንን**: Vivos, mortuosq; modò non sit mendosum. Symb. Apost. artic. 2.

4 **ብ**: Continuativa Cum, dum, vel etiam conditionalis Si: accedente **ዎ**: sexti ordinis mutatur in **ብ**: per Can. VI. Ubi habes exempla.

CAPUT VII.

De Ordine.

1 **M**irabiliter admodum transponunt Habessinî voces Amharicas; Genitivum aliosque casus præponentes, Nominativum cum particulis, alioquin periodum inchoantibus postponunt. Exemplum esto descriptio Reipublicæ, **ንንሆ**: **ዎ.የኛ** **ረወ**: **ሀንር**: Rex cui non est, civitas. Id est Civitas, quæ non habet Regem. Greg. Etenim Respublicas in Æthiopia non habent, ideoque nec nomen. **ዎ.የኛ**: **ኑ.አ**: Qui petit omnis, pro: Omnis qui petit. Luc. XI, 10.

2 In Interrogationibus Nominativus præponitur, ut ferè apud Gallos; ut:

የንንዎ: **ኑ.አ**: Le chemin, ou est il? Ubi est via?

3 Conjunctiones alibi præpositivæ, hîc sunt postpositivæ, exempla habes cap. præcedenti.

Plura & limatiora tempus suppeditabit.

F I N I S.

Absoluto nunc molestissimo labore Grammatico, exemplum ipsius linguæ studiosis hîc dabimus, ut habeant, in quo se exercent, & simul indolem peregrinæ istius linguæ cognoscere possint. Textum Amharicum versione interlineari de verbo ad verbum, & ferè ad literam, expressimus, ut studiosi & constructionem, & affixorum atque infixorum rationem percipiant. Eam credo satis mirabilem reperient, præsertim si conjunctiones Si, Ut, Quantum, &c. naturaliter præponendas, postpositas deprehendent. Verùm enim verò Lectorem celare non possumus, nos fragmentum sequens capitis XI. Evangelii Lucæ à Gregorio ægerrime obtinuisse, imo fere extorsisse. Ut enim in præfatione diximus, insueti planè sunt Habessinî scribendi vernaculam suam linguam. Est apud me ipsum Gregorii autographum, correctionibus & lituris illius manus, & mendis nonnullis refertum. Quod fortassis etiam nobis contingeret, si dialectum aliquam vernaculam nondum editam, conscribere deberemus. Contractiones vocalium & gutturalium, de qua in Gramm. nostra Lib. I. cap. 8. & 9. Can. 4. & 5. questi sumus, reliquimus prout eas Gregorius scripserat. Nonnulla quoque secundum scripturam ejus in Grammatica nostra allegamus, de quibus tamen dubitavimus. Orationem Dominicam duntaxat Amharicè ab eo petieram, at ille vertere cœpit Caput XI. Lucæ, quod illam continebat, sed tædio laboris cum versu 13. cessavit, ac primam petitionem planè omisit. Reliqua quoque omnia, quæ hortatu nostro composuit, cum studiosis hic libenter communicamus. Sequun-

Addita-
menta.

Sequuntur versus tredecim Capitis XI. Evangelii Lucae.

Christus Dominus noster orationem suam cum absolvisset, unus ex discipulis ejus
 ክርስቲስ: ደተቸኝ: ጸሎቱን: ከረጸ። ሐንዳ: ከደቀዎቹ: ርቱ:
 dixit ei: Domine mi! orationem doce nos, Johannes sicut docuit eos,
 ሐለው: ደተቸኝ: ጸሎት: አስተዋወረኝ: የሐንዳ: አንዳስተዋወረኝ:
 discipulos suos. 2. Illeque respondit illis, dicens: In quo oraveritis tempore
 ለደቀዎቹ: ርቱ: አርሱ: ወለሰላኝ: ሰለ: በጸሎት: ጊዜ:
 sic dicite:
 አንደኛ: በሌ:

- Pater noster, in cælo qui es,
 አገተቸኝ: በሰጣይ: ያለኛ:
 I. Sanctificetur nomen tuum;
 ይቀደስ: ስሞኛ:
 II. Adveniat nobis regnum tuum:
 ይጻፈኝ: ወንጌላትኛ:
 III. Voluntastua quoque fiat, in cælo sicuti fit utique, in terra quoque.
 ረቀቅኛ: ይኑን: በሰጣይ: አንዳለኛዚገ: በሞድር:
 IV. Cibum nostrum uniuscujusque diei suæ hodiè da nobis.
 ሰሰዎቸኝ: አዎላቱ: ዛሬ: ስጠኝ:
 V. Delicta nostra condona nobis, nos etiam ei qui offendit nos sicut condonamus.
 በደላችኝ: ወሐረኝ: አኛ: የበደለኝ: አንድ: ንዎስር:
 VI. In tentationem ingrediamur ut, ne finas nos.
 ንዎንሱት: ንገ: ወጠኝ: አትተወኝ:
 VII. Libera nos autem à mala re.
 አደላንኝ: ከበስ: ነገር:

Dixit illis quoque; Ex vobis quis est si amicus alicui sit qui iveritque
 አለዎቹ: ከአላንተ: ያለ: አንድ: ወደደ: ያለው: የካይባት:
 ad illum in media nocte qui dixerit eique; Amice mi, tres panes mutuo da mihi;
 ንአርሱ: በአጥል: ለት: ያለው: ወደደ: ሦስት: ደቦ: አባረኝ:
 Quoniam amic⁹ meus accessit ad me è campo; offerendo me quod apponam ei, est mihi non.

7. Illeque amicus ejus respondens ad hoc ex intus dicens eique: Ne molestus sis
 ለኛ: ወደደ: ደረሰ: ብኝ: ከበደ: አንድ: የአስቀርባው: ያለኝ:
 7. Illeque amicus ejus respondens ad hoc ex intus dicens eique: Ne molestus sis
 ያለኝ: ወደደ: የሚልስ: ለት: ከወስጥ: የሚአለው: አትከብስ
 mihi, absolvimus portamque clausimus, liberique mecum, jacent in lecto mecum.

8. Dico vobis: ille non surrexerit
 በኝ: ረቀኝ: ደቀኝ: ዘገኝ: ለደኝ: ተኝ: ተቀላ: በአለገ: ተአኔ:
 Surgere meque ut dem tibi, non est possibile mihi.
 ተነዎቹ: አስቀኝ: አይቻለኝ:
 Si, ut det ei ideò quoniam amicus ejus est; ut non perturbet eum, sur-
 አንድ: ይስጠውዚገ: ለኛ: ወደደ: ነው: አንድ: አይቀደስው: ተኝ
 gens dabit ei, libuerit ei quantum. 9. Egoque dico vobis: Petite,
 ሠቶ: ይስጠዋል: የኛውን: ያኛል: አኛ: አለዎትኛል: ለኛ:
 dabitur vobis, portam pulsate aperietur vobis, quarite reperietis. 10. Quia
 ይሰጥዎትኛል: ደቀኝ: ወቹ: ይሰጥላችኛል: ስኑ: ተገኝላችኛል: ለኛ:
 qui petit omnis accipiet, qui queritque reperit, portamque illi qui pulsat, aperient
 ያለኛ: ሄለ: ይቀበላል: የኛው: ያገኛል: ደቀኝ: ለኛ: ይሰጥ
 ei. 11. Si est quoque ex vobis, panem quem rogaverit filius ejus patrem suum;
 ለገል: አንዳለኝ: ከአላንተ: ደቦ: የሚለው: ለኛ: አገቱን.
 lapidem dabit ei? 12. Piscemque cum rogaverit eum; serpentem dabit ei
 ደንደን: ይስጠዋል: ዓሳው: በሌ: ነው: ሳብኝ: ይስጠዋል:
 pro

13 pro illo? 13. Vos mali utique qui nostis bonum donum dare Addita-
menta.
 ἵνα ἴδῃτε: ἅτιναι: ὡς: ἔσται: ἡμεῖς: ὡς: ἡμεῖς:
 filiis vestris, igitur quomodo dabit erit multò magis cœli
 ἅτιναι: ἅτιναι: ἅτιναι: ἅτιναι: ἅτιναι: ἅτιναι:
 Pater vester petentibus id bonum donum Spiritum Sanctum.
 ἅτιναι: ἅτιναι: ἅτιναι: ἅτιναι: ἅτιναι: ἅτιναι:

Plura à Gregorio meo impetrare non potui.

Ut autem tyrones, quantum in nobis est, juvemus, *analysin Grammaticam* difficiliorum vocum hîc subjungemus, secundum quam ceteræ, ex Æthiopicismo notæ, facillè resolvi poterunt. Numeri allegati Librum, Caput, ejusque Numeros in Grammatica nostra denotant.

- 1 Versu 1. **ἅτιναι:** Nomen est **ἅτιναι:** Dominus, cum affixo possessivo **ἅτιναι:** Noster, quod aliàs ante se poscit *A quarti* Ordinis; ut: **ἅτιναι:** Cibum nostrum. versu 3. **ἅτιναι:** Pater noster. *ψ.* 2. Lib. IV. c. 4. n. 5. & Lib. VI. c. 3. n. 14. 15.
- 2 **ἅτιναι:** Nomen Æthiopicum est **ἅτιναι:** Oratio, cum affixo nominali U. *Suus.* *Ejus.* Lib. IV. cap. 4. n. 4. **ἅτιναι:** est terminatio *Accusativi* Lib. III. c. 7. n. 1. 3. Affixo U postponitur Lib. VI. cap. 2. n. 5. & cap. 3. n. 13.
- 3 **ἅτιναι:** Mirabilis hæc est vocabulorum compositio & constructio, q. d. *è pueris Psalmorum ejus.* Discipulos enim parvos vocant: **ἅτιναι:** pueros Psalmorum, quia institutionem eorum à *Psalms* legendis & memoriter ediscendis ordiuntur; hinc *Psalms* in tanta copia manuscripti reperiuntur. Incongruè proflus verò, ne dicam ineptè, accommodatur ad *discipulos Christi.*
- 4 **ἅτιναι:** Hic est præpositio *A, ab, ex.* Lib. V. cap. 2. n. 2. aliàs est *Conjunctio continuativa;* *Cum, postquam.* d. L. V. c. 3. n. 4.
- 5 **ἅτιναι:** Puer, Æthiopicum est, & quidem in *statu constructo* Æthiopico **ἅτιναι:** positum; quem habes in Grammatica nostra Æthiopica. Adeò miscent idiotismos linguarum.
- 6 **ἅτιναι:** *Psalms.* Hybrida hæc est vocis *è* singulari & plurali formatio. **ἅτιναι:** *Psalms,* Æthiopicè in Plurali habet **ἅτιναι:** At hîc bis ponitur **ἅτιναι:** cum affixo U. *Suus, ejus,* de quo paulò ante n. 2.
- 7 **ἅτιναι:** *Dixit ei.* Verbum **ἅτιναι:** biliterum *πολύσημον* est: *Dixit. Habuit. Est. Fuit. Fit.* respondet ferè Æthiopico **ἅτιναι:** Ipsum verbum habes inter *bilitera* primæ classis Lib. II. cap. 12. n. 2. & 9. Nec non inter *impersonalia* ibid. cap. 17. n. 11. **ἅτιναι:** *Ei.* Affixum verbale est tertiæ personæ Lib. IV. cap. 4. n. 3.
- 8 **ἅτιναι:** *Orationem.* Nomen Æthiopicum est *invariabile,* quorum plurima dantur in hac lingua, ut diximus Lib. III. cap. 7. n. 4. Et in *Syntaxi* Lib. VI. Cap. I. n. 5.
- 9 **ἅτιναι:** *Docet nos,* Imperativus est cum affixo; absolute **ἅτιναι:** *ultima* radicali *è* sexto ordine in *primum* translata propter affixum. Lib. VI. Cap. 3. n. 3. A verbo *quarta conjugationis* **ἅτιναι:** à radice **ἅτιναι:** Æthiopicè **ἅτιναι:** *Didicit;* ex quo fecerunt istud *quadriliterum,* de quo vide L. II. C. 10. n. 5.
- 10 **ἅτιναι:** *Sicut,* Adverbium est similitudinis.
- 11 **ἅτιναι:** *Docuit eos.* De verbo **ἅτιναι:** jam disseruimus. **ἅτιναι:** *illos.* Affixum est inseparabile. Lib. IV. C. 4. n. 5. cujus auxilio, & sequente *servili* **ἅτιναι:** nomen regitur in *Accusativo* more Æthiopico, de quo in *Syntaxi* Lib. VI. Cap. 1. n. 7.
- 12 Vers. 2. **ἅτιναι:** *Et ille.* **ἅτιναι:** *Ille;* est pronomen personale tertiæ personæ Lib. IV. C. 1. n. 1. & 4. **ἅτιναι:** est *Conjunctio copulativa* inseparabilis Lib. V. C. 3. n. 5.
- 13 **ἅτιναι:** *Respondit illis.* Verbum **ἅτιναι:** variè significat: *Reddidit, rependit, restituit;* at hoc loco est *Respondit.* **ἅτιναι:** Affixum inseparabile *illis.* Lib. IV. C. 4. n. 5.
- 14 **ἅτιναι:** *Dicens.* Anomalon est *defectivum* planè peculiare. Lib. II. Cap. 18. n. 1. originis incertæ.
- 15 **ἅτιναι:** *Oravit.* Præpositio **ἅτιναι:** *In,* spectat ad sequens nomen **ἅτιναι:** *Tempus;* sed verbum interponitur. Lib. VI. C. 5. n. 1. quod est *secunda persona pluralis Prateriti prima conjugationis,* à verbo Æthiopico **ἅτιναι:** *Oravit.*
- 16 **ἅτιναι:** *Tempus.* Æthiopicum est.
- 17 **ἅτιναι:** *Ita. Sic.* Adverbium compositum est ex **ἅτιναι:** *Sicut.* & **ἅτιναι:** *hoc.* Lib. V. C. 1. n. 11.

ἅτιναι:

Addita-
menta,

- ΩΛ:** *Dicite.* Est secunda pluralis *Imperativi* ΩΛ: *Dic.* ex Æthiopismo retenti; à verbo anomalo defectivo ΩΛΔ: *Dicere.* Lib. II. C. 18. n. 7.
- ἄβη:** Nomen ἄβη: *Abba. Pater.* Cum affixo ἄβη: *Noster.* per *Epenthesein* literæ 16
ἄβη: cui A. quarti ordinis tribuenda erat, ut diximus in *Syntaxi* Lib. VI. Cap. 3. n. 15.
- ἄβη:** pro ἄβη ἄβη: *Qui es.* Relativum ἄβη: in quarto ordine collocatur, quia sequen- 17
 tem gutturalem absorpsit per *cacographiam*, vel si malis dicere σωμαίρειον Gregorio meo frequen-
 tissimam. Lib. I. cap. 9. *Can. V.* De verbo ἄβη: suprâ disseruimus n. 7.
- ἁγιάσθη:** *Sanctificetur.* Est 3. persona singularis *Futuri*, quod hic *Optativi* significa- 18
 tionem habet. Dicitur sic pro: ἁγιάσθη: Lib. I. cap. 9. *Can. II.* à verbo tertiæ Conjugatio-
 nis ἁγιάσθη: *Sanctificatus fuit.* A radice Æthiopica ἁγιάσθη: *Sanctificavit.*
- ἁγιάσθη:** Nomen tuum. ἁγιάσθη: Æthiopicum est. ἁγιάσθη: affixum inseparabile secunda per- 19
 sonæ. Lib. IV. cap. 4. n. 2. Primam hanc orationis Dominicæ petitionem ego supplevi.
- ἄβη:** *Adveniat nobis.* ἄβη: est tertia persona singularis *Subjunctivi*, qui & *Opta-* 20
tivi significationem habet, à verbo *bilitero* tertiæ Classis ἄβη: *Venit, advenit,* ab Æthiopico
 ἄβη: Sic autem dicitur per *Antistæchon* huic verbo peculiare, pro ἄβη: Et in *Infiniti-*
 vo ἄβη: pro ἄβη: Lib. II. cap. 12. n. 3. & cap. 13. n. 7.
- ἄβη:** *Fiat.* Est tertia singularis *Subjunctivi* à verbo *bilitero* secunda Classis ἄβη: *Fuit.* 21
 Æthiop. ἄβη: *Diphthongus* autem ordinis primi hîc *mutata* est in sextum, per exceptionem *di-*
cto Lib. II. c. 12. n. 20.
- ἄβη ἁγιάσθη ἁγιάσθη:** De hac insolita compositione jam egimus in *Grammatica* nostra Lib. V. 22
 cap. 1. n. 11. & C. III. n. 7. ubi diximus, quod respondeat Æthiopico ἁγιάσθη: *Ita quoque, simili-*
ter. Quomodo verò particula istæ, ex quibus hæc vox constat, præcisè sint exponendæ, hæremus.
 Interim exposuimus, quò pacto commodissimum nobis visum fuit, donec meliùs erudiamur.
- Verf. 3. ἄβη ἁγιάσθη: *Unicuique diei sua.* Conjunxit *Gregorius* duas voces; ἄβη: enim 23
 est particula *distributiva* separabilis, respondens Æthiopicis particulis ἁγιάσθη: & ἁγιάσθη: reddenda
 prout sensus postulat: *singuli vel unusquisque* Lib. V. cap. 1. n. 3. ἁγιάσθη: *Dies* Æthiopicum est;
 cum affixo U. de quo suprâ n. 2.
- ἁγιάσθη:** *Da nobis.* Imperativus est: ἁγιάσθη: *Da.* cum affixo primæ personæ pluralis ἁγιάσθη: *No-* 24
bis, quod *ultimam radicalem* transfert in primum ordinem, ut diximus n. 9. Radix est verbum *bi-*
literum primæ Classis ἁγιάσθη: *Dedit;* quod *Paradigmatis* loco proposuimus Lib. II. c. 12.
- Verf. 4. ἁγιάσθη ἁγιάσθη: *Delicta, offensiones nostras.* Nomen ἁγιάσθη: propter affixum 25
 ἁγιάσθη: assumit vocalem ordinis quarti, ut suprâ n. 1. & 16. dictum. Radicem habebis mox n. 28.
- ἁγιάσθη:** *Condone, Ignosce nobis.* Imperativus est cum affixo; absolutè ἁγιάσθη: à ver- 26
 bo gutturali Æthiopico ἁγιάσθη: *Misertus est,* quod loco *paradigmatis* reperis Lib. II. c. 6.
- ἁγιάσθη:** *Nosque.* ἁγιάσθη: est Pronomen plurale primæ personæ absolutum Lib. IV. C. 1. n. 1. 27
 ἁγιάσθη: *Conjunctio copulativa* inseparabilis. *Et, que.* ut suprâ n. 11.
- ἁγιάσθη:** *Qui offendit nos.* ἁγιάσθη: *Qui.* Pronomen præfixum inseparabile, de quo suprâ 28
 n. 17. ἁγιάσθη: *Offendit.* Verbum est primæ Conjugationis, & quidem ipsa radix.
- ἁγιάσθη:** *Ignoscimus.* est 1. plur. *Futuri* in præsentis significatione, à verbo ἁγιάσθη: de
 quo paulò antè n. 26.
- ἁγιάσθη ἁγιάσθη:** *In tentationem.* ἁγιάσθη: vel ἁγιάσθη: *Ad.* Præpositio inseparabilis est. Lib. V. c. 2. n. 29
 2. ἁγιάσθη ἁγιάσθη: *Tentatio,* Æthiopicum est.
- ἁγιάσθη:** *Ingrediamur.* Est prima persona Pluralis *Futuri*, quod hîc valet pro *Subjunctivo*, à 30
 verbo *bilitero* tertiæ Classis, & quidem primæ Conjugationis ἁγιάσθη: *Introivit. Ingressus est.* Vid.
 Lib. II. cap. 12. n. 22. & 25. ἁγιάσθη: Est *Conjunctio causalis* ἁγιάσθη: postposita suo verbo. Lib. VI.
 cap. 6. n. 1.
- ἁγιάσθη ἁγιάσθη:** *Ne sinas nos.* ἁγιάσθη: Est *negativa* inseparabilis *Non.* Lib. VI. cap. 4. n. 3. præfixa 31
 secunda personæ singularis *Futuri*, quod hîc simile est *Subjunctivo.* ἁγιάσθη: *Sinis vel sinas;* à
 verbo *bilitero* secunda Classis. Lib. II. C. 12. n. 18. literâ ἁγιάσθη: propter affixum ἁγιάσθη: in primum or-
 dinem translata. Lib. VI. Cap. 3. n. 3.
- ἁγιάσθη ἁγιάσθη:** *Liberanos autem.* ἁγιάσθη: Imperativus est formæ & significationis Æthio- 32
 picæ. A verbo ἁγιάσθη: quod hîc est Conjugationis secunda. L. II. cap. 7. n. 6. & 10. Ultima ra-
 dicalis primi Ordinis est propter affixum ἁγιάσθη: ut modò dictum. ἁγιάσθη: *Sed. Verò;* plenè est ἁγιάσθη: At
 primæ duæ literæ per σωμαίρειον suprâ n. 17. notatam coaluerunt cum antecedente voce, ut inte-
 grè sit: ἁγιάσθη ἁγιάσθη: Lib. V. cap. 3. n. 2.
- ἁγιάσθη ἁγιάσθη:** *Ex malare.* Neutra enim non habent; aliàs dixisset *Gregorius* neutraliter 33
 à malo. Lib. III. cap. 5. n. 3.

Sic

Sic cum Oratione Dominica Analysin nostram finimus. Reliqua, bene perlectâ nostrâ Grammaticâ, ipsi Studiosi facillè resolvere poterunt.

Nunc cætera quoque à Gregorio accepta, exercitii gratiâ adjiciemus.

ጸሎተ፡ ሃይዳኛተ፡ ዘሐዋርያተ፡ | **O** Ratio Fidei Apostolorum (i. e. Symbolum Apostolicum) Amharicè talis est.

Artic. I.

አዎኛለኛ፡* በእግዚአብሔር፡ አብ፡ | Credo in Deum Patrem, omnipotentem
ኅሃለ፡ ስሉ፡ ረጠረ፡ ምዕራፍ፡ | Creatorem & cæli & terra.
ዎዎር፡ ።

* Pro አዎኛለኛ፡ de quo Lib. I. c. 8. n. 2.

Art. II.

በሐንድ፡ ልዩ፡ ጌተኛ፡ አዋሱ፡ | In unicum Filium ejus quoque Dominum
ክርስቲስ፡ ምዕራፍ፡ በወንጌል፡ | nostrum Jesum Christum, qui conceptus
ቆይ፡ ተወለደ፡ ከወርቆ፡ ዎዎር፡ ዎዎር፡ | est per Spiritum Sanctum, natus ex Ma-
ገል፡ ተወለደ፡ በጸላጦስ፡ ዘወንጌል፡ | ria virgine: passus in Pilati tempore:
ተሰቀለ፡ ሞተ፡ ተቀበረ፡ ንሲአል፡ | crucifixus, mortuus, & sepultus est. Ad
ወረደ፡ ። በሦስት፡ ቀን፡ ተገዛ፡ | infernum descendit. Tertia die ejus re-
ንሰዓይ፡ ሀረገ፡ ተቀመ፡ ወደ፡ | surrexit. Ad cælum ascendit. Sedit ver-
ቀን፡ ለእግዚአብሔር፡ ኅሃለ፡ | sus dextram Dei omnipotentis. Exinde
ስሉ፡ ከዘዎ፡ ይወጣል፡ ይረርድ፡ | veniet, ut judicet vivos, mortuosque.
ዚገ፡ ሐዋርያት፡ ወይን፡ ።

Art. III.

አዎኛለኛ፡ በወንጌል፡ ቆይ፡ በ | Credo in Spiritum Sanctum: in sanctam
ቆይ፡ ስሉ፡ ስሉ፡ ክርስቲያን፡ | quoque Ecclesiam Catholicam: Partici-
ካቶሊካዊት፡ ስሉ፡ ዎዎር፡ ዎዎር፡ | pationem justorum: Remissionem pec-
ወንጌል፡ ምዕራፍ፡ አብ፡ ስሉ፡ ተገዛ | catorum nostrorum: Resurrectionem
ሀረገ፡ ምዕራፍ፡ ስሉ፡ ወደ፡ | corporis: vitam aeternam quoque.
ለወንጌል፡ አዎኛ፡ ። | Amen.

Symbolum hoc Æthiopes non habent, ut in Historia nostra diximus; etenim Nicano tantum utuntur. Gregorius rogatu meo ita vertit.

Porro formulas aliquas interrogandi & colloquendi à Gregorio acceptas, vel in Vocabulario ejus repertas, cum studiosis hîc communicamus.

1 ከሐት፡ ናክ፡ አኝተ፡ | **U**nde es tu?
ወንጌል፡ አል፡ ከሀገራችኛ፡ | Quid novi datur ex patria vestra?
ክርስቲያን፡ አል፡ አል፡ አል፡ አል፡ አል፡ | Epistola nondum mihi venit.
አንድ፡ አል፡ ስሉ፡ ወንጌል፡ | Quomodo vales?
2 ከሐት፡ ለእግዚአብሔር፡ በጎ፡ አ | Laus sit DEO! bene valeo.

Ubi nota, quod Laus Deo, & Deo volem, semper in ore habeant.
Quæ res est hæc?
Istud quid sylva (rei) est?

3 አዎ፡ ሞቆት፡ አዎ፡ ሞቆት፡ በጎ፡ ይወጣል፡ | Paulatim, paulatim bene venit.
Italicum proverbium esse videtur: Chi va primo, va sano. [cette chose?
ወንጌል፡ ይወጣል፡ ይወጣል፡ ናክ፡ | Quid hoc sibi vult? Gall. Que veut dire
vel፡ ወንጌል፡ ወንጌል፡ | Quomodo dicitur hoc vel illud?
በጎ፡ ወንጌል፡ ወንጌል፡ ወንጌል፡ | Bene se habet, quantum scio.
pro ወንጌል፡ ወንጌል፡

H In

Addita-
menta.

In allocutionibus vel colloquiis eodem modo ac *Itali*, ut & *Germani*, personis ac numeris 4
verborum utuntur;

Erga *viliores*, ut *famulos & servos*, nec non *pueros & adolescentes*, itemque *amicos fami-
liares*, secundâ personâ singularis Imperativi, ut:

ተቐዎ። *Sede.* ፍር: *Mane.*

Erga *Honoratiores* secundâ pluralis Imperativi utuntur; ut:

ተቐዎ። *Sedete.* ፍረ: *Manete.*

At erga viros in dignitate vel officio aliquo constitutos *tertiam personam singularis* adhi-
bent, ut: አገዛአብሔር: በጎ: ቀን: vel በጎ: ሌሊት: ይስጠዎ: *Deus bonum
diem, vel bonam noctem det illi.* Gott gebe G'hm einen guten Tag / oder eine gute Nacht.

ቀንስ: ምንጥል: አንደኛን: ከአላት: *Si gratiam reperero à vobis.* Ebraismus est:
: סדיןיבן יתןיבן דן i. e. *Si favere mihi velitis.*

Regem verò, *Principes* aliosque *Magnates*, in *tertia persona pluralis* alloquuntur; ut: ፍር:
ፍረ: *Bene quieverunt ne?* Haben sie wohl geruhet?

Igitur pro conditione personarum sequentes salutandi formulas variant; ut salutanti 5
mane:

ፍር: ፍረ: ከን: *Num bene quievi?* Respondetur:

ፍር: ፍረ: ከን: ሌሊት: አገዛአብሔር: *Bene quievi, Laus sit Deo.*

Vesperis dicunt:

ፍር: አዎኸን: vel አዎኸን: *Num vesperam bene transegi?* vel *transegerunt?*

Bonam noctem precanti respondent:

ሠፍ: ፍረ: *Bonam quietem precor.*

Peregrè adveniēti dicitur:

አንደኛን: pro አንደኛን: አገዛአብሔር: *Bene venisti.* Ital. *Benvenuto.*

Cui alter respondet:

ሠፍ: ቀል: vel in plur. ቀሉ: *Bene sit tibi, vel vobis.*

አላት: in plur. አላት: *Veniam da, vel date mihi abundi.*

Abeunti dicitur:

በጎ: ቀል: vel ቀሉ: *In sanitate vale, vel valete.*

Poësi quoque delectabatur *Gregorius*; itaque *Carmen in laudem B. Mariae Virginis* Amharicè 6
à se compositum, ad me misit, quod speciminis causa hîc edere voluimus: non tantum ut stu-
diosi compositionem aliquam metricam videant, sed etiam in eo, si possint, vires suas experiantur.

አገ: ጎርጎርጎር: ደርሰት: በአዎፍረ: ::

Abba Gregorii Carmen Amharicum.

1. ከንጥል: ጥፋት: አገዛአብሔር: ምንጥል: አገዛአብሔር:
2. ነገር: አገዛአብሔር: ጥፋት: ከንጥል: ጥፋት:
3. ከንጥል: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት: አገዛአብሔር: አገዛአብሔር: ጥፋት:
4. ከንጥል: ጥፋት: ጥፋት: አገዛአብሔር: ጥፋት:
5. ከንጥል: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት:
6. ጥፋት: ከንጥል: ጥፋት: ጥፋት:
7. አገዛአብሔር: ጥፋት: አገዛአብሔር: ጥፋት: አገዛአብሔር: ጥፋት: ጥፋት:
8. ጥፋት: ጥፋት: አገዛአብሔር: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት:
9. ጥፋት: ጥፋት: አገዛአብሔር:
10. አገዛአብሔር: ጥፋት: ጥፋት: ጥፋት:
11. አገዛአብሔር: ጥፋት: ጥፋት: ::

Nota.

Genus hoc Carminis undecim versibus constans *Æthiopes* vocant ሰጠን: ቀንር: ut in 7
Proſodia novæ nostræ Grammaticæ *Æthiopicæ* docebimus. *Rhythmicum* est, ac ob id sensus pau-
lò obscurior. Etenim undecim vocabula in ቀን: desinentia reperire, iisque commodum sen-
sum accommodare, haud ita facile est.

Postremo

8 Postremo pro exercitio tyronum fragmento quodam Amharico coronidem huic operi imponemus. Illud eruditissimus & solertissimus Vir Ludovicus Piques Dr. & Socius Sorbonæ celeberrimus, amicus noster singularis, inter schedas Æthiopicæ Bibliothecæ Seguerianæ reperit, & nobiscum communicavit. Qualis verò tractatus sit, dicere non possumus, quia & titulo & fine caret. Parænesis quædam videtur, pro conversione impudicæ cujusdam fœminæ, illiusque conversæ consolatione composita. Nos tantum, quantum chartæ spatium patietur, cum expositione sensus studiosis dabimus.

9 በስሙ፡ አብ፡ ወወልደ፡ ወወረዳኑ፡
ቆይኑ፡ ወ፡ አዎላክ፡፡
ኔጽከፋ፡ አለኔ፡ በጥቂቱ፡ ቸርነቱን፡
የአገዛዥክ ብሔርን፡ ለአኛ፡ ያደረገ፡
ለበደ፡ ገይ፡ ከኔከክ፡ ለተወለደ፡
ለኋለ፡ ንጠአቱ፡ ንዘኛ፡ አልቆሶ፡
በኛዘዘ፡ የቆይኑ፡ ጉሉ፡ አይዘ
ከርብተኛ፡ ርኅረኅ፡ ነው፡ ጌተኛነ፡
ሀኔይተኛ፡ ርኅረኅነቱ፡ ያለኛ፡ አኔይ
ጉኔ፡፡

In nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti,
Unici Dei.
Scripturifumus paucis bonitatem Dei Do-
mini Omnipotentis, quam perbenevole nobis
exhibet. Si quis per pœnitentiam converte-
rit se, ita ut peccatum ejus eum contristet,
(i.e. ut contritionem sentiat) tunc luctum
ejus solatur, ac præteritorum omnium non
recordatur unquam. Clemens est Dominus
noster, qui gratiam & clementiam suam ti-
bi præstabit.

Præmissio hoc exordio, ad fœminam se convertit, quam sic alloquitur :

10 ጉሉት፡ ቃል፡ አንገርኸ፡ አለሰግኸ
ወይ፡ አጥርኸ፡ የከሐደው፡ ጊዜ፡
ተለ፡ አፋጥኛ፡ ሀኔይ፡ ሰግው፡ በያ
ለቆነ፡ በአኔተ፡ ከሐደቱ፡ ወሐረው፡
ነገህ፡ ሠልኸት፡ አለለው፡ ሐይ፡
ርኅረኅነቱን፡ ይኛኔ፡ የግርዶ፡
አኔተ፡ ሀፋረት፡ ወረቀ፡ በተወሐረ
ቸብተ፡ ወጠኔ፡ ከርከቸኸው፡ አፋ
ጥኛ፡ ሀኔይ፡ ወሐረቸ፡፡

Duo verba (duo exempla dabo) dicam
tibi: An non audivisti unquam? Cum Pe-
trus illum diluculo ter abnegasset, sicut præ-
dixerat ei, illico promptam ejus gratiam sen-
sit dum contristaretur propter abnegationem
suam; misertus est ejus. Vide quoque ean-
dem bonitatem ejus erga Mariam, qua un-
xerat eum; cum desideraret, ut sui misere-
retur, Christus promptus ad clementiam mi-
sertus est ejus.

11 ጥቂት፡ ቆይ፡ አለለቸት፡ ነበረች፡
ከኔይ፡ ስት፡ ጸኔሀ፡ ወልካግ፡
ከኔይ፡ የይዮይይ፡ ለቸት፡ ከጥርከ፡
ከሀይን፡ ከከኛ፡ ከአኔገር፡ ከ
አደ፡ ጸአት፡ ከአገር፡ ጸአት፡ የጸጋ
የ፡ ነገር፡ ብዙኛ፡ የይዮይል፡ ወርቆ፡
ብረ፡ የግዢ፡ የኔ፡ ጉሉ፡ በከውት፡
የገዛተው፡ ለሀለው፡ ተካለው፡ ነበ
ረች፡ ተከሐለ፡ ነበረች፡፡ &c.

Parumper expecta, porro dicebat illi:
Erat quadam fœmina valde formosa. Qui-
dam deperibat eam, illectus ex dentibus:
ex oculis: ex labiis: ex confabulatione: ex
manuum digitis: ex pedum digitis ejus.
Donaverat ei res multas, ita ut non desi-
ceret aurum, argentum & vestes, ac omne
illud quod scortatione acquiri solet. Mundo
placere volebat, ideò cohole se tingebat. &c.

Id est: Ἐσιμύισατο τὰς ὀφθαλμὸς αὐτῆς. Stribio depinxit oculos suos.

12 Sequentia continent descriptionem fœminæ corruptissimæ, additis vitiorum effectibus, cum representatione cruciatuum infernalium futurorum. Sta hæc vice sufficiant; si forte sensum genuinum usque quaque non affecuti fuerimus, cogitet æquus Lector, exoticam istam linguam, cujus nullos libellos, ac ne quidem contextum integrum vidimus; ut taceamus ambiguitatem scripturæ in apographo, & distinctionum per commata & puncta defectum. Qui vestigiis nostris insistent, plenius atque planius quid orbi erudito tradituri sunt.

EPILOGUS PRO ÆTHIOPIBUS.

ተረጎሞ፡ በከዎ፡ ወጽከረ፡ ተወህርተ፡ ዘለኛ፡ አዎረ፡ በረዶአት፡
አገዛዥክ ብሔር፡ ከሃለ፡ ከጉሉ፡ ለቱ፡ ከብሐት፡ አኔተኛ፡ ዛተ፡ ወጽ
ከረ፡ ለበቆህት፡ ነገይ፡ የኔ፡ አትዮጵያ፡ አገዛዥኛ፡ ወወደኔ፡ አዎሰከ፡
ከርከቸኸው፡ ይህቆሞ፡ ለኔገሠ፡ ነገሠት፡ ዘአትዮጵያ፡ ወስለ፡ ሐከሮ፡
ወሉይ፡ ጥቆቸ፡ ለቱ፡ ወስለ፡ አብ፡ ወወረዳኑ፡ ቆይኑ፡ ይደሉ፡ ከብ
ከት፡ ወአኩ፡ ተት፡ ይአዘኔ፡ ወዘለረ፡ ወለሀለው፡ ሀለው፡ አዎኔ፡፡

CONSPECTUS LIBRORUM ET CAPITUM HUIUS GRAMMATICÆ.

LIB. I. DE ORTHOGRAPHIA.

CAP. I.	Continet Literas & Syllabarium Amharicum	pag. 1
II.	De Figuris Literarum	3
III.	De Potestate Literarum.	ibid.
IV.	De Divisionibus Literarum.	4
V.	De Vocalibus & Diphthongis.	ib.
VI.	De Accentu.	5
VII.	De Geminatione Literarum.	ibid.
VIII.	De Orthographia, & vitiis Orthographicis.	6
IX.	Canones Generales.	ibid.

XVII.	De Verbis <i>Impersonalibus</i> .	30
XVIII.	De <i>Anomalis</i> .	32

LIB. III. DE NOMINE.

CAP. I.	De Terminatione Nominum.	34
II.	De Formatione Nominum.	35
III.	De Specie Nominum.	38
IV.	De Adjectivis Numeralibus.	39
V.	De Genere Nominum.	40
VI.	De Numero.	ibid.
VII.	De Declinatione.	41
VIII.	De Motione & Comparatione.	42
IX.	De Figura.	ibid.

LIB. II. DE ETYMOLOGIA, & primò quidem de VERBO.

CAP. I.	De Verbo in genere, it. de Conjugationum <i>Forma & Characterere</i> .	8
II.	De Conjugationum <i>Significatione ac Potestate</i> .	9
III.	De <i>Modis & Temporibus</i> Verborum.	10
IV.	De <i>Inflexione</i> Temporum per numeros & personas.	11
V.	Paradigma I. Conjug. <i>Verbi Perfecti</i> cum notis.	12
VI.	De Verbis <i>Gutturalibus</i> , eorumque <i>Paradigmate</i> .	14
VII.	Paradigma II. Conjug. <i>Verbi Perfecti</i> .	ibid.
VIII.	Paradigma III. Conjugationis.	16
IX.	Paradigma IV. Conjugationis.	17
X.	De <i>Quadriliteris</i> .	18
XI.	De Verbis <i>Imperfectis</i> , seu <i>Surdis</i> .	20
XII.	De Verbis <i>Biliteris</i> .	22
XIII.	De II. Conjug. <i>Biliterorum</i> .	27
XIV.	De III. Conjug. <i>Biliterorum</i> .	28
XV.	De IV. Conjug. <i>Biliterorum</i> .	29
XVI.	De Figura, seu <i>Verbis Coniunctis</i> .	ibid.

LIB. IV. DE PRONOMINE.

CAP. I.	De Personalibus <i>absolutis</i> .	42
II.	De Demonstrativis.	43
III.	De Possessivis & Interrogat.	44
IV.	De Inseparabilibus f. <i>Affixis</i> .	ibid.

LIB. V. DE PARTICULIS.

CAP. I.	De Adverbiis.	45
II.	De Præpositionibus.	47
III.	De Coniunctionibus.	ibid.
IV.	De Interjectionibus.	48

LIB. VI. DE SYNTAXI.

CAP. I.	De Syntaxi Verborum.	49
II.	- - Nominum.	50
III.	- - Pronominum.	ibid.
IV.	- - Adverbiorum.	52
V.	- - Præpositionum.	ibid.
VI.	- - Coniunctionum.	53
VII.	De Ordine.	ibid.

Accedunt (1.) Versus XIII. Capitis XI. Evangelii S. Lucae, ex versione Gregorii, cum analysis Grammatica. 54
 (2.) Symbolum Apostolicum. 57
 (3.) Formulæ aliquot loquendi. ibid.
 (4.) Carmen Gregorii. 58
 (5.) Fragmentum Piquesii. 59

Paucissima menda, post impressas schedas à nobis observata, sic corrigantur:

Pag. 14. n. 2. post $\rho\phi\theta\upsilon\alpha$: adde <i>pro</i> .	Pag. 43. n. 2. leg. $\Delta\zeta$: <i>Nobis</i> .
23. lin. ult. leg. <i>per Can. V.</i>	48. n. 2. - $\xi\zeta\eta$. $\rho\eta$:
41. Cap. 7. n. 4. post <i>clausimus</i> leg. <i>Luc. XI. 7.</i>	ibid. n. 7. - Cap. I. n. II.

Pag. 41. adde, ρ præfixum & ζ : paragodicum Genitivum quoque exprimere.

F I N I S.

137819

Datum der Entleihung bitte hier einstempeln!

SÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

2 0526543

